

ANNEX I

MODEL FOR THE PROGRESS REPORT

CCI	2014EE16M8PA001
Version	2017.0

PART I

Information and assessment required for all the European Structural and Investment Funds (ESI Funds)

1. CHANGES IN THE DEVELOPMENT NEEDS IN THE MEMBER STATE SINCE THE ADOPTION OF THE PARTNERSHIP AGREEMENT (ARTICLE 52(2)(A) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL (1))

(a) General description and assessment of the changes in the development needs, including a description of changes in the development needs identified by new relevant country-specific recommendations adopted in accordance with Articles 121(2) and 148(4) of the Treaty.

(b) Other elements, where relevant.

Muutunud julgeoleku olukord on tekitanud vajaduse täiendavate eesmärkide järele: arvestades Omnibuss määruse paketi toodud uut temaatilist eesmärki, mis on seotud põgenike ja migratsiooniga ning EK teatises „Piirivalve ja julgeoleku tugevamad ja arukamad infosüsteemid“ (COM(2016) 205 final) toodud, on liikmesriikidel tulevikus vajalik tagada kõigi kesksete EL infosüsteemide omavaheline andmevahetus ning mh ühtse biomeetriliste andmete võrdlusteenuse väljaarendamine, mis võimaldaks võrrelda isikute biomeetrilisi andmeid erinevates andmebaasides ning biomeetriliste andmete laiemat kasutamist päringute tegemiseks, isiku tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks. Euroopa julgeoleku tegevuskavas ja Euroopa rände tegevuskavas on seotud suund ELi poliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks, et tulla ühtaegu toime rände juhtimise ning terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ülesandega. VVTP p 10.7 kohaselt tuleb julgeolekuasutustele tagada piisavad vahendid, et tõkestada Eesti riigi julgeolekut ohustavaid tegevusi. Sama punkt näeb ette, et terrorismi ennetamisel ja tõhusa eelhoiatuse toimimisel panustame koostöösse liitlastega. STAK aastateks 2016-2020 programmi „Usaldusväärne ja turvaline identiteedihaldus“ meetme „Identiteedihaldusvaldkonna tõhus ja süsteemne juhtimine ja haldamine“ p 2 näeb ette nii avalik-õiguslikes kui ka eraõiguslikes suhetes biomeetrilistel andmetel põhinevat isikutuvastuse ja isikusamasuse kontrollimise võimaluse loomist. Seda toetavad STAK meetme 2 „Identiteedihaldusvaldkonna tõhus ja süsteemne juhtimine ja haldamine“ tegevused 2, 3, 5 ja 7.

Ülevaade arenguvajadustest ja seotud temaatilistest eesmärkidest 2016. a lõpu seisuga:

1. Uute kasvuallikate leidmine, majanduse muutmise teadmistemahukamaks ja Eesti teaduse mõju suurendamine.

1.1. Teaduse, tehnoloogilise arendustegevuse ja innovatsiooni edendamine.

Positive (+): Teadusasutuste ja ettevõtete koostöö toetamine ja motivaatorite loomine erasektori investeringute kaasamiseks T&A-sse on jätkuvalt riigi üheks peamiseks eesmärgiks. Selleks toetab riik NS kasvualdkondade rakendusuuringuid, jätkab innovatsiooni- ja arendusosakute meetmega ja toetab võrgustikke (TAK-id ja klastrid). Kuna ettevõtete kasvuvajadused on erinevad, siis adresseerib neid paindlik ettevõtete arenguprogramm, mis sisaldab kombineeritult mentorlust ja investeringuvõimalusi. Jätkub start-up poliitika toetamine, sh kapitaliturgude arendamist silmas pidades varajase faasi fondifonde käivitades. MAK 2014–2020 temaatilise eesmärgiga seotud tegevused on alfaasis, kuid huvi on väga suur.

Negative (-): Eesti ettevõtete T&A investeringud on aastast 2013 kahanenud ning TA kulutuste

osakaal SKPst langenud.

Challenges(!): Tuleb pingutada, et suurendada avaliku sektori TA investeeringuid ja luua motivatsioonimehhanismid erasektori investeeringute kasvuks. Jätkuvalt suurim väljakutse on TA-investeeringute väljundite ja tulemuste otsesem sidumine majanduse ja ettevõtluse vajadustega. Teadus- ja kõrgharidusvaldkonnas on lisaks ettevõtete soovitud väiksemale osalusele väga raskesti saavutatavaks sihiks doktorantuuri lõpetajate arv (239 lõpetajat 2016).

1.2. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale juurdepääsu, selle tehnoloogia kasutamise ning kvaliteedi parandamine.

+ Panustatakse uue põlvkonna lairiba baasvõrgu ehitamisse turutõrkepiirkondades, lisaks e-teenuste ühiskasutatava alustaristu arendamisse ja seeläbi e-teenuste kättesaadavusse ning taset parandavate tegevuste elluviimisse. Tõstetud on teadlikkust infoühiskonna võimalustest ja ohtudest ning Eesti e-riigi arengutest, samuti teavitatakse nii teenustetaristu loodud komponentide kui tuleviku arenguvajaduste osas.

! IKT valdkonna hariduses on vajalik laiendada õpet ja teadustegevust nii, et kaetud on seosed teiste valdkondadega (sh tööstuse digitaliseerimine, haridus, erinevad majandusharud jne), samas tugevdatud kompetentsid IKT põhilistes arengusuundades (suurandmed, pilved, turvalisus). Oluline on stimuleerida IT kasutamist nendes valdkondades, kus on tajutud mahajäämus (nt tööstus), aga ka kõigis teistes (laieneb IT hariduse sihtgrupp, samal ajal kui puhta IT õppe sihtgrupi oluline suurendamise varu on piiratud). Paralleelselt on oluline tugevdada teaduslikku taset IT põhierialadel, mis on eelduseks õppe kõrgele kvaliteedile.

2. Eesti ettevõtete ekspordivõime ja kasvupotentsiaali tõstmine.

2.1. VKEde ja EAFRDi ning EMKFi puhul konkurentsivõime suurendamine.

+ VKE-de kasvu ja ekspordivõime suurendamisega seotud tegevused, sh kapitali- ja krediidikindlustuse kättesaadavuse parandamine, on algusjärgus ning starditoetusega saavutatavaid tulemusi saab vaadata alles 3 a pärast, kui toetatud ettevõtted on oma tegevuskava täitmise lõpetanud. Jätkuvad investeeringud põllumajandustootmise kaasajastamise (majandustegevuse elavdamine, keskkonnahoidlikud tootmistavad) ja tegevused väikeste põllumajanduslike ettevõtjate ettevõtluse elavdamiseks. Tähelepanu pööratakse ühistegevuse arendamisele kalandustoodete tootmisega tegelevate ettevõtete turujõu suurendamiseks.

! Kalandus- ja vesiviljelussektoris on peamiste eksportturgude ebastabiilsuse tõttu jätkuvalt oluline uute stabiilsete turgude leidmine, mille üheks eelduseks on toodetele kõrgema lisandväärtuse andmine ning uute ning innovaatiliste toodete ja lahenduste väljatöötamine.

2.2. Kestva ja kvaliteetse tööhõive edendamine ja tööjõu liikuvuse toetamine

! Olulised eesmärgid on tootlikkuse tõstmine töötaja kohta ning tööjõukulude kasvu hoidmine nii, et need ei ületa tootlikkuse kasvutempot. MAK 2014–2020, sh ka LEADER-meetme, raames kavandatakse toetuse abiga luua eeldatust rohkem töökohti, kuid hinnangute andmiseks tuleb ära oodata, milline saab olema loodud töökohtade tegelik arv .

2.3. Teaduse, tehnoloogilise arendustegevuse ja innovatsiooni edendamine.

! Lisaks majanduse teadmistemahukamaks muutmise prioriteedile on hariduse ja teaduse seisukohalt olulisemad tegevussuunad järgnevad (esimesed 4 - põhifookusega IKT-l kuid kehtivad ka teiste

kasvuvaldkondade/suundade arendamisel):

1. Kasvatada IKT teaduse kriitilist massi värvates uusi teadureid ja doktorante, seejuures suunates teadustöö Eesti ettevõtlusele ja riigile vajalikesse fookusvaldkondadesse.
2. Laiendada koostööd ettevõtetega.
3. Doktoritööpe laiendamine –koolitades uusi kõrgtehnoloogiaid loovaid spetsialiste, kes peale doktorantuuri lõppu suunduks ettevõtetesse.
4. Innovatsiooni ja ettevõtluse stardivõimekuse kasvatamine, tugevdades ettevõtlusõpet ja koostööd nii seniste innovatsioonipartneritega, kui uute inkubaatorite, ingelinvestorite ja ettevõtluskiirenditega Eestis ja rahvusvaheliselt.
5. Vajalik on teadussüsteemi rahastamise ümberkujundamine, et suurendada teadlastele motiveeriva töökeskkonna pakkumist ja karjäärivõimalusi ning soosida rohkem TA asutuste ja ettevõtete koostööd (olgu see siis TA asutuste tegevustoetuse sidumine suurema mahu ettevõtluslepingutega vm).
6. Luua tingimused TA-asutustele pikaajaliste tegevuseesmärkide seadmiseks ja täitmiseks.
7. Parandada TA kulutuste eesmärgipärasust ja luua tingimused uurimissuundade arendamiseks ettevõtluse ja ühiskonna vajadustest lähtuvalt.

3. Tõhusama loodusvarade kasutusega ning vähesema energia- ja süsinikumahukusega majandus.

3.1. Vähesese CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamine kõikides sektorites.

+ Riigi poolt kaasfinantseeritavate meetmetega CO₂-mahukuse vähendamisel keskendutakse taastuvenergia osakaalu kasvatamisele kaugküttemajanduses ja transpordis ning energiatõhususe parandamisele energia lõpptarbimisel.

! Energeetika valdkonnas mõjutab sektori CO₂-mahukust põlevkivienergeetika areng. Riigi ülesandeks on keskkonna- ja maksupoliitika abil ergutada ettevõtete tegevust väiksema keskkonnamõjuga tehnoloogiate kasutuselevõtul.

3.2. Taastuvenergia osakaal lõpptarbimises 28,6% (2020. a eesmärk 25%).

+ Taastuvenergia osakaalu kasv energia lõpptarbimises on olnud rahuldav. Energiatõhususes liigub Eesti 2020. üldeesmärgi poole: energia lõpptarbimise tase 2015. a oli 2,75 Mtoe (2020. eesmärk 2,82 Mtoe).

Elamumajanduses võib energiasäästu eesmärkide täitmist hinnata väga heaks. Keskmise arvutuslik soojusenergia sääst on 57%, mis ületab eesmärgi (45%) olulisel määral. Korterite arvu ja pindala näitajate osas prognoositud tulemusi praeguse eelarvega ei saavutata, kuna muutunud on majanduslik olukord ja karmistatud on nõudeid rekonstrueerimisele.

MAK 2014–2020 rakendamise raames aidatakse antud temaatilise eesmärgi saavutamisele kaasa peamiselt läbi maaelu arengukava meetme 8 tegevuse liigiga 8.6 „Metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamine“, mis on käivitunud ootuspäraselt.

EMKF OP raames toetatakse uute tehnoloogiate väljatöötamist ja rakendamist keskkonna ja kliimamuutuste mõjude vähendamiseks ja taastuvenergia kasutuselevõtuks eesmärgiga vähendada energiakulusid ja toota ning töödelda keskkonnasäästlikumalt.

- Taastuvenergia osakaal transpordis on olulisel määral alla 2020. eesmärgi (10%), olles täna vaid 0,39%.

! Eesti ei suuda seniste meetmetega täita energiatõhususes 2020. a eesmärki, mis on seatud energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL artikliga 7. Täna riiklike meetmetega saavutatakse ~ 95% eesmärgist. Puuduva osa katmiseks kaalutakse täiendavate rahastamiskavade rakendamist, samuti energia- ja CO₂ maksude muutmist ja/või energiatõhususkohustuste süsteemi rakendamist. Suuremates linnapiirkondades on vaja arendada keskkonnasõbralikku ühistransporti ja liikumiskeskonda, et tõsta ühistranspordi kasutajate ning jalgsi ja jalgrattaga liikujate osakaalu. Isikliku autoga tehtud sõitudele tuleb luua atraktiivsem alternatiiv sidusa kergliiklusteede võrgustiku ning atraktiivse ja liikumisteid arvestava ühistranspordiga.

3.3. Kliimamuutustega kohanemise, riskiennetamise ja –juhtimise edendamine.

+ Alustatud on hüdrometeoroloogiajaamade uuendamisega, mis võimaldab välja töötada mudeleid kliimamuutuste hindamiseks ja nendega kohanemiseks, samuti regionaalsete kliimastenaariumite analüüsi ja sellest tuleneva mõju hindamist elurikkuse seisundile ning CO₂ emissioonide jälgimist ja vähendamist. Täpsed ja võrreldavad andmed uuendatud kalibreerimislaborist võimaldavad usaldusväärsemaid prognoose kliimamuutustest põhjustatud hädaolukordade ennetamiseks. Automaatsondijaama abil kogutud andmeid kasutatakse veelgi usaldusväärsemate prognooside tegemiseks ja ohtlike äikesetormide eest hoiatamiseks. Mõjud ei ole veel kirjeldatavad, kuna hüdrometeoroloogiajaamade uuendamine on pooleli ning kalibreerimislaborisse mõõteseadmete ost ja automaatsondi hanked toimuvad 2018. a

MAK 2014–2020 alusel panustab eesmärki meetme 4 tegevuse liik 4.4 „Kiviaia taastamise toetus“, meede 8 „Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse“, meede 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede“, meede 11 „Mahepõllumajandus“, meede 12 „Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused“, kuid hinnangute andmiseks on olnud rakendamise periood liiga lühike.

! Energiaallikate mitmekesistamise ja energiajulgeoleku seisukohast on oluline piisavate energiaühenduste rajamine. Eesti-Läti elektriühendus, BalticConnector ja LNG terminal kajastuvad EK poolt kinnitatud Euroopa ühishuvi projektide nimekirjas.

3.3 Keskkonnahoid ja keskkonnakaitse ning ressursitõhususe edendamine.

+ Keskkonna infrastruktuuri kõrval on juba üha enam hakatud rõhku panema taastuvale energiale, rohelinele transpordile ja majandusele.

MAK 2014–2020 alusel panustab eesmärki meetme 4 tegevuse liik 4.4 „Kiviaia taastamise toetus“, meede 8 „Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse“, meede 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede“, meede 11 „Mahepõllumajandus“, meede 12 „Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused

Kalavarude madalseisu probleemi lahendamiseks rakendatakse mh selektiivsete püügivahendite soetamise meetet. Ohustatud kalaliikide varude taastamiseks jätkatakse veekogudesse kalakasvatustes kasvatatud kalade noorjarkude asustamist, arvestades seejuures looduses geneetilise mitmekesisuse säilitamise vajadusega. Ebaseadusliku kalapüügi vähendamiseks toetatakse investeeringuid piisava järelevalve võimekuse tagamiseks.

- Eesti on ressursikasutuse poolest üsna kehvad positsioonil. Kodumaine materjalitootlikkus (SKP ja kodumaise toormekasutuse suhe) oli 2015. a 0,45 eur/kg, mis on ELi üks madalaimaid ja suuresti tingitud põlevkivitööstusest.

! Vajalik on arendada keskkonnakaitse majandushoobasid selliselt, mis suunaks ettevõtteid ressursse tõhusamalt kasutama ja saaste teket vähendama. Oluline on suurendada keskkonnakulutuste

efektiivsust ja tõhustada keskkonnatasude süsteemi rakendamise järelevalvet, lisaks suunata ressursimahukaid ettevõtteid läbi keskkonnalubade tingimuste investeerima ressursitõhususse.

Kalandussektori jätkusuutlikkuse tagamisel on eesmärgiks kalavarude kasutamine maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel ning lõpetada eluvõime kaotanud kala tagasiheide, mis võimaldab saada pikaajaliselt stabiilseid ja suuremaid saake, kindlustades ühtlasi kalavarude loodusliku taastootmisvõime. Siirde- ja poolsiirdekalade varude taastumist pärsib kudealade vähenemine rändeteede tõkestatuse tõttu, seega toetatakse kalanduse seisukohalt olulistel jõgedel kalade läbipääsude avamist kudealadele ning kalade elupaikade laiendamiseks koelmute taastamist.

4. Inimeste ja kaupade jätkusuutlike ühendus- ja liikumisvõimaluste parandamine.

4.1. Säätva transpordi ja tähtsate võrgutaristute kitsaskohtade kõrvaldamise edendamine.

+ Jätkatakse investeeringuid lennujaama raja pikendamisse, seadmete kvaliteeti, kaasajastatakse teedeehitusnõuded ja tõstetakse investeeringutega eri transpordiliikide ühenduskohtade turvalisust ja mugavust. Keskendatakse investeeringutele, mis toetavad TEN-T võrgustiku ja/või keskkonnasõbralike ja vähese CO₂-heitega transpordisüsteeme. Raudteel jätkuvad investeeringuid, et tõsta kogu võrgustiku piirkiirus 120 km/h. Samuti jätkub koostöös telekommunikatsiooni operaatorettevõtetega projekt Eesti lairibaühendustega katmiseks.

! Regionaalse arengu üheks väljakutseks on arendada suuremates linnapiirkondades keskkonnasõbralikku ühistransporti ja liikumiskeskonda, et tõsta ühistranspordi kasutajate ning jalgsi ja jalgrattaga liikujate osakaalu.

4.2. Teaduse, tehnoloogilise arendustegevuse ja innovatsiooni edendamine.

+ Ühistranspordi kasutamise languse vähendamiseks arendatakse integreeritud ja nutikaid lahendusi, et erinevaid transpordiliike paremini ühildada ja tagada suurem kasutajamugavus, väiksem ajakulu. Inimeste liikumisvõimaluste parandamiseks kohtades, kus traditsiooniline bussiühendus ei ole otstarbekas, kasutatakse nutikaid lahendusi (nt nõudebussid). Kõikide lahenduste puhul integreeritakse üha enam ITS-i (nt reaaljaja infosüsteemid raudteepeatuses ja mujal).

5. Tööhõive kasv, suurem sotsiaalne sidusus ja haridussüsteemi kohandamine ühiskonna vajadustega.

5.1. Tööhõive edendamine ja töäjõu liikuvuse toetamine.

+ Võrreldes EL-28 näitajatega on Eesti pikaajalise töötuse määr peaaegu 2 korda madalam- 2,4%. (EL keskmine 2015. a 4,5 %). Pikaajalise töötuse määr kogutöäjõus on näidanud stabiilset langustendentsi, moodustades 2015. kõigist töötutest 38%. Seoses töökohtade vähenemisega majanduslanguse perioodil suurenes kiiresti noorte töötuse määr, ulatudes 2010. a 32,9%-ni, kuid seejärel hakkas näitaja jõudsalt vähenema (2016. a 13,4%).

LEADER-meetme peamised eesmärgid on ettevõtjate konkurentsivõime tõstmine ja sotsiaalse kaasatuse edendamine ühistegevuse soodustamise kaudu, piirkondlike eripärade parem kasutamine ning kohalikus kontekstis uuenduslike lahenduste leidmine ja kasutuselevõtt. MAK 2014–2020, sh LEADER-meetme, rakendamise abil kavandatakse luua töökohti, kuid hinnangute andmiseks tuleb ära oodata, milline saab olema loodud töökohtade tegelik arv.

EMKF kohalike algatusrühmade juhitud meetme raames keskendutakse eelkõige rannapiirkondade sotsiaalse sidususe ning tööhõive arendamisele. Selleks toetatakse majandustegevuse mitmekesistamist rannapiirkondades, samuti ühistegevust. Tööhõive kontekstis on oluline

olemasolevate töökohtade säilitamine.

! Olulisel kohal haridussüsteemi kohandamisel on kvaliteetse hariduse pakkumine ja väljalangevuse ennetamiseks suunatud meetmed, mis tagavad noorte edukust tööturul. Väljakutse on vähenenud töövõimega inimeste tööturule sisenemise toetamine, töövõime kao ennetamine, samuti töövõime jätkusuutlikkuse toetamine. Plaanis on muuta vanemapuhkusesüsteemi, mille üks eesmärke on tagada vanemate paindlik osalemine tööturul. Jätkuvalt on probleemiks erialase kvalifikatsioonita või madala haridustasemega inimeste osakaal töötutest ja pikaajalistest töötutest ning töövõime kaoga inimeste madal hõive, mida peaks parandama töövõimereform.

5.2. Sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse vastu võitlemine.

+ Võrreldes 2014. a on vähenenud nii laste, noorte kui ka keskealiste vaesus, 2015. a elas alla 18-aastastest lastest suhtelises vaesuses 18,5%, samuti langes laste absoluutse vaesuse määr. Muudatused lapsetoetuste määras ning enam kui 3 lapsega perede lastetoetuste suurendamine 2017.a aitavad täiendavalt kaasa lastega perede vaesuse vähendamisele.

-Suurenenud on vanemaealiste suhteline vaesus- 2015. a elas 40,2% 65-aastastest ja vanematest suhtelises vaesuses (2014. a 35,8%).

! Kuna kõrgem haridustase on oluline vaesuse vältimise eeldus, on tähtis madalama haridustasemega inimeste haridustaseme tõus, eri- ja kutsealase hariduseta inimeste osakaalu vähendamine ning tööhõive suurendamine läbi erinevatele gruppidele suunatud meetmete. Samaaegselt on oluline nõrgematele ühiskonnagruppidele tagada nii efektiivsed ja hästi sihistatud sotsiaaltoetused, kui isiku võimestamisele suunatud avalike teenuste kättesaadavus vaesuse ja tõrjutuse riskide mõjude vähendamiseks.

5.3. Investeeringud haridusse, oskustesse ja elukestvasse õppesse.

+ Elukestvas õppes osalemise määr on on 2016. a 15,7% (Eurostati esialgsedel andmetel – 14,8%), mis on üle 3 protsendipunkti võrra suurem, kui eelneval aastal ja see on kasvanud eelkõige tööalases mitteformaalõppes osaluse arvelt. Eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanute (25–64-aastaste) osakaal on 28,5% ja langus on olnud võrdlemisi aeglane (2,3 protsendipunkti 5 aastaga). Viimasel 5 aastal on paranenud eri taseme lõpetanute tööhõive. Kasv on olnud märkimisväärne teisel tasemel õpingud lõpetanute hulgas. Madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste noorte osakaal on viimase 9 a jooksul langenud 10,9%-ni. Paranenud on kõrghariduse kättesaadavus, kolmanda haridustasemega 30–34-aastaste osakaal earühmas on kasvanud 45,4%-ni ja positiivne on LTT erialade ja IKT erialade lõpetajate arvu jõuline kasv.

- Muret tekitavad soolised erinevused: madala haridustasemega mitteõppivaid mehi on endiselt rohkem kui naisi. Kõrghariduse omandamisel on 30–34-aastastest naistest kõrgharidusega üle 52,4%, samas meestest 38,8%.

! Õpilaste arvu vähenemise mõjul on olulisemad reformid üldhariduse koolivõrgu optimeerimine ning põhikooli ja gümnaasiumi selgem lahutamine, uueneva õpikäsituse juurutamise toetamine, põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade täielik rakendamine, kutsehariduse kvaliteedi ja tööturu vajadustele vastavuse suurendamine. Oluline on suurendada probleemipõhise õppe juurutamist kõikidel haridustasemetel, tegeleda praktilise õppe arendamisega kõrg- ja kutsehariduses ning rakendada karjäärinõustamist ja seonduvaid teenuseid ja tagada nende kättesaadavus. Vajalik on muuta Eesti kõrgharidus välistudengitele veelgi atraktiivsemaks ja lisaks hariduse omandamisele luua võimalused peale hariduse omandamist Eestisse tööle jääda. Tööturu ja õppe tihedama seostamise programmi raames kavandatakse täiendavat erialase eesti keele õpet kutse- ja kõrghariduse õppuritele. Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise suurendamise eelduseks on, et võrreldes tänasega

rakendatakse oluliselt suuremas mahus täiendavaid sisulisi ja rahalisi meetmeid elukestvas õppes osalemise suurendamiseks.

6. Tervena elatud eluea kasv ning vajadustele vastava tervisesüsteemi arendamine.

6.1. Sotsiaalse kaasatuse edendamine ja vaesuse vastu võitlemine.

+ Nii meeste kui ka naiste oodatav eluiga on kasvanud: 2015. a seisuga on meeste keskmine eluiga 73,1 ja naistel 81,9 eluaastat. Meeste ja naiste keskmise eluea lõhe on vähenenud, olles 2015. a 8,8 aastat. Üldine suremus on vähenenud. Jättes kõrvale demograafilised muutused (sh elanikkonna vananemise) mõju, siis on muude tegurite (sh suremust vähendavate sekkumiste) mõjul suremus vähenenud -17% (standarditud kordaja muutus), sh meestel -19% ja naistel -15% ning seda pea kõigis vanuserühmades. Erandiks on 15-19-aastased, kelle seas on suremus tõusnud (+11%). SVH suremus on vähenenud alla 65-aastaste seas (muutus -24%). Vähi suremus on tõusnud (+11%), kuid tõus on suuresti tingitud demograafilistest muutustest. Vigastussuremus on langenud kõigis vanuserühmades, enim 20–29-aastaste seas (40%). Õnnetustest, mürgistustest ja traumadest tingitud surmad vähenenud ligikaudu 30%.

Elanike alkoholitarbimine väheneb juba 4 a järjest, samas on alkoholist tingitud surmade arv jäänud samaks. Vähenenud on igapäevasuitsetajate arv nii naiste kui meeste seas. Positiivseks trendiks on HIVi juhtude vähenemine laste ja noorte seas ning eelkõige väga madal vertikaalsel teel nakkuse levik.

- Uute diagnoositud HIV-i juhtude analüüs näitab, et viiruse levik on stabiliseerunud, kuid on kõrgel tasemel. 2016. a diagnoositi 229 uut HIVi juhtu. Viimase 10 aastaga on uute juhtude arv langenud peaaegu kahe kolmandiku võrra, kuid EL-is on Eesti nende poolest jätkuvalt esikohal.

5 peamist surmapõhjust (SVH, vähk, õnnetused, seedeelundkonna haigused, hingamis- ja südamehaigused) moodustavad 92% kõigist surmadest ning 6 a jooksul ei ole surmapõhjuste omavahelised osakaalud muutunud.

Ülekaaluliste osakaal on meestel tõusnud 39%-ni, naistel 28 %-ni. Rasvunute osa jäi meestel siiski samale tasemele (19%), naistel suurenes minimaalselt, aga oluliselt tõusis rasvunute osa noorte meeste seas.

! Kvaliteetsemate tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamiseks kogu elanikkonnale, haiglavõrgu ning esmatasandi tervishoiukeskuste elanikkonna tervise vajadusele vastavusse viimiseks on võetud suund maakonnahaiglate võrgustamiseks piirkondlike haiglatega. Eesmärk on tagada haiglavõrgu pädevuskeskuste (SA PERH ja TÜK) koordineerimisel jätkuv eriarstiabi kättesaadavus maakonnakeskustes ning esmavajalike teenuste võimalikult elukohalähedane tagamine. Inimeste tervisekäitumise parandamiseks on vajalik jätkuvalt erinevate meetmete kompleksne pakkumine, mis sisaldab endas nii teadlikkuse tõstmist kui vajalike teenuste pakkumist. Tööealise elanikkonna puhul on mh olulised väljakutsed töötajate töövõime jätkusuutlikkuse toetamine ning elanikkonna eeldatava ja tervena elatud eluea kasvu taastamine.

7. Kodanikeskuse ja ühtse riigivalitsemise tõhustamine.

7.1. Riigiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse tugevdamine ja tõhusa avaliku halduse edendamine

+ ST rakendamise ja üldise strateegilise planeerimise suundade raames on loodud valdkondlik komisjon riigivalitsemisega seotud projektide ja arengute seireks, kus arutatakse läbi suuremad projektid ja arengusuunad. See aitab luua parema sünergia erinevate valdkondade ja sihtgruppide

vahel ning vähendab riigivalitsemise killustatust. Oluliselt on parandatud riigi strateegilise planeerimise suutlikkust. VV on otsustanud, et ministriumid lähevad aastast 2020 üle tegevuspõhisele eelarvestamisele. Oluliselt on vähenenud strateegiliste dokumentide arv ja strateegilised eesmärgid ning meetmed on selgemalt seotud ressurssidega.

Poliitikakujundamise suutlikkuse tõstmiseks on eraldi välja töötatud tegevuste kogum, nt toetatakse eraldi mõjude hindamiste läbiviimist, kaasamise võimekuse tõstmist, rakke- ja ekspertrühmade loomist tagamaks sünergiat valdkondades, mis läbivad mitut valitsemisala. Lisaks on tõstetud õigusloojate kompetentsi ning viidud läbi õiguse revisjone, et see oleks selgem ja arusaadavam nii partneritele kui kodanikele.

Eraldi on loodud tegevused sotsiaalpartneritele, et nende võimekus kaasa rääkida oleks süsteemsem ja teadmuspõhisem ning tõstetud poliitikakujundajate võimekust ja teadmisi partnereid erinevatesse poliitikakujundamise protsessidesse kaasata.

Institutsionaalse suutlikkuse tõstmisele on oluliselt kaasa aidanud erinevad koolitus- ja arendustegevused nii valitsussektorile, KOV tasandile kui mittetulundussektorile. Eraldi horisontaalsed arendusprogrammid on loodud nii tipp- ja keskastmejuhtidele ning on tehtud innovatsiooni teemadel koostööd Soome tippjuhtidega ja loodud ühine innovatsiooni programm.

2. PROGRESS TOWARDS ACHIEVEMENT OF THE UNION STRATEGY FOR SMART, SUSTAINABLE AND INCLUSIVE GROWTH, AS WELL AS OF THE FUND-SPECIFIC MISSIONS THROUGH THE CONTRIBUTION OF THE ESI FUNDS TO THE THEMATIC OBJECTIVES SELECTED, AND IN PARTICULAR IN RESPECT TO THE MILESTONES SET OUT IN THE PERFORMANCE FRAMEWORK FOR EACH PROGRAMME, AND TO THE SUPPORT USED FOR CLIMATE CHANGE OBJECTIVES (ARTICLE 52(2)(B) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

(a) A description and assessment of the progress made in achieving the national Europe 2020 targets (3) and of the contribution of the ESI Funds to that end, with reference to the milestones set out in the performance framework, and to the support used for climate change objectives, where appropriate.

(b) A description and assessment, with reference to the milestones set out in the performance framework, and to the support used for climate change objectives, where appropriate, of how the ESI Funds have contributed to delivering on the thematic objectives and of the progress made in achieving the expected main results for each of the thematic objectives as set out in the Partnership Agreement, including where appropriate, a description of the contribution of the ESI Funds in achieving economic, social and territorial cohesion, with reference to the milestones set out in the performance framework for each programme.

(c) Where applicable, a description of the contribution of the ESI Funds to new relevant country-specific recommendations.

(d) Where applicable, a description of how changes in the development needs have been addressed by the ESI Funds.

(e) For the 2019 report only: a summary analysis of the data in Table 2 including an assessment of the reasons for the failure to achieve the milestones and of the measures that will be taken to address them.

(f) Other elements, where relevant.

2a:

Employment:

Tööga on hõivatud 75% elanikkonnast vanuses 20–64 aastat; EE2020 vastavalt 76%.

Aeglasele majanduskasvule vaatamata jätkus tööhõive näitajate paranemine ka 2016. Sarnaselt 2015. a-le ületas tööhõive määr 2016. aastaks 2020 seatud tööhõive määra eesmärgi ja suurenes 76,3%-ni. Kasvas inimeste aktiivsus tööturul rekordilisele tasemele 77,1% ning see suurenes just üle 50-aastaste vanuserühmas, mõjutades seeläbi vanemaealiste (55–64) hõivemäära suurenemist (65,1%-ni). Sellele aitas kaasa nii naiste pensioniea järkjärguline tõus kui ka vanemaealiste suurem valmidus pensionieas töötada. Töötuse määr püsis 2016. a I poolaastal eelneva aastaga samal tasemel (6,5%), kuid suurenes II poolaastal ja aasta keskmine töötuse määr ulatus 6,8%-ni. Töötuse kasvu võrreldes eelmise aastaga mõjutasid koondamised Ida-Virumaa põlevkivisektoris, samuti töövõimereformi rakendumine. Aasta

keskmisena suurenes noorte töötuse määr (13,4%-ni), kuid kvartalite kaupa võis näha töötuse vähenemist. Noorte töötuse määr on aga endiselt ülejäänud tööealise elanikkonnaga võrreldes kaks ja pool korda kõrgem. Vaatamata üldisele töötuse kasvule vähenes pikaajaliste töötute arv ja pikaajalise töötuse määr jäi eelmise aastaga võrreldes madalamaks (2,1%). Inimeste majanduslik aktiivsus ja töötajad osalemise määr näidanud viimastel aastatel stabiilset kasvu. 2016. a oli töötajad osalemise määr 15-64 vanusegrupis 77,1%. Sellega on täidetud nii 2015. eesmärk (74%) kui 2020. aastaks seatud eesmärgid. Juba teist aastat järjest Eesti 2020 eesmärkidest täidetud tööhõive määr, töötajad osalemise määr ja pikaajalise töötuse määr.

ESIF: töövõimereform; teenused madala kvalifikatsiooniga noortele, pikaajalistele kui ka vanemaerialistele töötutele, mobiilsustoetus, NEET noorte meetmed jne.

MAK 2014–2020 alusel panustavad tööhõive määra tõstmisesse teadmussiirde ja koolitusmeetmed, põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise meede, maapiirkonna majandustegevuse mitmekesistamise meede ja LEADER-meede, kuid siinjuures on oluline arvestada välja kujunenud olukorda, kus primaarsektori hõivatute arv moodustas 2012. a üksnes 4,6% (algase) ja 29,8% sekundaar- ning 65,6% tertsiaarsektoris. Hõivatute struktuuri tõttu ei saa eeldada primaarsektorist olulist mõju eesmärgile, kuna hõivatute arv on küllaltki väike. Tööhõive määr 2012. a oli Eesti maapiirkondades 20–64 aastaste seas 72,1%, sh meeste hulgas 75,2%. Antud näitaja oli oluliselt kõrgem kui Eesti keskmine (71,8%), mistõttu ei saa maaelu arengukava rakendamisega eeldada olulist tööhõive määra tõusu, vaid pigem stabiilsuse tagamist. Aastal 2015 on tööhõive näitajad sektorites muutunud, mil primaarsektori hõivatute arv moodustas 4,4%, sekundaarsektoris 30,6% ja tertsiaarsektoris 65,6%. Keskmine tööhõive määr 20–64-aastaste hulgas oli 76,3%, mis tähendab, et PL-is seatud sihttase on ületatud.

R&D: teadus- ja arendustegevusse suunatakse 3% kulutustest

TA investeeringute tippase viimase 10 a jooksul oli 2011, kui see oli 2,31% SKPst. Alates 2012. a on TA investeeringute tase olnud languses, jõudes 1,45%-ni SKPst aastal 2014, samas 2015. see jälle tõusis 1,5%-ni SKPst. Seejuures on ettevõtlussektori TA investeeringud langenud 2011. aasta 1,48%-lt 0,65%-le SKPst 2014. a. 2015. a saavutati võrreldes eelmise aastaga 12%-line kasv ning ettevõtlussektori TA investeeringud olid kokku 144,9 mln eurot ja see on 0,72% SKPst. Kui 2014. ja 2015. a oli TA kulutuste langus Eestis EL-i suurim – vastavalt 19% ja 16%, siis nüüdseks on see langustempo raugenud ning asendumas väikese tõusuga.

ESIF: era- ja avaliku sektori koostöö meetmed, ASTRA ja teaduse tippkeskuste toetamine, teaduse infrastruktuuri IK kinnitamine, TAKi koostööprojektid, NS stipendiumid, Start-up-id jne.

MAK 2014–2020 eelarvest moodustab teadus- ja arendustegevus kokku 39,3 mln eurot mis, tähendab, et 2020. a eesmärgiks on tagada arengukava avaliku sektori kogurahastusest vähemalt 3,9%. Antud osakaal on suurem kui Euroopa 2020 eeldatud vastav sihttase 3%. Euroopa 2020 strateegiaga hinnati riiklikul tasemel, et 2014. ulatusid TA kulutused 1,46%-ni SKPst. 2016. a seisuga on maaelu arengukava TA eelarvest välja makstud 1,06 mln eurot, mis moodustab ca 2,7% 2020. a tasemest. Tulemus on siiski oluliselt alla eeldatu arvestades arengukava rakendamise perioodi alates 2015. a (ehk arvestades eelarve proportsionaalset jaotust aastate lõikes).

Energy:

Kasvuhoonegaaside heitkogust vähendatakse 20% võrreldes 1990.a; EE2020 +11 % (riiklik siduv eesmärk heitkogustega kauplemise süsteemi väliste sektorite puhul võrreldes 2005. a)

Eestis on viimastel kümnenditel kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguseid märkimisväärselt vähendatud. Kui 1990. a oli KHG arvestuslik heitkogus väljendatuna süsinikdioksiidi ekvivalendina

ligikaudu 40 mln tn, siis 2014. a oli KHG inventuuri kohaselt heitmeid 21 mln tonni (v.a LULUCF sektor), mis tähendab ligikaudu 47% vähenemist võrreldes baasaastaga. 2017.a Riigikogus heaks kiidetud Eesti kliimapoliitika põhialused aastani 2050 seab sihiks vähendada Eestis KHG heidet 80% võrreldes 1990. a tasemega.

MAK 2014–2020 meetmetest panustatakse KHG vähendamisse peamiselt läbi taimekasvatusevaldkonna, mida toetatakse Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetme, mahepõllumajanduse meetme ja Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohaste toetuste kaudu programmiperioodil kokku 355,3 mln euro ulatuses. Meetmete mõju avaldub peamiselt mulla, sh turvasmuldade, võimalikult vähese harimise soodustamises, mullaviljakuse säilitamises ja parandamises suurendades süsiniku mulda sidumist, rakendades keskkonnasäästlikke majandamisviise, samuti põllumajandustootjate nõustamis- ja koolitamisgevustesse panustamise kaudu. Natura 2000 toetab kasvuhoonegaaside vähenemist Natura 2000 ala metsamaa säästva kasutuse ja kaitse kaudu. Kasvuhoonegaaside ja ammoniaagi heite vähendamisesse panustatakse oluliselt ka sõnnikuhoidlate rajamise ja rekonstrueerimise tehtud investeeringute kaudu. Maaelu arengukava eesmärgiks on hõlmata 2023. aastaks N₂O ja metaani heitkoguste vähendamisele suunatud majandamisviiside lepingutega vähemalt 49,6% kasutuses olevast põllumajandusmaast. Lisaks hõlmata CO₂ sidumist edendavate majandamisviisidega vähemalt 14,8% kasutuses olevast põllumajandus- ja metsamaast.

MAK 2014–2020 koostamise ajal 2010. a oli põllumajanduslikku maad (UAA) 940 930 ha ja 2013. aastal 957 510 ha. Põllumajanduslikku maad oli 2013. aasta seisuga 1,7% juurde tulnud võrreldes 2010. aastaga. Põllumaa osakaal on vähenenud 2013. ja 2010. aasta võrdluses 68%-lt 66%-ni, püsirohuma ja heinamaa osakaal suurenenud samal ajal 32%-lt 34%-ni ning püsirohumade osakaal suurenenud 0,30%-lt 0,35%-ni kogu kasutuses olevast põllumajanduslikust maast arvatuna. Kontekstindikaatorite alusel on suurenenud rohumaa ja püsirohumade osakaal, seega tagatakse kliimamuutuste tasakaalustamiseks positiivse mõjuga maakasutus. KHG emissioon suurenes põllumajanduses 2010. a 5,8%-lt 6,2%-ni 2014. a. MAK 2014–2020 meetmete toetusealuse pinna panus kliimamuutustesse rakendus prioriteet 4 alt põllumajandusliku keskkonnatoetuse (PKT), mahepõllumajanduse meetme (MAHE), Natura 2000 toetus erametsamaale (NAT) ja Natura 2000 toetus põllumajandusmaale (NAP) kaudu, mis hõlmasid kokku 60% põllumajanduslikust maast.

Keskmete näitajate alusel ei ole võimalik järeldada, et MAK 2014–2020 keskkonnasõbraliku majandamise toetust (KSM) saanud ettevõtjad tagaksid maaharimise kaudu suuremas mahus kasvuhoonegaaside vähendamist. PMK.AGRI uuringus leiti KSMi puhul tootjate rohumaaade kaalutud keskmine mulla orgaanilise süsiniku (MOS) varu muutus aastast oli 0,17 t/ha, MAHE toetust saanud tootjatel suurenes MOS varu rohumaaadel 0,11 t/ha. Põllumaaadel oli kaalutud keskmine MOS varu muutus aastast KSM ja MAHE pinnal vastavalt -3,52 t/ha ja -3,51 t/ha sõltuvalt mulla niiskusest.

Hinnates MAK 2014–2020 eesmärkindikaatorite sihttasemete täitmist, siis N₂O ja metaani heitkoguste vähendamisele suunatud majandamisviiside lepingutega on kaetud 431 622 ha (indikaator O₆ kasutuses olevast põllumajandusmaast (eesmärkindikaator R17/T18 väärtus 49,6%). CO₂ sidumist edendavate majandamisviisidega maakasutus oli 2015. aastal 486 800 ha kasutuses olevast põllumajandus- ja metsamaast (eesmärkindikaator R20/T19 tase 14,2%). Järeldame, et mõlema eesmärkindikaatori sihttasemed on täidetud ja eeldatavalt ka jätkub meetmete abil vastava osakaalu täitmine järgnevatel aastatel.

Energiatõhusust suurendatakse 20% (primaarenergia kokkuhoid 368 mln tn naftaekvivalenti), EE2020: 2020. a energia lõpptarbimine = 2,82 mln tn naftaekvivalenti)

Energia lõpptarbimise tase sektorites ja prognoos järgmiseks 10 a näitab, et suurim kasv ja

sektoraalsete meetmete vajadus elektri, mootorikütuste jm kütuste kokkuhoiuks on kodumajapidamistes, tööstuses ja transpordisektoris. Tööstuses on hinnanguliselt 30%-line soojuse ja 10%-line elektri kokkuhoiu potentsiaal, mille saavutamine eeldab nii tehnoloogia uuendamist kui teadlikkuse kasvu. Transpordi energiakasutust tuleb ohjata läbi 3 tegutsemisviisi – transpordivajaduse vähendamine, sh kaubavedude efektiivsemaks ning keskkonnasäästlikumaks muutmine ja sundliikumist vähendavad planeeringud; ühistranspordi kasutuse suurendamine ja sõidukite ökonoomsuse suurendamine. Eraldi tuleb käsitleda avaliku sektori energiatarvet, kuivõrd avaliku sektori käitumine peab andma eeskuju ülejäänud sektoritele. Horisontaalselt kõikide sektorite energiasäästule aitab kaasa intelligentse elektrivõrgu arendamise kaudu elektritarbimise juhtimise võimekuste tõstmine Eestis. Targa võrgu väljaarendamine kasutuselevõtt võimaldab vähendada energiakadusid energiaülekandel, optimeerida energiatootmist, arendada hajusat tootmist ning võrku ühendada suuremat taastuvenergia hulka. Täienenud funktsionaalsus elektrivõrgus võimaldab välja arendada uusi innovaatilisi teenuseid kõigile elektritarbijatele.

2016. a lõpu seisuga ei ole maaelu arengukava alusel lõpetatud investeeringuid, mis puudutaksid energiatõhusust ja taastuvenergia tootmist, selle tõttu ei ole võimalik hinnata energiatõhususe ja taastuvenergia osakaalu tõusu. Eelnevate programmide rakendamine on näidanud, et investeeringud energiatõhususe saavutamiseks on küllaltki ressursimahukad. Eeldame, et ühe investeeringuga saavutatakse 20%-line kokkuhoid, aga seda mikroettevõtja tasemel. Tekib olukord, kus iga ettevõtja tasandil on energiasääst või loodav taastuvenergia koguhulk energiaühikutes väike (lähtutatakse mikroettevõtja küllaltki väikesest energiakasutusest).

Jätkata tuleb korterelamute energiasäästu investeeringuid ning leida võimalusi laiendamaks riigipoolseid meetmeid eramajade energiasäästu edendamiseks. „Energiatõhususe saavutamine elamumajanduses“ tegevuses mõjutavad korterelamute rekonstrueerimise meetme väljundindikaatorite saavutamist hetkel enim välised tegurid: ehitushinnad, üldine majanduslik olukord, pankade laenupoliitika, taotlejate (KÜd) investeerimisotsused. Kõrgemate sihttasemete saavutamine on võimalik eeldusel, et riigieelarvest eraldatakse täiendavad vahendid rekonstrueerimise toetamiseks.

Ühistranspordi kasutuse suurendamiseks tehakse investeeringuid raudteel, et tõsta rongide kiiruseid. Samuti investeeritakse raudteepeatuste ühendamisse muud liiki transpordiga ning paigaldatakse peatustesse reaalaraja infotabloid. Tallinnas 2016 a seisuga veel ühtegi investeeringut tehtud ei ole, kuid kõik planeeritud ja peatselt algavad projektid sisaldavad endas meetmeid, milles antakse eelis ühistranspordile. Plaanis on ehitada 3 Pargi ja Reisi parklat vähendamaks autoliiklust kesklinnas, vähendada autoliiklust Tallinna kesklinna ning Vanasadama vahelisel alal, kuhu on kavas rajada jalakäijate alad ning mugavad liikumisvõimalused jalgrattaga liikujatele.

Ettevõtete ressursitõhususe meetmes 2016. a lõpu seisuga ei ole lõpetatud investeeringuid, mis puudutaksid energiatõhusust, seetõttu ei ole võimalik hinnata energiatõhususe osakaalu tõusu. Kuna peamiselt toetatakse tööstusettevõtteid, on meetme panus energiatõhususe saavutamisse oluline.

20% energiast saadakse taastuvatest energiaallikatest; EE2020: 25%

Eesti eesmärk suurendada taastuvenergia osakaalu energia lõpptarbimises eeldab muutusi kõikides sektorites, millest olulisemad on (nii nagu eelmises punktis välja toodud) kodumajapidamised, tööstus, transport ja avalik sektor. Tööstuse energiasäästu aitab saavutada uute tehnoloogiate kasutuselevõtt. Transpordi energiakasutust saab ohjata läbi transpordivajaduse vähendamise, ühistranspordi kasutuse ja sõidukite ökonoomsuse suurendamise. Sealjuures on oluline üldine teadlikkuse kasv ja sellest lähtuv tarbijakäitumise muutus. Täna põhineb Eesti energeetikasektor veel suures matus fossiilsetel kütustel, kuid viimastel aastatel on toimunud pidev taastuvenergia osakaalu suurenemine. Uue energiamajanduse arengukavaga on valitsus võtnud sihiks saavutada aastaks 2030 taastuvenergia

osakaal 50% lõpptarbimisest.

Märkimisväärselt on taastuenergia osakaalu aidanud suurendada toetusmehhanismid taastuvatest energiaallikatest elektrit tootvatele soojuse- ja elektri koostootmisjaamadele. Samas on soojusmajanduses endiselt paljud katlamajadest maagaasi või raske kütteõli baasil. Lähiaastatel pööratakse peamine tähelepanu taastuvate energiaallikate kasutamise suurendamisele transpordisektoris.

ESIF: raudtee, TNT- võrgustiku, KÜ-de rekonstrueerimise, lokaalsete küttelehenduste, gaasitanklate, vähese CO₂-heittega transpordisüsteemide jne meetmed.

Education

Koolist väljalangenute osakaal jääb alla 10%; EE2020 eesmärk 9,5%.

Eesmärgi saavutamiseks on vajalik käimasolevate väljalangevust vähendavate ja edasiõppimist soodustavate poliitikamuudatuste täielik rakendumine ja täiendavate meetmete väljatöötamine; sellega väheneb haridustee varaste katkestajate arv ligikaudu 12 100 inimese võrra võrreldes 2009. a tasemega. Madala haridustasemega õpingud katkestanud 18-24-aastaste noorte osakaal oli 2016. a 10,9%, mis on 1,3 protsendipunkti vähem, kui 2015. a (12,2%). Kuigi 2015. a eesmärk on sellega täidetud vajab 2020. a eesmärgini jõudmine pingutusi.

Vähemalt 40% 30–34-aastastest on omandanud kolmanda taseme hariduse

Eestis on pikaajalised kõrghariduse traditsioonid ja selle haridustaseme omandanute osakaal eriti vanemaerialiste hulgas võrreldes teiste EL riikidega on suhteliselt kõrge. Viimasel 10 aastal kõrgharitud osakaal 30-34 aastaste hulgas kasvanud (olles 2016. a 45,4%, 2015. a oli see 45,3%). Eesmärk on küll saavutatud, aga tähelepanu vajab edasiõppimise soodustamine pärast gümnaasiumi, mis näitab viimasel 5 aastal langustrendi. Murettekitav on sooline lõhe kõrghariduse omandamisel.

ESIF:koolivõrgu korrastamise, kaasaegse õppevara, õppenõustamise, töökohapõhise õppe jne meetmed.

Poverty

Vähendada suhtelise vaesuse määra peale sotsiaalseid siirdeid 2020. aastaks 15%-ni.

Eesti 2020 strateegias seab eesmärgiks suhtelise vaesuse määra vähendamise peamiselt läbi tööhõive suurendamise ja rahvastiku üldise haridustaseme tõstmise. Eraldi tähelepanu pööratakse laste vaesusele ja madalama sissetulekuga inimeste ning eakate toimetuleku suurendamisele läbi sihistatud sotsiaalpoliitika meetmete – peretoetuste tõus, elatisabiskeemi loomine, madalapalgaliste töötajate diferentseeritud tulumaksuvabastus jm täiendav maksutagastus ning üksi elavate pensionäride toetus.

ESIF: tööturu- ja haridusmeetmed, erivajadustega inimeste tööturule kaasamise, lasehoiukohtade, lõimumise jne meetmed.

2b. Ülevaade temaatiliste eesmärkide ja investeerimisprioriteetide lõikes

1. Teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamine

Investeeringuprioriteedi (inv.pr), „Teadus- ja uuendustegevuse taristu ja võimekuse täiustamine, et arendada teadus- ja uuendustegevuse alast kõrget kvaliteeti ning edendada eelkõige Euroopa huvides tegutsevate pädevuskeskuste tööd“ teaduse valdkonna mahukaim meede- teadus- ja

arendusasutuste ja kõrgkoolide institutsionaalne arendusprogrammi ASTRA investeringute kava (IK) kinnitati 2016. Suurematest investeringutest toetatakse näiteks TÜ IT keskust, EKA õppehoone ehitust, EMTA saalikompleksi, Sisekaitseakadeemia uue õppehoone ehitust, TTÜ ehitusteaduskonna katsehalli. Sotsiaalmajanduslikele rakendustele suunatud kulutuste suurendamiseks on rakendatud meetmed valdkondliku teadustegevuse tugevdamiseks (RITA), lisaks erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise (NS) valdkondades üliõpilaste arvu (tulemusraamistiku näitaja/TR) suurendamiseks. Tööd on alustanud 9 teaduse tippkeskust, nt IT, meditsiini ja materjalitehnoloogia valdkondades. Käivitunud on mahukad tegevused nii üliõpilaste, teadlasmobiilsuse kui ka rahvusvahelise koostöö toetamiseks. NS kasvuvaldkondades toetatakse ettevõtteid (TR), kes teevad koostööd TA asutustega, samuti makstakse NS stipendiume (TR). RITA programmi raames on ministeeriumitesse tööle võetud 7 teaduskoordinaatorit, käivitunud on teaduse populariseerimise tegevused.

„Teadus- ja uuendustegevusse suunatud äriala investeringute soodustamine, ettevõtete, teadus- ja arenduskeskuste ning kõrgharidussektori vaheliste sidemete ja sünergiate arendamine“ inv.pr all on probleemiks **ettevõtja arenguprogrammi** ja Eestis esmakordselt elluviidava **innovatsiooni edendavate riigihangete programmi** tagasihoidlik algus. Iduettevõtluse hoogustamise programmis „Startup Estonia“ toimus 2016. a programmi elluviija vahetus, mis ei toonud endaga kaasa sisulisi muudatusi vaid oli pigem tehniline ja 2016. a lõpuks on kõik planeeritud tegevused rakendamisel ja ajagraafikus. Edukaks saab pidada teadusarendus tegevuse osaku, klastrite toetusmeetme ja starditoetuse elluviimist. Innovatsiooni- ja arendusosaku toetuse rakendamine ja toetuse saajate huvi meetme tegevuse vastu on olnud kõrge, kuid põhjalikumalt on 2016 lõpu seisuga tulemustest veel vara rääkida, samuti hinnata meetmete mõju ettevõtete innovatsioonialasesse tegevusse ja ettevõtluskeskkonda üldiselt.

Investeeringud parimasse võimalikku ressursitõhusasse tehnikasse, ressursijuhtimissüsteemide ja toetavate IT-rakenduste toetamise taotlusvooru avamiseks ettevalmistused käivad, 2017 avati taotlemine 5 prioriteetsele tööstussektorile. 2018. a vahe-eesmärgi ja ka lõppeesmärgi täitmise nimel töö käib ning juba tegevust planeerides oli selge, et antud meetme tegevuse ettevalmistus võtab kõige rohkem aega. Siiani on olnud elav huvi ettevõtete poolt ja see annab lootust, et kõik liigub plaanipäraselt. Antud meetme tegevuse arengute kohta (TR näitaja ressursi- ja energiasäästuks toetust saanud ettevõtete arv) saab teha põhjalikumaid järeldusi 2017. a lõppedes. Mõningaid probleeme on olnud (nt ühtsete hindamiskriteeriumide loomine), kuid üldiselt võib öelda et suuremaid takistusi ei ole. 2017. a on plaanis ka teha uus rahastamisvahendite eelhindamine eesmärgiga laiendada 2018. a taotlusvooru rohkemale hulgale tööstussektoritele.

Horisontaalse prioriteedi ja meetmetena panustatakse MAK 2014–2020i rakendamisel suures mahus teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamisse. Käesolevaks hetkeks ei ole siiski kõik meetmed aktiivselt rakendunud ja tehnoloogia ning innovatsiooniga seotud tulemusi ei ole võimalik kvantitatiivselt hinnata. Samuti on alles hakatud rakendama pikaajalisi koostööprogramme.

2016. a lõpu seisuga on MAK 2014–2020 vähesel määral panustatud tehnoloogia ja innovatsiooni arengusse nõustamismeetmete kaudu. Eeldatava sihtväärtusega võrreldes on kasutatud 3,7% rahalisi vahendeid.

2. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale juurdepääsu, selle tehnoloogia kasutamise ning kvaliteedi parandamine (IKT-tooted, teenused ja rakendused)

Inv.pr „**Lairibaühenduse kasutuselevõtu ja kiire ühendusega võrkude väljaarendamise laiendamine ning arenevate tehnoloogiate ja võrkude digitaalse majanduse jaoks kasutuselevõtmise toetamine**“ raames on uue põlvkonna lairibavõrkude arendamine läbi IK edukalt rakendunud ja tänaseks on arendatud välja üle 1319 km uut lairibavõrku (TR). Selle tulemusena on

välja ehitatud baasvõrk turutõrkepiirkondades, mis muudab majanduslikult mõistlikuks ühenduste ehitamise sideettevõtjatele.

Inv.pr „**E-riigi, e-õppe, e-kaasatuse, e-kultuuri ja e-tervishoiu alaste IKT rakenduste tugevdamine**“ toetab e-teenuste kasutuselevõttu Eestis ja piiriülelset eesmärgi täitmiseks koostati 5 IK-d 35 avaliku sektori IT-infrastruktuuri projekti finantseerimiseks. Infoühiskonna teadlikkuse tõstmiseks 2016. a ellu viidud olulisemad projektid on nt e-residentsuse projekti PR-kampaania; X-tee turundusmaterjalide väljatöötamine; e-Eesti maine kontseptsioonil põhineva e-riigi kommunikatsiooniplaani väljatöötamine jt.

Maaelu arengukava meetmetes on info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale juurdepääsu tagamine olemas, kuid aktiivset kasutust toetuse saajate puhul ei ole märgata.

3. VKE ning põllumajandussektori (EAFRD puhul) ning kalandus- ja vesiviljelussektori (EMKFi puhul) konkurentsivõime suurendamine

Inv.pr-i „**VKE-de kasvupotentsiaali toetamine piirkondlikel, riiklikel ja rahvusvahelistel turgudel ja innovatsiooniprotsessides osalemise toetamine**“ rakendamisel esineb probleeme meetme tegevuse „Laenu, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse väljastamine“ rakendamisel (TR näitaja „Laenu, tagatist ja eksporditehingute kindlustust saanud ettevõtjate arv“). Kuna ÜSMist, EK juhustest ja rakendusaktidest tuleb piiranguid ning rahastamisvahendite eelhindamine on liiga detailne, jääb võrdlemisi vähe projekte (ca ¼ koguhulgast), mida on võimalik ESIF vahendite toel võimendada. Selle tulemusena on sihttasemete saavutamine vähe tõenäoline. Meetme „Varajase faasi fondifondi loomine riskikapitali pakkumiseks“ tulemuslikkust on liiga vara hinnata, sest käimas on fondijuhtide valimise protsess (eelduslikult valik tehtud 2017.a. I kv lõpuks) ning indikaatorite täitmisesse panustamist võib oodata alates 2018.a.

Paljulubavatele uutele ettevõtjatele võimaldatakse tegevuste esialgseks finantseerimiseks riigipoolset rahalist tuge (starditoetus). Esile võib tuua, et tänu MAK taotluse eelnõustamise protsessile on toetuse saajate hulka jõudnud taotlused eelneva perioodiga võrreldes paremini läbimõeldud ja TR näitaja „Toetust saavate uute ettevõtete arv“ täitmine edeneb. Eksporditegevuse hoogustamiseks on korraldatud erinevaid üritusi ja erinevad teenused on kiiresti tööle saanud ning TR näitaja „EAS-i ekspordidivisjoni teenuseid kasutatavate ettevõtete arv“ täitmine on edukas. Turismivaldkonnas on pea kõik meetmed rakendamisel v.a „Turismiettevõtete ärimudelite arendamine“, mis on planeeritud avada 2017. a ja „Rahvusvaheliselt huvipakkuvate turismiatraktsioonide ja toetava taristu väljaarendamine: pereturism ja väikesadamad“ alt väikesadamate võrgustiku toetamise meede, mis avatakse 2017. a algul. Edukaks on osutunud turisminõudluse suurendamise meede (TR näitaja „Korraldatud turundustegevuste arv“ 2018. a sihttase saavutatakse juba 2017), kus spordi- ja kultuurisündmuste toetamise I voorus toetatud projektide raames prognoositakse Eestisse tuua 56 000 väliskülastajat.

Loomemajanduse inkubatsiooni ja tugistruktuuride arendamiseks toetatud projektid panustavad TR väljundnäitaja „Mitterahalist abi saavate ettevõtete arv“ saavutamisse oodatust enam. Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse kasvatamise jooksvas taotlusvoorus osutus taotlemine arvatust aktiivsemaks, 2016. a lõpu seisuga on toetatud 85 projekti, mis panustavad TR väljundnäitaja „Toetusi saavate ettevõtete arv“ sihttasemesse kavandatust enam. Väikeprojektide osas, mis seovad loomemajandust teiste sektoritega, on huvi toetuse seevastu väga madal. Põhimõtte, et strateegiline arendusprojekt ei seisne pelgalt ühe loomeettevõtja poolt teisele (mitte-loomeettevõtjale) teenuse ostmises, vaid partnerlusel võrdsetel alustel, levib vaevaliselt. Lisaks ei ole loomeettevõtjatest kasusaajad valmis võrdselt mitte-loomeettevõtjaga projekti omafinantseeringusse panustama. Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse taotlusvooru raames rahastati 8 projekti erinevatest loomevaldkondadest ning taotlustes esitatud andmete põhjal

väljundnäitaja sihttase saavutatakse (või ületatakse) 2020. a lõpuks. Teadlikkuse tegevused ja suurprojektid panustasid väljundnäitajate sihttasemete saavutamisse oodatust väiksemal määral. Kokkuvõttes võib siiski loota loomemajandusega seotud TR näitajate planeeritud sihttasemete saavutamist.

VKE ning põllumajandussektori konkurentsivõime suurendamisse panustavad MAK 2014–2020 alusel prioriteet 2 alt meetme 4 tegevuse liik 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks“, tegevuse liik 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ (osaliselt), tegevuse liik 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“ ja prioriteet 3 alt meede 3 „Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad“, meetme 6 tegevuse liik 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“, tegevuse liik 6.3 „Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine“ (osaliselt), meede 9 „Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine“ ja meede 14 „Loomade heaolu“ (kaudselt).

4. Vähesse CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamine kõikides sektorites

Inv.pr „**Energiatõhususe, aruka energiajuhtimise ja taastuvenergia kasutamise toetamine avalikus taristus, sh üldkasutatavates hoonetes ja eluasemesektoris**“ panustavad meetmed on küll kõik avatud, kuid rakendamisel on tekkinud vajadus muudatusteks.

Meetme „Efektiivne soojusenergia tootmine ja ülekanne“ I taotlusvoor lõppenud ja toetatakse 8 projekti elluviimist. Tänavavalgustuse toetuste I taotlusvoor avati 2016. a. Biometaani tarbimise ja tarnimise käivitamise eesmärgil avati gaasitanklate meede, rahastati 3 tanklaprojekti.

Korterelamute rekonstrueerimise raames soovib enamus korteriühistuid saavutada rekonsrueerimisel max energiasääst. TR näitaja „Paranenud energia-tarbimisklassiga kodumajapidamiste (korteriite) arv“ vahe- eesmärgi on keeruline saavutada, kuna realselt on KredExile esitatud 84% max määra taotlusi, samas eelmises meetmes taotleti max määras toetust vaid 30% juhtudest. Alustatud on läbirääkimisi EKga indikaatori täpsustamiseks, kuna ka vähema majade arvuga saavutatakse suuremas mahus rekonstrueerimiste puhul mahu mõttes oluliselt kõrgem energiasääst.

Inv.pr „**CO₂-heidet vähendavate strateegiate edendamine igat liiki territooriumidel, eelkõige linnapiirkondades, sh säästva mitmeliigilise linnalise liikuvuse edendamine ning kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks ettenähtud meetmed**“ linnapiirkondade jätkusuutliku arengu meetmete raames kinnitati 2016. a linnapiirkondade tegevuskavad, mille alusel toimub jooksev taotlemine. Enamus projektidest on ajas vähesel määral edasi lükatud, põhjuseks peamiselt poolleiolev ehituslik projekteerimine või maakasutamise seadustamine. TR näitaja „Kogu linnapiirkonna ühistranspordivõrgustikku arendavate ning liikuvust arendavate ja uuenduslike kergliikluse edendamise projektide arv“ sihttase võib jääda alla prognoositu. Linnapiirkonna tegevuskavadesse valiti sellesse mõõdikusse panustavaid projekte kavandatud vähem, kuna samalaadseid tegevusi toetatakse ka teistest OP meetmetest. Arutlusel ka võimalik OP-i muudatus, kuid samas on tegemist näitajaga, mille vahetaseme täitmine ei ole täiesti võimatu kui ajaliselt õnnestuks üks projekt kavandatud kiiremini ellu viia.

MAK 2014–2020 toetusmeetmetes on võimalik teha investeeringuid madalama CO₂-heitega majandusele üleminekuks. Seisuga 31.12.2016 PRIA andmetel lõpetatud investeeringud, mis panustaksid antud teemavaldkonda, puudusid. Maaelu arengukava meetmete rakendamine antud teemavaldkonnas algusjärgus ja esimesed olulisemad tulemused avalduvad arengukava 2019. a vahehindamise lõpuks.

5. Kliimamuutustega kohanemise ning riskiennetuse ja -juhtimise edendamine

Inv.pr „**Selliste investeeringute edendamine, mis on suunatud konkreetsete ohtudega toimetulemiseks, vastupanuvõime tagamiseks katastroofide puhul ja katastroofide tagajärgedega toimetulemise süsteemide väljatöötamiseks täitmiseks**“ saavutamiseks on meetmed avatud ning hoolimata tõrgetest hangetel saab hinnata, et TR näitajad „Soetatud multifunktsionaalsed päästesõidukid“ ja „Soetatud merereostustõrje sõidukid“ täidetakse planeeritud mahus.

Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku suurendamise tegevustes on läbi viidud kõik hanked päästesõidukite ja reostustõrjelaeva soetamiseks. Reostusseirelennuki prognoositud maksumus kallines hanke tulemusena. Vastavalt SiMi ja RMi vahel toimunud 2018–2021 eelarve läbirääkimiste protokollile lähtutakse VV 13.09.2016. a otsusest, mille kohaselt RM, SiM ja KKM otsivad koostöös võimalusi seirelennuki hanke puudujäägi katmiseks.

„Meteoroloogiliste ja hüdrooloogiliste näitajate seire arendamine kliimamuutuste hindamiseks või prognoosimiseks“ meetme raames on käimas või läbi viidud on hüdro- ja meteoroloogilise vaatlusvõrgu taristu projekteerimis- ja ehitustööd, meteoroloogilise ilmaradari radome ja tehnosüsteemide uuendamine, meteoroloogilise ilmaradari seadmete ostmine, tööriistade ja sõiduvahendite ostmine hüdrooloogiliste vaatluste ja mõõtmiste tegemiseks. Läbi on viidud hanked Tooma sooseirejaama laudteede ja purrete ning ülevoolu rennide ja mõõteonnide projekteerimis- ja ehitustöödeks ning omanikujärelevalve teostamiseks. Teostatud on hange ilmateenistuse ja hüdrooloogiliste andmete kogumise süsteemi arendamiseks ning esimene hankeleping on sõlmimisel. Wiski ja Clidata GIS tarkvara hanked on hindamisel. Hange seirekaamerate paigaldamiseks meteoroloogia ja hüdroloogia jaamadesse ebaõnnestus ning on planeeritud uuesti 2017. a.

MAK 2014–2020 meetmetest on seotud riskiennetamise eesmärgiga eelkõige põllumajandus- ja metsamajandusettevõtjate nõustamise ning keskkonnatoetuste (seos kliimamuutustega) kaudu. Tootjate nõustamistegevusest riskide ennetamiseks ei ole seni PRIA andmetel tehtud. Korraldatud on nõustamist juhtimistegevuse edendamiseks ja seda 16 ettevõtja kohta. Kliimamuutustega kohanemise ning riskiennetuse ja -juhtimise edendamine on MAKi alusel rakendunud, kuid on algusjärgus. Eeldame, et esimesed olulisemad tulemused avalduvad maaelu arengukava 2019. aasta vahehindamise lõpuks.

6. Keskkonnakaitse ja ressursitõhususe edendamine

Inv.pr-i „**Investeeringud veesektorisse, et täita liidu keskkonnavalase õigustiku nõuded ja rahuldada liikmesriikide investeerimisvajadused seoses nendest nõuetest rangemate nõuete täitmisega**“ mõjutab kõige enam veemajanduse taristu arendamise tegevus, mille raames tehtud 7 taotluse rahuldamise otsust. Määruse muudatus on jõustatud, eesmärk on korraldada tähtajaline voor, et eelisjärjekorras rahastada asulareovee puhastamise direktiivi nõuetele mittevastavaid üle 2000 inimekvivalendi (ie) reoveekogumisalasid. TR näitaja „Täiendav elanikkond, kellele on suunatud tõhusama reoveepuhastuse teenus“ täitmise osas riski ei nähta.

Inv.pr „**Bioloogilise mitmekesisuse ning mullastike kaitse ja taastamine, ning ökosüsteemi teenuste, sh Natura 2000 ja roheliste taristute edendamine**“ alt viiakse kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamise ning taastamise tegevust aktiivselt ellu ja seetõttu on tulemused saavutatavad. Nii on näitaja „Seisundi parandamiseks toetust saanud elupaikade pindala“ sihttaseme täitmiseks taastatud ohustatud sooelupaiku, metsise elupaiku ja poollooduslike kooslusi kokku 612 ha-l. Näitaja „Soetatud, rajatud ja rekonstrueeritud objektide arv seoses kaitstavate liikide või elupaikadega“ sihttaseme täitmiseks on soetatud 627 karilooma ja erivahendit ning rekonstrueeritud 3 teed poollooduslike koosluste hooldamiseks, 8 kaitstavat parki ja 5 maastikuobjekti, lisaks 12 külastustaristu objekti.

Toetust saavad põllumajandustootjad hõlmavad piisavas mahus põllumajandusmaad, et tagada

jätksuutlik veekaitse, liigirikkus ja muldade erosiooni vähendamine. Energiatõhususe ja taastuenergia osakaalu suurendamiseks ei ole hetkel rakendatud piisavalt projekte, kuid esimesed olulisemad tulemused avalduvad eeldatavalt maaelu arengukava 2019. a vahehindamise lõpuks.

7. Säästva transpordi ja tähtsate võrguinfrastruktuuride kitsaskohtade kõrvaldamise edendamine.

Inv.pr-ga „**Euroopa ühtse mitmeliigilise transpordipiirkonna toetamine, investeerides TEN-T-sse**“ ning „**Keskonnasõbralike (sh madala müratasemega) ja vähese CO2-heitega transpordisüsteemide, sh siseveeteede ja meretranspordi, sadamate, eri transpordiliikide ühendamise ja lennujaamade taristu arendamine ja parandamine, et soodustada säästvat piirkondlikku ja kohalikku liikuvust**“ seotud tegevuste elluviimist alustati kõige kiiremini, mh tulenevalt teehoiukava vajadustest. „Maanteede investeeringute kavas“ on lõppenud 16 projekti elluviimine, mille raames on valminud 119,47 km rekonstrueeritud või uuendatud maanteelõike (TR näitaja, 2023. a sihttase saavutatud). Halvas seisundis teede osakaal TEN-T võrgustiku teedest on hüppeliselt vähenenud, 2016. oli selliseid 5,2%. TR näitaja „Rekonstrueeritud või uuendatud raudteelõikude kogupikkus, millest TEN-T (km)“ 2018. a sihttase 50 km on ületatud. Raudteeprojektidest on käimas Tallinn-Keila-Paldiski ja Keila-Riisipere II etapi, Tapa-Tartu vahelise raudtee ning Tallinn-Rapla raudteelõigu rekonstrueerimise projektid. Tallinna linnas asuvatest projektidest on 2016. a rahastusotsus tehtud Gonsiori tn rekonstrueerimise projektile, mis valmib 2018. a lõpuks. Teiste Tallinnas asuvate projektide - Vanasadama ja kesklinna vahelise liikuvuskeskkonna, Reidi tee ja Haabersti ristmiku algus on võrreldes planeerituga viibinud, kuid see ei sea ohtu eesmärkide saavutamist.

8. Tööhõive edendamine ja tööjõu liikuvuse toetamine

Inv.pr „**Töötsijate ja mitteaktiivsete inimeste, sh pikaajaliste töötute ja tööturult eemale jäävate inimeste töövõimalustele juurdepääs, sh ka kohaliku tähtsusega tööhõivealgatuste ning tööalase liikuvuse toetamise kaudu**“ täitmiseks on käivitunud tööhõivereform ning teenuste osutamine sihtrühmale on alanud juba 2016.a, alustati nii tööturuteenuste, abivahendite kui ka kaitstud töö teenusega. 2016.a osutati ESFi toel tööturuteenuseid madala kvalifikatsiooniga, pikaajalistele töötutele, vanemaalistele ning testiti mobiilsustoetuse skeemi. Meetmete puhul (nt tööturuteenused pikaajalistele töötutele), kus taotlemine on suunatud KOVdele, mõjutab tegevuste elluviimist ja 2018.a seatud vahetasemete saavutamist läbi viidav haldusreform. Nimetatud tegevuste väljundite saavutamine on kavandatud olulises osas KOVde poolt elluviidavate avatud voorude kaudu. Kuna läbiviidava reformiga tekib uus haldusjaotus, lükkub väljundite saavutamine edasi.

TR näitajasse „Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid“ panustab 2017. a oluliselt suurem arv inimesi, kui 2016, mil reform alles käivitus ning seatud sihttasemed on eeldatavasti saavutatavad. TR näitaja „Aktiivseid tööturuteenuseid saanud osalejate arv“ puhul peab märkima, et osalejate arv on olnud kavandatud madalam, mistõttu teenuse osutamise tingimused on 2017.a läbivaatamisel ja muutmisel. SoMi tellimusel viidi läbi hindamine, et kaardistada põhjused, miks ei ole tegevus „Minu esimene töökoht“ kavandatud mahus käivitunud, kas ja mil moel seda muuta ning kas on põhjendatud sarnase toetusmehhanismi laiendamine mittetöötavate lapsevanemate sihtrühmale, kellel on kuni 8-aastane laps/lapsed. Lisaks on välja töötatud uus noorteseire toetuse andmise tingimused rakendusasutuse tegevusteks, mille abil üles leida NEET noori ning neid juhtumikorralduse abil teenustele jõudmisel abistada.

Inv.pr „**Tööhõivesõbraliku majanduskasvu toetamine sisemise potentsiaali arendamise kaudu osana konkreetsete piirkondade territoriaalsest strateegiast, sh taandarenevate tööstuspiirkondade ümberkorraldamine ning konkreetsetele loodus- ja kultuurivaradele juurdepääsu tõhustamine ja sellise vara arendamine**“ kõige mahukamaks tegevuseks on

piirkondade konkurentsivõime tugevdamise (PKT) investeeringute toetamine. 2016. a viidi kõikides maakondades läbi esimene taotlusvoor. Toetati nt Narva linnuses piirikindluse avastuskeskuse avamist, Haapsalu piiskopilinnuse arendamist tegevusmuuseum-külastuskeskuseks, Narva Kulgu Tööstuspargi ja Kohtla-Järve Tööstuspargi taristu rajamist, Põlva, Võru, Valga, Kuressaare linnasüdame rekonstrueerimist ning Pärnumaa ühistranspordi ühtse pileti- ja infosüsteemi loomist. 2016. a lõpus alustati PKT teise taotlusvooru läbiviimise kavandamist. Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamiseks on lõppenud taotlusvoorud nii eelmisel perioodil käivitatud ehk tegutsevatele kompetentsikeskusele kui ka võimalikele uutele regionaalsetele kompetentsikeskustele. Võimalike uute kompetentsikeskuste ideekavandite taotlusvoorus ei ületanud ükski taotlus künnist ja hindamiskomisjon ei kiitnud heaks ühtegi taotlust. Samas on kavandatud ka täiendav lisavor kompetentsikeskuste koostööprojektideks ettevõtetega 2017. Jätkuvad tegevused piirkondade tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks. TR väljundnäitajate tasemed suudetakse eeldatavalt täita

9. Sotsiaalse kaasatuse edendamine ja vaesuse vastu võitlemine

Inv.pr „**Juurdepääsu parandamine taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele teenustele, sh tervishoiuteenustele ja üldhuvi sotsiaalteenustele**“ abil pakutakse kaasatuse suurendamiseks ja hoolduskoormuse vähendamiseks teenuseid sügava- ja raske puudega laste peredele. Lapsehoiukohtade vähendamiseks läbi viidud tegevused, millega on loodud 558 uut hoiukohta. KOV-e on toetatud sotsiaalteenuste arendamisel ja pakkumisel. Alates 2016.a on käivitatud alkoholi liigtarvitamise osas lühisekkumise nõustamise teenus ning kättesaadav on raviteenus.

Inv.pr „**Investeeringud tervishoidu ja sotsiaalsesse taristusse, mis panustavad piirkondlikku ja kohalikku arengusse, vähendades tervisealast ebavõrdsust ning edendades sotsiaalset kaasatust parandatud juurdepääsu kaudu sotsiaal-, kultuuri- ja meelelahutusteenustele, ning üleminek hooldeasutustes pakutavalt hoolekandeteenustelt kohalikule hoolekandestruktuurile**“ raames saavad 2016. a kinnitatud haiglavõrgu pädevuskeskuste kaasajastamise investeeringute kava raames SA PERH ja TÜK taotleda toetust oma hoonete renoveerimise jätkamiseks. Toetuse taotleja avalduse alusel on korrigeeritud taotluse esitamise tähtpäevi. Tervisekeskuste investeeringute osas kinnitati esmasandri tervisekeskuste IK 59 projektiga, mille kohaselt keskused rajatakse kõigisse maakondadesse. RÜle esitati 2017. a 56 projekti taotlus, Hiiu mk-st taotlust ei laekunud. Erihoolekandeaasutuste reorganiseerimise tegevusteks toimus esimene taotlusvoor ja VV kinnitas IK, mille põhinimekirjas on 10 projekti seoses seniste suurte asutuste reorganiseerimisega ning 10 projekti uute kogukondlike teenuskohtade rajamiseks. TR väljundnäitaja „Loodud kvaliteetsete teenuskohtade arv“ täitmine on ajakavas. Samuti on käivitatud puuetega inimeste eluruumide kohandamise pilootprojekt, mille alusel töötatakse välja ühikuhinnad puuetega inimeste eluruumide kohandamiseks. Linnapiirkondade jätkusuutliku arengu meetmes on tegevuskavadesse kinnitatud projektidega kavandatud üle 2000 kodulähedase lasteaiaaia loomine Tallinna, Tartu ja Pärnu linnapiirkonnas, kus neid enim vajatakse. Ehitatakse või laiendatakse 23 lasteaiahoonet, enamus neist valmib 2018. a lõpuks. TR sihttasemed täidetakse vastavalt kavandatule.

Inv.pr „**Aktiivne kaasamine, sh eesmärgiga edendada võrdseid võimalusi ja aktiivset osalemist ning parandada tööalast konkurentsivõimet**“ alt on EL-i ja kolmandate riikide kodanike Eestisse elama asumise toetamiseks välja töötatud uussissirändajate kohanemisprogramm, mille koolitustel 2015–2016. a osalenutest on ligikaudu 92% hinnanud, et nende eesti keele oskus, praktiline informeeritus ja teadmised Eesti riigi, ühiskonna ja kultuuri kohta on programmi abil paranenud. TR väljundnäitaja „Lõimumiskoolitustel osalejate arv“ 2018. a sihttase on juba saavutatud. Sama arenguvajaduse osas on sotsiaalse kaasatuse edendamise eesmärgil käivitatud ennetusprogrammid, mis aitavad ennetada ebavõrdsuste olude negatiivset mõju noorte isiksuse arengule ja eluuskuste kujunemisele ning riskis olevatele peredele. ESF-i toel ellu viidavad programmid võimaldavad suurendada hariduse ja tööhõive väärtustamist riskis olevate noorte seas, võimestada

lähisuhtevägivalla all kannatavate perede liikmeid probleemide lahendamisel ja ennetada mainitud gruppide sotsiaalset tõrjutust. Eelmainitud tegevused edenevad üldjoones vastavalt planeeritule. TR näitaja „Noorsootöö teenustes osalejate koguarv“ täitmine ei ole päris ootuspärane, kuna tegevustega alustamine võttis aega. Samas SPIN programmi läinud laste ja noorte arv on olnud oodatust suurem. Programmide elluviimise raames kogutakse andmeid, mille põhjal tulevastel aastatel hinnatakse nende sekkumiste tulemuslikkust.

Inv.pr „**Mahajäänud linna- ja maapiirkondade kogukondade füüsilise, majandusliku ja sotsiaalse taaselustamise toetamine**“ raames toetatakse Ida-Virumaa linnapiirkondades alakasutatud alade taaskasutusele võtmist, et muuta piirkond atraktiivsemaks nii elu- kui ettevõtluskeskkonnana. Linnapiirkondade jätkusuutliku arengu meetmete raames kinnitati 2016. a linnapiirkondade tegevuskavad, mille alusel toimub jooksev toetuse taotlemine. Ida-Virumaa linnapiirkondade projektide algusajad on projektide suurema mastaapsuse ja ettevalmistusaja tõttu mõnevõrra hilisemad. TR näitaja puhul soovitud sihttasemed eeldatavasti täidetakse.

MAK2014–2020 meetmed, mis panustavad tööhõive edendamiseks ja sotsiaalse kaasatuse edendamisele, on edukalt käivitunud, kuid hetkel ei ole piisavalt lõpetatud projekte kvantitatiivsete hindamistulemuste esitamiseks. Eeldatavasti esimesed olulisemad tulemused avalduvad maaelu arengukava 2019. a vahehindamise lõpuks

10. Investeeringud haridusse, oskustesse ja elukestvasse õppesse

Inv.pr-i „**Koolist väljalangemise ennetamine ja vähendamine ning võrdse juurdepääsu hõlbustamine kvaliteetsele haridusele nii koolieelsetes lasteasutustes kui ka põhi- ja keskkoolis sh formaalsed, mitteformaalsed ja informaalset õpivõimalused reintegreerimiseks haridusse ja koolitusse**“ alt toetatud õppe- ja karjäärinõustamise tegevus on aidanud kaasa põhikooli 3. kooliastmes väljalangevuse ning gümnaasiumis ja kutseõppeasutustes õppetöö katkestajate määra vähenemisele. Vähenenud on ka madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste osakaal. Üle Eesti loodud Rajaleidja õppe- ja karjäärinõustamiskeskustes pakutakse õppe- ja karjäärinõustamist ning töötavad nõustamiskomisjonid nii riiklikul kui maakondlikel tasanditel. TR näitaja „Individuaalseid õppenõustamise ja karjäärinõustamist saanud laste, õppurite ning noorte arv“ osas oli karjäärinõustamiste saavutusmäär 2014. ja 2015. aastal täidetud, kuid 2016. aastal juhtumite arv suurenenud ning järgnevatel aastatel alataitmine eeldatavasti tasandatakse. Õppenõustamisteenuste sihid on seevastu pisut ületäidetud.

Õpetajate, õppejõudude, koolijuhtide ja noorsootöötajate õpetamispädevuse parandamine, et rakendaks iga õppi individuaalset ja sotsiaalset arengut toetav, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendav õpikäsitus kõigil haridustasemetel ja –liikides meetme panus muutuva õpikäsituse juurdumiseks koolikultuuris on ootuspärane. Kõige tulemuslikumad tegevused 2016. aastal olid tööõpetajate võrgustikega, kompetentsimudeli uuendamine, uuringute läbiviimine, ülikoolide ja koolide koostööprojektid ning koolide ühise õppimise projektid. Alustavate/uute või ümberkorraldatud koolide meeskondade toetamiseks on loodud meeskonnakoolituste meede ja ka alustavate koolijuhtide arenguprogrammil oluline ja pikaajaline mõju hariduselule. Jätkusid õpetajate ja koolijuhtide täiendusõpe, juhtide järelkasvu toetavad tegevused, alustavate juhtide täienduskoolitused ning noorsootöötajate koolitused. Samas jäi nt kutseõppeasutuste õpetajate täiendusõppe pakkumus alla oodatule. TR näitajate „Koolitusel osalenud õpetajate ja haridusjuhtide arv“ saavutustase on ootuspärane. Jätkuvad tegevused digitaalse õppevara arendamiseks ja loomiseks ning 2017. aastal planeeritakse avada taotlusvoor õppevahendite ühiskasutuskorralduse toetamiseks.

„**Investeeringud haridusse, koolitusse ja kutseõppesse oskuste omandamise eesmärgil ja elukestvasse õppesse haridus- ja koolitustaristu arendamise läbi**“ inv.pr toel on koolivõrgu korrastamise gümnaasiumivõrgu tegevuste osas 2016. aastal tööd alustanud 3 uut riigigümnaasiumi (Põlva,

Kärdla, Valga). 2017. alustatakse ehitusega Raplas ja Viimsis ja projekteerimisega Paides, Kohtla-Järvel ja Tabasalus. 31.03.-30.06.2016 toimus ettepanekute esitamise voor meetme „Koolivõrgu korrastamine“ alategevuses "Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2014-2020" IK koostamiseks. IK kinnitati 2017 aasta alguses ja rakendamine saab alata sel aastal. ESF kõik meetmed on avatud. Kohustuste väiksem osakaal võrreldes teiste valdkondadega tuleneb tegevuspõhisest lähenemisest ja seetõttu on eelarved kinnitatud vaid kuni aastani 2018.

2017-2018 planeeritakse tegevuste pikendamist või uuendamist ning võetakse kohustusi kuni rahastus perioodi lõpuni. Koolivõrgustiku TR näitaja „Kaasajastatud pind“ täitmise osas probleeme ei ole.

Inv.pr-ga „**Kõikide vanuserühmade võrdsete võimaluste parandamine juurdepääsul elukestvalem õppele formaalsetes, mitteformaalsetes ja informaalsetes vormides, töäjõu teadmiste, oskuste ja pädevuste täiustamine ning paindlike õppimisvõimaluste edendamine, sh karjäärinõustamise ja omandatud oskuste hindamise kaudu**“ seotud tegevustes jätkavad tööd kutse- ja kõrghariduse praktika tegevused, sh toimivad praktika koordinaatorite võrgustikud. Kuigi meetme käivitamine viibis 2015 aastal, kuna elluviijal oli kompetentsete töötajate leidmisega probleeme, saavutati TR näitaja „õpipoisiõppes osalenute arv“ osas 2016. a hea tase. Täiskasvanuhariduses pakutakse täiendkoolitusi ja võtmepädevuste alaseid koolitusi ning toetatakse täiskasvanute üldharidusse tagasi toomist. TR näitajasse „Täienduskoolitusel osalenud täiskasvanute arv“ panustatakse alates 2016, kuna 2015. a veel kursusi (ühikuhinna vaidluste tõttu) ei toimunud. Seatud TR sihttase peaks sellegipoolest olema saavutatav. TR näitaja „Digitaalse kirjaoskuse koolitusel osalenute arv“ täitmise osas hinnanguliselt probleeme ei ole, kuna arvestades käesolevaks hetkeks sõlmitud lepinguid, siis aastaks 2020 on ainult nende lepingute raames planeeritud koolitada 3230 inimest. Kuna seni on tegeletud suhteliselt spetsiifiliste ning väiksele sihtrühmale suunatud koolitustega, siis ei kata need koolitused väga suurt osa indikaatorist. Järgnevate aastate tegevuste puhul suunatakse koolitusprojektid laiemale sihtrühmale, mille läbi tagatakse programmi indikaatorite täitmine aastaks 2018 ja ka 2023. Karjäärinõustaja ametikohad on loodud ning teenuste osutamine toimub üle Eesti, sihttaseme täitmine on planeeritud kiirem.

Investeeringud põllumajandustootjate oskustesse ja elukestvasse õppesse toimub MAK 2014–2020 prioriteet 1 alt, mis hõlmab horisontaalselt kõiki tähtsaid teemavaldkondi. Samal ajal ei ole jõutud olulisel määral koolitusprojekte rakendada. Prioriteedi 1 teadmussiiret ja koolitusi võimaldavates meetmetes on lõpetatud projektidele välja makstud 437 tuhat eurot, mille abil on korraldatud 16,63 koolituspäeva ning 75 demonstreerivat infopäeva. Järeldub, et projektid on rakendamise järgus, kuid heakskiidetud projektide arv vastab ootustele. MAK 2014–2020 prioriteet 1 eesmärgiks on võimaldada koolitust 4000 töötajale või ettevõtjale.

11. Institutsioonilise suutlikkuse tugevdamine ja tõhusa avaliku halduse tagamine

Inv.pr-ga „**Investeeringud institutsionaalsesse suutlikkusesse ning riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi avaliku halduse ja avalike teenuste tõhususse, pidades silmas reforme, paremat õiguslikku reguleerimist ja head haldustava**“ seotud eesmärgiks on püüd saavutada suurem sünergia erinevate toetuskeemide vahel. Tegevustega on toetatud eelkõige VV prioriteete. Rakendamine on plaanipärane ja selle käigus hinnatakse jooksvalt, mida on võimalik teha tegevuste mõjususe suurendamiseks. 2017. a lõpus on kavas alustada hindamise läbiviimist ning suurendada koostööd meetme elluviijate vahel, et tulemustel fookust hoida ja tegevusi paremini koordineerida. Lisaks on jooksvalt kavandatud erinevaid meetmeid, kui rakendamine on olnud oodatust tagasihoidlikum. Toetuskeemide tulemusena on valitsemissektoris suurenenud ameti- ja erialane pädevus ning juhtimisvõimekuse tegevustes oli 2016. a ja 2017. a esimesel poolal fookuses EL Nõukogu eesistumist toetavad koolitus- ja arendustegevused, tipp- ja keskastmejuhtide arendamine, riigivalitsemise reformi läbiviimise toetamine valitsusasutustes ning haldusreformi

toetamine KOV-ides.

Algatatud on spetsiaalseid erinevaid arendustegevusi poliitikakujundajatele, tõstmaks poliitikakujundajate analüütilist suutlikkust. Olulise vaheetapina on 2016. a läbi viidud riigiülesannete analüüs, mille eesmärgiks oli saada VV-l teadmine, millistest üleliigsetest ülesannetest saab riik loobuda, milliseid dubleerivaid ülesandeid üle vaadata ning dubleerimise kaotada, kas riigi poolt täidetavad ülesanded on asetunud õigesse kohta/struktuuri, milliseid ülesandeid on võimalik üle anda era- ja kolmandale sektorile ja milliseid asutusi on võimalik ümber korraldada, et saavutada töötajate arvu vähendamine ja ressursisääst. Oluline on saada analüütiliselt läbi kaalutletud ettepanekud, mille alusel vähendada valitsussektori töötajate arvu vähemalt perioodil 2016-2019 0,7% aastas (ca 750 töötajat aastas). Esimese aastaga vähendati valitsussektori töötajate arvu 1500 töötaja võrra, mis on 2 korda üle seatud eesmärgi. Töötajate vähendamisesse panustasid kõik ministriumid koos allasutustega eelkõige läbi reformide ja töökorralduse tõhustamise, milleks osaliselt aitasid eeldused luua ka investeerimisprioriteedi toetuskeemid. Nt on algatatud nullbürokratia vähendamise teemaga seoses riigi sisebürokratia vähendamise (RM-le laekus ca 963 ettepanekut) ja ettevõtjate halduskoormuse vähendamisega seoses nullbürokratia rakkerühm. Lisaks on plaanis läbi viia erinevate (fookus)valdkondade (protsesside) ja juhtimissüsteemide tõhustamine.

TR näitaja „Keskkvalitsuse ja MTÜ osalejate arv ESF toetatud koolitustel, eesmärgiga suurendada nende asjatundlikkust“ täitmine on ootuspärane, kuigi koolituste puhul on raamhangete tegemine ja tegevuste ettevalmistamine võtnud palju aega. Lisaks nihutati ettepoole EL Nõukogu eesistumine, mis võttis olulise ressursi 2016. a põhjal koolitus ja arendustegevuste läbiviimiseks.

Algatatud on mitmeid arendusprojekte, mis toetavad ministriumides tegevuspõhisele eelarvele üleminekut (nt SOM, KEM algatusfaas). Parema poliitikakujundamise tegevustes on lõpetatud 5 analüüsi (oodatust vähem), 2 kaasamisprojekti, loodud 2 rakke-või eksperdirühma (algatatud täiendavad 9). Lõpetatud ja käima lükatud algatustega on kaasa aidatud poliitikakujundamisele prioriteetsetes teemades nagu haldus- ja riigireform, julgeoleku ja kriisivalmiduse suurendamine, majanduskasvu suurendamine, tervis- ja hoolekandeteenuste arendamine.

Prioriteedi „Ametiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse ning tõhusa avaliku halduse parandamine ERF-i rakendamisega seotud haldusorganite institutsioonilise suutlikkuse ja tõhususe ning seonduvate avalike teenuste tugevdamise kaudu; ning toetamaks ESF-i toetatavaid meetmeid institutsioonilise suutlikkuse ja avaliku halduse tõhustamiseks“ raames on projektide rakendamine algusfaasis, samas plaanipärane ning TR näitaja „Avalike teenuste parandamise eesmärgil läbi viidud projektide arv“ täitmise osas probleeme ei ole.

Seoses EMKF alusmääruse ning rakendusaktide jõustumise märkimisväärse hilinemisega ning sellest tulenevalt fondi rakenduskava kinnitamise ning meetme määruste jõustumise edasi lükkumisega koostati EMKF raames esimesed vahendite määramise otsused alles veebruaris 2016. Seega rakendusfond võrreldes esialgselt plaanituga ligi 2 aastat hiljem. Taotlusvoorud on toimunud 11 meetmes, mille raames heaks kiidetud projektidest on 2016. aasta lõpu seisuga jõutud lõpuni ellu viia vaid 7. Tulenevalt eelpool toodust ei ole 2016. aasta lõpuks tulemusraamistikus toodud vahe-eesmärkide saavutamise poole liikumisel märkimisväärseid edusamme tehtud. Kui rakenduskava kohaselt nähti 2018. aasta lõpuks seatud kontrolltasemena ette 30% fondi vahendite kasutamist, siis aruandeperioodi lõpuks oli prioriteetide lõikes realselt välja makstud vastavalt 0,5%; 0,3%; 11%; 1,5%; 2,6% ja 0% prioriteedi eelarvest.

Kliimamuutuse-eesmärkidega seotud saavutused Eestis on muutuva kliima tingimustes seni tegeldud peamiselt kliimamuutuste leevendamise (KHG heitkoguste vähendamisega) ja hädaolukordade reguleerimisega, kuid 2016. aastal valmis KKM-i eestvedamisel koostöös teiste ministriumide ja partnerite ning Eesti Keskkonnauuringute Keskusega Eesti kliimamuutustega

kohanemise arengukava aastani 2030 ja selle juurde kuuluv rakendusplaan, mis võeti VV poolt vastu 2. märtsil 2017. aastal.

>

Table 1

Support used for climate change objectives

Fund	A.Support used for climate change objectives in the Partnership Agreement	B.Support used for climate change objectives(1)	Percentage of support used compared to the Partnership Agreement (% B/A)
ESF			
ERDF		9 144 002,68	
CF		139 252 830,55	
EMKF			
EAFRD			
Total		148 396 833,23	

(1) Cumulative, in EUR, based on eligible expenditure with the cut-off date of 31 December of the previous year.

(2) This also includes the YEI resources (YEI specific allocation and matching ESF support).

Table 2

For 2019 report only — Achievement of milestones based on the assessment of the Member State

3. FOR 2017 REPORT ONLY — ACTIONS TAKEN TO FULFIL THE EX ANTE CONDITIONALITIES SET OUT IN THE PARTNERSHIP AGREEMENT (ARTICLE 52(2)(C) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

Where appropriate, general information and assessment whether the actions taken to fulfil the applicable ex ante conditionalities set out in the Partnership Agreement not fulfilled at the date of adoption of the Partnership Agreement have been implemented in accordance with the timetable established.

Viimase eeltingimuse täitmine kinnitati komisjoni poolt mais 2017, seega jõuti kõik tingimused tähtajalised täita

Unfulfilled general ex-ante conditionalities in partnership agreement

Unfulfilled criteria of general ex-ante conditionalities in partnership agreement

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Fulfilled	Expected date for full implementation of remaining actions
G 1	2 Kord nende ametiasutuste personali koolitamiseks, kes osalevad liidu diskrimineerimisvastase õiguse ja poliitika valdkonna ESI fondide haldamises ja järelevalves.	Yes	
G 2	2 Kord nende ametiasutuste personali koolitamiseks, kes osalevad liidu soolise võrdõiguslikkuse alase õiguse ja poliitika ning soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise valdkonna ESI fondide haldamises ja seires.	Yes	
G 3	2 Kord nende ametiasutuste personali koolitamiseks, kes osalevad puuetega inimeste suhtes kohaldatava liidu ja riikliku õiguse ja poliitika valdkonna ESI fondide haldamises ja seires. Nimetatud koolitus peaks vajaduse korral hõlmama ka juurdepääsu ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile ja selle praktilist kohaldamist liidu ja riiklike õigusaktide kohaselt.	Yes	

Unfulfilled general ex-ante conditionalities in partnership agreement

Actions taken to fulfil applicable general ex-ante conditionalities. This table on actions taken to fulfil applicable general ex-ante conditionalities is pre-filled with data from the PA if this data is presented in structured form in the PA.

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
G 1	2	Diskrimineerimisvastase õiguse koolituste kavandamine struktuurivahendite administratsiooni koolitusplaanis.	30.09.2014	Ettepaneku koolituse kohta esitab Sotsiaalministeerium, struktuurivahendite administratsiooni koolitusplaani koostab Rahandusministeerium. Koolitused on kavas läbi viia kogu struktuurivahendite perioodi jooksul. Koolituste sihtgrupid on kõik olulised struktuurivahendite planeerimise, rakendamise ja kontrolliga seotud asutuste töötajad, kes peavad oma töös silmas pidama puudega inimeste õigusi ning võrdseid võimalusi. Koolitusplaan võtab arvesse sihtgrupi koolitusvajadusi ja teadmiste taset. Koolitused koosnevad nii üldisest soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ja	Yes	

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
				puudega inimeste õiguste tutvustusest ning selgitamisest kui praktilistest näidetest ja harjutustest, mida koolitusel osalejad saavad ise järgi proovida ja hiljem oma töös rakendada.		
G 2	2	Soolise võrdõiguslikkuse alase õiguse koolituste kavandamine struktuurivahendite administratsiooni koolitusplaanis.	30.09.2014	Ettepaneku koolituse kohta esitab Sotsiaalministeerium, struktuurivahendite administratsiooni koolitusplaani koostab Rahandusministeerium. Koolitused on kavas läbi viia kogu struktuurivahendite perioodi jooksul. Koolituste sihtgrupid on kõik olulised struktuurivahendite planeerimise, rakendamise ja kontrolliga seotud asutuste töötajad, kes peavad oma töös silmas pidama puudega inimeste õigusi ning võrdseid võimalusi. Koolitusplaani võtab arvesse sihtgrupi koolitusvajadusi ja teadmiste taset. Koolitused koosnevad nii üldisest soolise	Yes	

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
				võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ja puudega inimeste õiguste tutvustusest ning selgitamisest kui praktilistest näidetest ja harjutustest, mida koolitusel osalejad saavad ise järgi proovida ja hiljem oma töös rakendada.		
G 3	2	Puuetega inimeste õiguste kaitse alaste koolituste kavandamine struktuurivahendite administratsiooni koolitusplaanis.	30.09.2014	Ettepaneku koolituse kohta esitab Sotsiaalministeerium, struktuurivahendite administratsiooni koolitusplaani koostab Rahandusministeerium. Koolitused on kavas läbi viia kogu struktuurivahendite perioodi jooksul. Koolituste sihtgrupid on kõik olulised struktuurivahendite planeerimise, rakendamise ja kontrolliga seotud asutuste töötajad, kes peavad oma töös silmas pidama puudega inimeste õigusi ning võrdseid võimalusi. Koolitusplaani võtab arvesse sihtgrupi koolitusvajadusi ja teadmiste taset.	Yes	

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
				<p>Koolitused koosnevad nii üldisest soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ja puudega inimeste õiguste tutvustusest ning selgitamisest kui praktilistest näidetest ja harjutustest, mida koolitusel osalejad saavad ise järgi proovida ja hiljem oma töös rakendada.</p>		

Unfulfilled thematic ex-ante conditionalities in partnership agreement

Unfulfilled criteria of thematic ex-ante conditionalities in partnership agreement

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Fulfilled	Expected date for full implementation of remaining actions
T 01.2	1 Vastu on võetud soovituslik mitmeaastane kava liidu prioriteetidega seotud investeeringute ja vajadusel Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi (ESFRI) eelarvestamiseks ja eelisarendamiseks.	Yes	
T 04.1	1 Meetmed on järgmised: meetmed, mis tagavad direktiivi Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2010/31/EL artiklite 3, 4 ja 5 kohaselt nõutavate ehitiste energiatõhususega seotud miinimumnõuete kehtestamise;	Yes	
T 04.1	2 Meetmed on järgmised: direktiivi 2010/31/EL artikli 11 kohase hoonete energiamärgise väljastamise süsteemi kehtestamiseks vajalikud meetmed;	Yes	
T 05.1	4 vajaduse korral kliimamuutustega kohanemise riiklike strateegiate arvestamine.	Yes	
T 07.1	1 Sellis(t)e transporti investeerimist reguleeriva(te) kõikehõlmava(t)e kava(de) või raamistiku (raamistike) olemasolu, mis täidab (või täidavad) keskkonnamõju strateegilisele hindamisele esitatavad õiguslikud nõuded ja milles sätestatakse järgmine:	Yes	
T 07.1	2 Euroopa parlamendi ja nõukogu .... määruse /EL) nr .../2013 artikliga 10 kooskõlas olev panus Euroopa ühtse transpordipiirkonna edendamisse, sh investeerimisprioriteedid järgmistes valdkondades:	Yes	
T 07.1	3 TEN-T põhivõrk ja üldine võrk, mille puhul nähakse ette investeeringud Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist, ning	Yes	
T 07.1	4 lisaühendus;	Yes	
T 07.1	5 realistlik ja töövalmis süsteem selliste projektide esitamiseks, millele kavandatakse toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist;	Yes	

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Fulfilled	Expected date for full implementation of remaining actions
T 07.1	6 meetmed, et tagada vahendusasutuste ja toetusesaajate suutlikkus teostada projektide esitamise süsteemi.	Yes	
T 07.2	1 Eespool nimetatud raudtee arengule pühendatud osa kõikehõlmava(t)es transpordikava(de)s või raamistikus (raamistik), mis täidab keskkonnamõju strateegilisele hindamisele esitatavaid õiguslikke nõudeid ning milles sätestatakse realistlik ja töövalmis kavandatud projektide esitamise süsteem (sh ajakava ja eelarveraamistik);	Yes	
T 07.2	2 meetmed, et tagada vahendusasutuste ja toetusesaajate suutlikkus teostada projektide esitamise süsteemi.	Yes	
T 07.3	1 Transpordikava(de)s või raamistikus (raamistik) sisevee- ja meretranspordile, sadamatele, mitmeliigilistele ühendustele ja lennujaamade taristule pühendatud sellise osa olemasolu:	Yes	
T 07.3	2 mis täidab keskkonnamõju strateegilisele hindamisele esitatavaid õiguslikud nõuded;	Yes	
T 07.3	3 milles sätestatakse realistlik ja töövalmis kavandatud projektide esitamise süsteem (sh ajakava ja eelarveraamistik);	Yes	
T 07.3	4 Meetmed, et tagada vahendusasutuste ja toetusesaajate suutlikkus teostada projektide esitamise süsteemi.	Yes	
T 09.1	1 Rakendatud on vaesuse vähendamise riiklik strateegiline poliitikaraamistik, mille eesmärk on aktiivne kaasamine ja mis:	Yes	
T 09.1	2 tagab piisava tõenditebaasi vaesuse vähendamise poliitika arendamiseks ja arengu jälgimiseks;	Yes	
T 09.1	3 sisaldab meetmeid, millega toetatakse riikliku vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärgi saavutamist (nagu see on määratletud riiklikus reformiprogrammis), mis sisaldab suurima sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele, sh marginaliseeritud kogukondades olevatele inimestele suunatud jätkusuutlike ja kvaliteetsete tööhõivevõimaluste edendamist;	Yes	
T 09.1	4 kaasab vaesusega võitlemisse asjakohased sidusrühmad;	Yes	

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Fulfilled	Expected date for full implementation of remaining actions
T 09.1	5 tuvastatud vajadustest sõltuvalt sisaldab meetmeid üleminekuks institutsioonilistelt hooldusteenustelt kogukonnapõhisele hoolekandestruktuurile;	Yes	
T 09.3	1 Rakendatud on riiklik või piirkondlik tervishoiu strateegiline poliitikaraamistik, mis sisaldab:	Yes	
T 09.3	2 kooskõlastatud meetmeid tervishoiuteenuste ligipääsetavuse parandamiseks;	Yes	
T 09.3	3 meetmeid tervishoiusektori tõhususe stimuleerimiseks, rakendades teenuse osutamise mudeleid ja taristu;	Yes	
T 10.1	3 Rakendatud on koolist väljalangemist käsitlev strateegiline poliitikaraamistik, mis:	Yes	
T 10.1	4 rajaneb tõenditel;	Yes	
T 10.1	5 hõlmab asjakohaseid haridusvaldkondi, sh varajast lapsepõlve, ja on suunatud eelkõige haavatavatele elanikkonnarühmadele, kelle puhul on koolist väljalangemise oht kõige suurem, sh inimestele marginaliseerunud kogukondadest, ning käsitleb ennetamis-, sekkumis- ja kompensatsioonimeetmeid;	Yes	
T 10.1	6 hõlmab kõiki poliitikavaldkondi ja sidusrühmi, mis on olulised koolist väljalangemise lahendamiseks.	Yes	
T 10.3	1 Rakendatud on riiklik või piirkondlik elukestva õppe strateegiline poliitikaraamistik, mis sisaldab meetmeid:	Yes	
T 10.3	2 millega toetatakse elukestva õppe teenuste arendamist ja omavahelist ühendamist, sh nende rakendamist ja kutseoskuste täiendamist (st kehtivus, nõustamine, haridus ja koolitus) ning asjakohaste sidusrühmade osalemise ja partnerluse tagamist;	Yes	
T 10.3	3 mitmesuguste sihtrühmade vajadustele vastavaid oskuste arendamiseks, juhul kui need rühmad on määratletud riiklike või piirkondlike strateegiliste poliitikaraamistike prioriteetidena (nt kutset omandavad noored, täiskasvanud, tööturule naasvad lapsevanemad, madala kvalifikatsiooniga ja vanemad töötajad, migrandid ning teised ebasoodsas olukorras	Yes	

Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Fulfilled	Expected date for full implementation of remaining actions
	rühmad, eelkõige puuetega isikud);		
T 10.3	5 millega parandatakse hariduse ja koolituse tööturu vajadustele vastavust ning kohandatakse seda väljaselgitatud sihtrühmade vajadustele (nt kutset omandavad noored, täiskasvanud, tööturule naasvad lapsevanemad, madala kvalifikatsiooniga ja eakamad töötajad, migrandid ning teised ebasoodsas olukorras rühmad, eelkõige puuetega isikud).	Yes	
T 11.1	1 Strateegiline poliitikaraamistik liikmesriikide ametiasutuste haldustõhususe ja oskuste tugevdamiseks on olemas ja rakendamisel järgmiste elementidega:	Yes	
T 11.1	2 õiguslike, organisatsiooniliste ja/või menetluste reformimise meetmete analüüs ning strateegiline planeerimine;	Yes	
T 11.1	3 kvaliteedijuhtimise süsteemide arendamine;	Yes	
T 11.1	5 inimressursistrateegiate ja -poliitika arendamine ning rakendamine viisil, mis hõlmab peamisi kindlakstehtud puudujääke selles valdkonnas;	Yes	

Unfulfilled thematic ex-ante conditionalities in partnership agreement

Actions taken to fulfil applicable thematic ex-ante conditionalities. This table on actions taken to fulfil applicable thematic ex-ante conditionalities is pre-filled with data from the PA if this data is presented in structured form in the PA.

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA	not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
T 01.2	1		<p>Kehtiv Eesti teaduse infrastruktuuride teekaart on valitsuses heaks kiidetud 17.06.2010 korraldusega nr 236. Teekaart on pikaajaline (10-20 aasta perspektiiviga) planeerimisvahend, mis sisaldab loetelu uutest või kaasajastamist vajavates riiklikult olulistest teaduse infrastruktuuriüksustest. Muu hulgas määratleb teekaart Eesti osaluse ESFRI teekaardi projektides.</p> <p>2013 on käivitatud teekaardi uuendamise protsess.</p>	31.08.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	
T 04.1	1		<p>Eesti vastuse esitamine EU PILOT süsteemi kaudu edastatud päringule Eesti teate teemal energiatõhususe miinimumnõuete kulutõhusate tasemete kohta. 30.06.2014</p> <p>Energiatõhususe miinimumnõuete määruse vajalike muudatuste väljaselgitamine direktiivi 2010/31/EL artiklite</p>	31.03.2015	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		<p>ülevõtmiseks. 31.12.2014</p> <p>Vajalike tegevuste lõpetamine ülaltoodu alusel, seoses nii energiatõhususe miinimumnõuetega hoonetele ja hoone-elementidele kui ka energiatõhususe miinimumnõuete kulutõhusa taseme arvutamiseks. 31.03.2015</p>				
T 04.1	2	<p>Olemasolevate õigusaktide vajalike muudatuste väljaselgitamine energiamärgise vormi ja väljastamise teemal. 30.09.2014</p> <p>Vajalike tegevuste lõpetamine ülaltoodu alusel, seoses energiamärgiste õigusraamistikuga. 31.12.2014</p> <p>Omanikele ja rentnikele, kes on huvitatud energiasäästuvist, energiamärgises tehtud soovituste kulutõhususest jm, suunatud teabematerjalide nähtavuse ja kättesaadavuse parendamine. Vajadusel täiendatakse olemasolevaid materjale.</p> <p>31.12.2014</p>	31.12.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Yes	
T 05.1	4	Riikliku kliimamuutustega kohanemise strateegia	31.12.2015	Keskkonnaministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		väljatöötamine.				
T 07.1	1	TEN-T võrgustiku arendamise põhimõtted selgitatakse valitsuse poolt kinnitatavas Transpordi arengukava rakendusplaani lisas.	30.09.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Yes	
T 07.1	2	TEN-T võrgustiku arendamise põhimõtted selgitatakse valitsuse poolt kinnitatavas Transpordi arengukava rakendusplaani lisas.	30.09.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Yes	
T 07.1	3	TEN-T võrgustiku arendamise põhimõtted selgitatakse valitsuse poolt kinnitatavas Transpordi arengukava rakendusplaani lisas.	30.09.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Yes	
T 07.1	4	TEN-T võrgustiku arendamise põhimõtted selgitatakse valitsuse poolt kinnitatavas Transpordi arengukava rakendusplaani lisas.	30.09.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Yes	
T 07.1	5	Transpordi infrastruktuuri arendamise õigusakt on koostamisel. Õigusakt defineerib toetatavad tegevused, oodatavad tulemused, valikumetoodika, tähtajad taotlustel esitamiseks. Lisaks sätestab see õigusakt raamistiku arvestamiseks EK eeltingimuste juhendi II osas toodud	31.12.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tehnilise Järelevalve Amet Rahandusministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		<p>asjakohaseid kriteeriume. 30.09.2014</p> <p>Investeeringute kava 31.12.2014</p> <p>Rakendusüksuse ja Korraldusastuse protseduurid 30.09.2014</p>				
T 07.1	6	<p>Rakendusüksuse ja Korraldusastuse protseduuride ettevalmistamine ja heakskiit (koostamisel arvestatakse EK eeltingimuste juhendis toodud asjakohaseid nõudeid)</p> <p>Transpordi infrastruktuuri arendamise õigusakt (koostamisel arvestatakse EK eeltingimuste juhendis toodud asjakohaseid nõudeid)</p>	30.09.2014	<p>Tehnilise Järelevalve Amet</p> <p>Rahandusministeerium</p> <p>Majandus- ja Kommunikatsiooniminist eerium</p>	Yes	
T 07.2	1	<p>Transpordi infrastruktuuri arendamise õigusakt on koostamisel. Õigusakt defineerib toetatavad tegevused, oodatavad tulemused, valikumetoodika, tähtajad taotlustel esitamiseks. Lisaks sätestab see õigusakt raamistiku arvestamiseks EK eeltingimuste juhendi II osas toodud asjakohaseid kriteeriume. 30.09.2014</p> <p>Investeeringute kava</p>	31.12.2014	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniminist eerium</p> <p>Tehnilise Järelevalve Amet</p> <p>Rahandusministeerium</p>	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		31.12.2014 Rakendusüksuse ja Korraldusastuse protseduurid 30.09.2014				
T 07.2	2	Rakendusüksuse ja Korraldusastuse protseduuride ettevalmistamine ja heakskiit ((koostamisel arvestatakse EK eeltingimuste juhendis toodud asjakohaseid nõudeid) Transpordi infrastruktuuri arendamise õigusakt (koostamisel arvestatakse EK eeltingimuste juhendis toodud asjakohaseid nõudeid)	30.09.2014	Tehnilise Järelevalve Amet Rahandusministeerium Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Yes	
T 07.3	1	Transpordi infrastruktuuri arendamise õigusakt on koostamisel. Õigusakt defineerib toetatavad tegevused, oodatavad tulemused, valikumetoodika, tähtajad taotlustel esitamiseks. Lisaks sätestab see õigusakt raamistiku arvestamiseks EK eeltingimuste juhendi II osas toodud asjakohaseid kriteeriume. 30.09.2014 Investeeringute kava 31.12.2014 Rakendusüksuse ja Korraldusastuse protseduurid	31.12.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tehnilise Järelevalve Amet Rahandusministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		30.09.2014				
T 07.3	2	Keskkonnamõjude strateegiline hindamine viiakse läbi vastavalt merendusstrateegia raamdirektiivi alusel ja kiidetakse heaks koos Merenduspoliitika arengukavaga.	31.03.2016	Keskkonnaministeerium	Yes	
T 07.3	3	Transpordi infrastruktuuri arendamise õigusakt on koostamisel. Määruses sätestatakse toetatavate tegevuste ulatus, oodatavad tulemused ning projektide valimise kord. Ühtlasi sätestatakse määruses taotlusega seotud menetlustähtjad ja kord. 30.09.2014 Investeeringute kava 31,12,2014 Rakendusüksuse ja Korraldusastuse protseduurid 30.09.2014	31.12.2014	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tehnilise Järelevalve Amet Rahandusministeerium	Yes	
T 07.3	4	Rakendusüksuse ja Korraldusastuse protsudeeride ettevalmistamine ja heakskiit ((koostamisel arvestatakse EK eeltingimuste juhendis toodud asjakohaseid nõudeid)	30.09.2014	Tehnilise Järelevalve Amet Rahandusministeerium Majandus- ja Kommunikatsiooniminist	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		Transpordi infrastruktuuri arendamise õigusakt (koostamisel arvestatakse EK eeltingimuste juhendis toodud asjakohaseid nõudeid)		eerium		
T 09.1	1	Puuduvad osad kaetakse Sotsiaalse turvalisuse, kaasatuse ja võrdsete võimaluste arengukava 2017-2023 koostamisega. Koostatava arengukava raames vaadatakse üle olemasolevate indikaatorite kasutamine ning vajadusel arendatakse uued, inimeste sotsiaalmajanduslikku toimetulekut paremini iseloomustavad indikaatorid. Samuti tellitakse rakendatavate poliitikameetmete mõjuanalüüse.	31.03.2016	Sotsiaalministeerium	Yes	
T 09.1	2	Sotsiaalse turvalisuse, kaasatuse ja võrdsete võimaluste arengukava 2017-2023 koostamine ja heakskiitmine.	31.03.2016	Sotsiaalministeerium	Yes	
T 09.1	3	1. Sotsiaalse turvalisuse, kaasatuse ja võrdsete võimaluste arengukava 2017-2023 koostamine ja heakskiitmine. 2. „Lõimuv Eesti 2020“ koostamine. Tähtaeg	31.03.2016	Sotsiaalministeerium Kultuuriministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		30.10.2014				
T 09.1	4	Huvirühmad ja partnerid kaasatakse Sotsiaalse turvalisuse, kaasatuse ja võrdsete võimaluste arengukava 2017-2023 koostamisse. Partnerite roll arengukava elluviimisel määratletakse arengukava juhtimisstruktuuri kirjelduses.	31.03.2016	Sotsiaalministeerium	Yes	
T 09.1	5	1. Erihoolekande arengukava 2014-2029 koostamine ja heakskiitmine. Tähtaeg 30.10.2014 2. Pikajaaliste investeringuvajaduste kaardistus, mis arvestab demograafilisi trende ja mis kiidetakse heaks sotsiaalse turvalisuse, kaasatuse ja võrdsete võimaluste arengukavaga 2017-2023 raames.	31.03.2016	Sotsiaalministeerium	Yes	
T 09.3	1	Rahvastiku tervise arengukavaga 2009-2020 täiendamine	30.10.2014	Sotsiaalministeerium	Yes	
T 09.3	2	Tervishoiu arengusuundade väljatöötamine ja kinnitamine	30.10.2014	Sotsiaalministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020 rakendusdokumendina.				
T 09.3	3	Tervishoiu arengusuundade väljatöötamine ja kinnitamine Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020 rakendusdokumendina. 2. Pikaajalise infrastruktuuri vajaduse kaardistamine, mis on kooskõlas demograafiliste trendidega. Töötatakse välja ja kinnitatakse Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020 rakendusdokumendiga (Tervishoiu arengusuunad).	30.10.2014	Sotsiaalministeerium	Yes	
T 10.1	3	1. Elukestva õppe strateegia 2020 (kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 13. veebruaril 2014) rakendusdokumentide väljatöötamine ja heakskiitmine. Strateegia rakendamiseks koostab Haridus- ja Teadusministeerium alaeesmärkide lõikes programmid (nt Õpetajate ja koolijuhtide koolituse programm, Õppevara programm, Õppe- ja karjäärinõustamise programm, Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm, Koolivõrgu programm jt). Koolivõrgu programmi aluseks	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		<p>on muuhulgas poliitikauuringute keskuse Praxis poolt läbiviidud Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020.</p> <p>2. Pikaajalise infrastruktuuri vajaduse kaardistamine, mis on kooskõlas demograafiliste trendidega. Töötatakse välja ja kinnitatakse Koolivõrgu programmi osana (Elukestva Õppe Strateegia 2020).</p>				
T 10.1	4	<p>Elukestva õppe strateegia 2020 (kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 13. veebruaril 2014) rakendusdokumentide väljatöötamine ja heakskiitmine. Strateegia rakendamiseks koostab Haridus- ja Teadusministeerium alaeesmärkide lõikes programmid (nt Õpetajate ja koolijuhtide koolituse programm, Õppevara programm, Õppe- ja karjäärinõustamise programm, Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm, Koolivõrgu programm jt).</p> <p>Koolivõrgu programmi aluseks on muuhulgas poliitikauuringute keskuse Praxis poolt läbiviidud Eesti põhikooli- ja</p>	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020.				
T 10.1	5	Elukestva õppe strateegia 2020 rakendusdokumentide väljatöötamine ja heakskiitmine. Strateegia rakendamiseks koostab Haridus- ja Teadusministeerium alaeesmärkide lõikes programmid (nt Õpetajate ja koolijuhtide koolituse programm, Õppevara programm, Õppe- ja karjäärinõustamise programm, Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm, Koolivõrgu programm jt.).	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	
T 10.1	6	Elukestva õppe strateegia 2020 rakendusdokumentide ning Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korralduse kontseptsiooni valmimine ja heakskiitmine.	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	
T 10.3	1	Elukestva õppe strateegia 2020 rakendusdokumentide väljatöötamine ja heakskiitmine.	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	
T 10.3	2	1. Strateegia rakendamiseks koostab Haridus- ja Teadusministeerium alaeesmärkide lõikes programmid (nt Õpetajate ja	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA	not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
			<p>koolijuhtide koolituse programm, Õppevara programm, Õppe- ja karjäärinõustamise programm, Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm, Koolivõrgu programm jt.).</p> <p>2. Pikaajalise infrastruktuuri vajaduse kaardistamine, mis on kooskõlas demograafiliste trendidega. Töötatakse välja ja kinnitatakse Koolivõrgu programmi osana (Elukestva Õppe Strateegia 2020).</p>				
T 10.3	3		<p>Elukestva õppe strateegia 2020 rakendusdokumentide väljatöötamine ja heakskiitmine. Strateegia rakendamiseks koostab Haridus- ja Teadusministeerium alaeesmärkide lõikes programmid (nt Õpetajate ja koolijuhtide koolituse programm, Õppevara programm, Õppe- ja karjäärinõustamise programm, Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm, Koolivõrgu programm jt.).</p>	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	
T 10.3	5		<p>Elukestva õppe strateegia 2020 rakendusdokumentide väljatöötamine ja heakskiitmine. Strateegia rakendamiseks koostab Haridus- ja</p>	30.10.2014	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		Teadusministeerium alaeesmärkide lõikes programmid (nt Õpetajate ja koolijuhtide koolituse programm, Õppevara programm, Õppe- ja karjäärinõustamise programm, Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm, Koolivõrgu programm jt.).				
T 11.1	1	<p>OECD riigivalitsemise raporti elluviimise tegevuskava (http://valitsus.ee/et/riigikantsel ei/oecd-raport/tegevuskava) uuendamine selliselt, et see vastaks muuhulgas ELi struktuurivahendite kasutamise eeltingimusele. Tegevuskava:</p> <p>(i) Põhineb OECD riigivalitsemise raporti analüüsil http://www.valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselai/uldinfo/dokumendiregister/Uuringud/OECD_Public%20Governance%20Review_Estonia_full%20report.pdf</p> <p>(ii) Koostatakse tegevuskava rakendamises osalevate ministriumite koostöös. (iii) Sisaldab eesmärke, mõõdikuid, elluviimise ajakava ning indikatiivset eelarvet.</p> <p>Tegevuskava uuendatakse igaaastaselt, mis võimaldab seda</p>	30.09.2014	Riigikantselei	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
		täiendada vastavalt vahepeal valminud analüüsidele.				
T 11.1	2	<p>Tegevus 1: OECD riigivalitsemise raporti elluviimise tegevuskava uuendamine, mis sisaldab:</p> <p>(i) Poliitikakujundamise võimekuse parandamine, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> - Õigusloome kvaliteedi parendamist - Koostöö- ja koordineerimismehhanismide arendamist; <p>(ii) Ressursside kvaliteedi tõstmist, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> - Riigi institutsionaalse korralduse arendamist; - Organisatsioonide juhtimissuutlikkust tõstvaid arendusi. Tähtaeg 30.09.2014 <p>Tegevus 2: Vabariigi Valitsuse seaduse eelnõu üldine kontseptsioon, mis võimaldab täitevvõimule suurema enesekorraldusõiguse ning paindlikuma halduskorralduse.</p>	31.03.2015	Riigikantselei Justiitsministeerium	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
T 11.1	3	<p>Tegevus 1: Viiakse läbi riigilene analüüs, milliseid juhtimissüsteeme ja juhtimiskvaliteedi edendamise praktikaid ja meetodeid erinevates organisatsioonides kasutatakse ning selle põhjal analüüsitakse ja lepitakse kokku edasised arendusvajadused ja -tegevused.</p> <p>Tegevus 2: Organisatsiooni arendamise (sh kvaliteedijuhtimise arendamine) valdkond viiakse sisse OECD riigivalitsemise raporti elluviimise uuendatud tegevuskavasse. Tähtaeg 30.09.2014</p>	30.03.2016	Rahandusministeerium Riigikantselei	Yes	
T 11.1	5	<p>Tegevus 1: Inimressursi juhtimise arendamise eesmärgid, põhimõtted ja tegevused kirjeldatakse personaljuhtimise alavaldkondade lõikes riigi kui tööandja personalipoliitika valges raamatus.</p> <p>Tegevus 2: Personalijuhtimise arendamise valdkond viiakse sisse OECD riigivalitsemise raporti elluviimise uuendatud tegevuskavasse. Tähtaeg</p>	30.06.2015	Rahandusministeerium Riigikantselei	Yes	

Ex-ante con	Criterion fulfilled in PA	not	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
			30.09.2014				

Unfulfilled general ex-ante conditionalities in operational programme(s)

Unfulfilled criteria of general ex-ante conditionalities in operational programme(s). Please fill in these tables in case you have used the possibility related to EX-AC envisaged into Art. 111(4) - second paragraph of Regulation (EU) No 1303/2013

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Fulfilled	Expected date for full implementation of remaining actions
2014EE16M3OP001	G 7	4 Tõhus tulemusnäitajate süsteem, sh: sihtide kehtestamine nende näitajate jaoks.	Yes	

Unfulfilled general ex-ante conditionalities in operational programme(s)

Actions taken to fulfil applicable general ex-ante conditionalities. This table on actions taken to fulfil applicable general ex-ante conditionalities is pre-filled with data from the OP if this data is presented in structured form in the OP.

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
2014EE16M3OP001	G 7	4	PS12 Rakendatud uued protsessid. Rakenduskava heaskiitmise ajaks ei ole võimalik alg ja sihttasemeid määratleda, kuna see vajaks lisanduvat analüüsi hindamaks eelmistel perioodidel tehtud projekte sarnasestes valdkodades. Me analüüsime juba tehtud tegevusi, et defineerida algfase. Algtase võtab arvesse inflatsiooni määra ja rahastamise mahtu eelmistel perioodidel. Sihttaseme määramisel võtame arvesse toetuse ulatust, toetuse andmise mehhanismide muutust, üldist majanduskeskkonda ja ambitsoonikamat tulemustele orienteeritust.	31.03.2015	Siseministeerium	Yes	
2014EE16M3OP001	G 7	4	PS3 Töötavad inimesed, kelle töövõimet hinnati osaliseks ning kes on säilitanud oma töökoha 12. kuu möödumisel peale hindamist. 1. Töövõime hindamise ning tööturuteenuste pakkumisega töövõime toetamise reformi sihtrühmale alustatakse 01.01.2016 (eelnõu on veel Riigikogus menetluses, seega lõplik seaduse jõustumise aeg ei ole 100% kindel). See saab olema tähtaeg kui sihtgrupp hakkab teenuseid saama. Lähtuvalt esmastest seireandmetest on võimalik analüüsida, kui suur hulk teenust saanud inimestest liigub hõivesse kohe pärast teenuse saamist või mõni kuu hiljem ning lähtuvalt nendest andmetest, saab tuletada sihttasemed rakenduskava tulemusindikaatorite jaoks. Selliselt saab analüüsida täpselt seda sihtgruppi, kelle töövõimet on hinnatud sama meetoodika alusel. Meie hinnangul liikumine tööturule	30.11.2016	uue meetoodika alusel ja suunab vajadusel osalise töövõimega inimese tööturuteenusele; b. monitoorib vähenenud töövõimega inimeste teenustel osalemist ja nende tööle liikumist. 3. Toetuse saaja koostöös rakendusametusega analüüsib perioodil 01.01.2016 kuni 30.08.2016 osutatud teenuste baasil muudatusi vähenenud töövõimega inimeste tööturuseisundites hiljemalt 31. oktoobriks 2016. 4. Rakendusamet teeb korraldusametutele ettepaneku rakenduskavasse tulemusindikaatori baas- ja sihttaseme seadmiseks novembris	Yes	

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
			12 kuud hiljem võib olla tõenäoliselt suurem kui kohe pärast teenustes osalemist. 2. Indikaatori baas- ja sihttaseme kavandamiseks toetuse saaja (Eesti Töötukassa): a. korraldab töövõime hindamist		2016. a lähtuvalt analüüsi tulemustest. Vastutab: Sotsiaalministeerium		
2014EE16M3OP001	G 7	4	PS2 Osakaal noortemeetmest kasusaajatest kes on sihtgrupile suunatud tegevused läbinud. OP kinnitamise hetkeks ei ole võimalik indikaatori baas- ja sihttaseme määramise ettepanekut teha, sest ESF-st toetatavate sekkumiste mõju hindamiseks ja prognoosimiseks ei ole piisavalt infot. Seetõttu on vaja täiendavaid andmeid, mis kajastaksid sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks loodud spetsiifiliste noorsootöö teenuste osutamiseks vajalikku infot noorte olukorrast ja noorsootööst Eesti erinevates piirkondades. Teiste riikide kogemusi indikaatori tasemete osas ei ole võimalik Eestis otse kohaldada, kuna Eesti noorsootöösutused on teistest erinevad ja selliseid noortevaldkonna programme nagu käesolevast meetmest kavandatakse, ei ole mujal rakendatud. Indikaatori tasemete seadmiseks jaanuariks 2015 on kavandatud järgmised tegevused: 1) analüüsitakse erinevaid meetme raames kavandatud tegevusi ja teenuseid selleks, et määratleda neis osalemise lõpetamiseks vajalikud kriteeriumid ning miinimumtas	31.01.2015	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	
2014EE16M3OP001	G 7	4	PS12 Toetatud keskvalitsuseorganisatsioonide arv, kus on juhtimissüsteemid täielikult rakendatud. Rakenduskava heakskiitmise ajaks ei ole võimalik alg ja sihttasemeid määratleda, kuna see vajaks lisanduvat analüüsi hindamiseks eelmistel perioodidel tehtud projekte sarnasestes valdkondades. Me analüüsime juba tehtud tegevusi, et defineerida algtase. Algtase võtab arvesse inflatsiooni määra ja rahastamise mahtu	31.01.2015	Rahandusministeerium	Yes	

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
			eelmistel perioodidel. Sihttaseme määramisel võtame arvesse toetuse ulatust, toetuse andmise mehhanismide muutust, üldist majanduskeskkonda ja ambitsoonikamat tulemustele orienteeritust				
2014EE16M3OP001	G 7	4	<p>1. PS2 Teenust saanud alkoholi liigtarvitavate inimeste hulgas on 6 kuud pärast alkoholi tarvitamise vähendamisele suunatud teenuste osutamise algust alkoholi tarvitamise riskitase vähenenud</p> <p>Nõustamisteenuse osutamisega alustatakse 2015. a ja raviteenuse osutamisega samuti 2015. a jooksul.</p> <p>2. Indikaatori baas- ja sihttaseme kavandamiseks tervishoiuteenuse osutaja:</p> <p>a. hindab esmase vastuvõtu käigus, kas inimesel esineb alkoholi liigtarvitamise tunnuseid ja määrab riskitaseme (AUDIT testiga). AUDIT skoor ≥ 8 näitab kõrgenenud riski alkoholi tarvitamisest (e alkoholi liigtarvitamist). Alkoholi liigtarvitamise korral patsienti vastavalt vajadusele kas nõustatakse või ta suunatakse patsiendi nõusolekul edasi alkoholisõltuvuse ravi pakkuva tervishoiuteenuse osutaja juurde. Riskitaseme hindamine kõigi teenuse pakkujate poolt toimub sama, ühetaolise meetoodika alusel;</p> <p>b. hindab pärast kuue kuu möödumist korduva vastuvõtu käigus uuesti inimese alkoholitarbimist ja sellega seotud riskitaset (t</p>	30.11.2016	<p>(tarvitatud alkoholi kogused, AUDIT test);</p> <p>c. edastab toetuse saajale (Tervise Arengu Instituut) andmed esmaste ja korduvate vastuvõttude kohta jooksvalt, sealjuures andmed riskitaseme muutuste kohta pärast 6 kuu möödumist esmasest vastuvõtust.</p> <p>3. Toetuse saaja koostöös rakendusametusega analüüsib perioodil 1.01.2015-30.06.2016 osutatud teenuste baasilt (st osalejate kohta, kes suunati teenusele hiljemalt 31.12.2015) muudatusi riskitasemes hiljemalt 1. novembriks 2016. a.</p> <p>4. Rakendusametuse teeb korraldusametustele ettepaneku novembris 2016. a rakenduskavasse tulemusindikaatori baas- ja sihttaseme seadmiseks lähtuvalt perioodil 1.01.2015-30.06.2016 osutatud teenuste analüüsi</p> <p>Vastutab: Sotsiaalministeerium</p>	Yes	
2014EE16M3OP001	G 7	4	PS12 Algatuste arv, mis on ESF toetuse tulemusel käima lükatud parandamaks koostööd, kaasamist ja paremat teabekasutust poliitikakujundamisel. Rakenduskava heaskiitmise ajaks ei ole võimalik alg ja sihttasemeid määratleda, kuna see vajaks lisanduvat analüüsi hindamiseks eelmistel perioodidel tehtud projekte sarnasestes valdkodades. Me analüüsimise juba tehtud	31.01.2015	Rahandusministeerium	Yes	

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
			tegevusi, et defineerida algtase. Algtase võtab arvesse inflatsiooni määra ja rahastamise mahtu eelmistel perioodidel. Sihttaseme määramisel võtame arvesse toetuse ulatust, toetuse andmise mehhanismide muutust, üldist majanduskeskkonda ja ambitsoonikamat tulemustele orienteeritust.				
2014EE16M3OP001	G 7	4	<p>PS3 Mittetöötavad inimeste, kelle töövõimet hinnati osaliseks ning kes on liikunud hõivesse 12. kuu möödumisel ärast hindamist.</p> <p>Töövõime hindamise ning tööturuteenuste pakkumisega töövõime toetamise reformi sihtrühmale alustatakse 01.01.2016 (eelnõu on veel Riigikogus menetluses, seega lõplik seaduse jõustumise aeg ei ole 100% kindel). See saab olema tähtaeg kui sihtgrupp hakkab teenuseid saama. Lähtuvalt esmastest seireandmetest on võimalik analüüsida, kui suur hulk teenust saanud inimestest liigub hõivesse kohe pärast teenuse saamist või mõni kuu hiljem ning lähtuvalt nendest andmetest, saab tuletada sihttasemed rakenduskava tulemusindikaatorite jaoks. Selliselt saab analüüsida täpselt seda sihtgruppi, kelle töövõimet on hinnatud sama meetoodika alusel. Meie hinnangul liikumine tööturule 12 kuud hiljem võik olla tõenäoliselt suurem kui kohe pärast teenustes osalemist.</p> <p>Indikaatori baas- ja sihttaseme kavandamiseks toetuse saaja (Eesti Töötukassa):</p> <p>a. korraldab töövõime hindamist uue</p>	30.11.2016	<p>meetoodika alusel ja suunab vajadusel osalise töövõimega inimese tööturuteenusele;</p> <p>b. monitoorib vähenenud töövõimega inimeste teenustel osalemist ja nende tööle liikumist.</p> <p>Toetuse saaja koostöös rakendusametusega analüüsib perioodil 01.01.2016 kuni 30.08.2016 osutatud teenuste baasil muudatusi vähenenud töövõimega inimeste tööturuseisundites hiljemalt 31. oktoobriks 2016.</p> <p>Rakendusametuste teeb korraldusametustele ettepaneku rakenduskavasse tulemusindikaatori baas- ja sihttaseme seadmiseks novembris 2016. a lähtuvalt analüüsi tulemustest.</p> <p>Vastutab: Sotsiaalministeerium</p>	Yes	
2014EE16M3OP001	G 7	4	<p>PS2 Tugimeetmetes osalenud NEET noorte (vanuses 15-26) osakaal, kes 6 kuud peale tegevusest lahkumist on väljunud NEET noore staatusest. Meetme raames kavandatud sekkumised on noortele suunatud teenuste ja</p>	31.01.2015	Haridus- ja Teadusministeerium	Yes	

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
			<p>oodatavate tulemuste osas Eestis esmakordsed. Eestis on puudus analüüsides, mis mõeldaksid vähemate võimalustega noortele suunatud programmide kesk- ja pikaajalist mõju, aga ka kogemusest hinnata noorte elu muutusi arvestavate programmide tulemusi. Seetõttu ei ole OP kinnitamise hetkeks võimalik indikaatori baas- ja sihttaseme seada. Jätkuvalt on vaja uurida olemasolevaid andmeid ja praktikaid ning nende kohasust kavandatavate tegevustega. 2015.aasta jaanuariks seatavate indikaatorite väljatöötamiseks viiakse ellu järgmised analüüsid: 1) Eestis läbiviidud ja NEET-noortele või NEET-noore riskis olevatele noortele suunatud projektide ja programmide kogemuste ja tulemuste analüüs; 2) teiste sarnaste riikide võrreldava praktika ja andmete analüüs; 3) Eesti noorte olukorra muutuse trendid</p>				

Unfulfilled thematic ex-ante conditionalities in operational programme(s)

Unfulfilled criteria of thematic ex-ante conditionalities in operational programme(s). Please fill in these tables in case you have used the possibility related to EX-AC envisaged into Art. 111(4) - second paragraph of Regulation (EU) No 1303/2013

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Fulfilled	Expected date for full implementation of remaining actions
2014EE16M3OP001	T 09.1	1 Rakendatud on vaesuse vähendamise riiklik strateegiline poliitikaraamistik, mille eesmärk on aktiivne kaasamine ja mis:	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	2 tagab piisava töenditebaasi vaesuse vähendamise poliitika arendamiseks ja arengu jälgimiseks;	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	3 sisaldab meetmeid, millega toetatakse riikliku vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärgi saavutamist (nagu see on määratletud riiklikus reformiprogrammis), mis sisaldab suurima sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele, sh marginaliseeritud kogukondades olevatele inimestele suunatud jätkusuutlike ja kvaliteetsete tööhõivevõimaluste edendamist;	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	4 kaasab vaesusega võitlemissse asjakohased sidusrühmad;	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	5 tuvastatud vajadustest sõltuvalt sisaldab meetmeid üleminekuks institutsioonilistelt hooldusteenustelt kogukonnapõhisele hoolekandestruktuurile;	Yes	

Unfulfilled thematic ex-ante conditionalities in operational programme(s)

Actions taken to fulfil applicable thematic ex-ante conditionalities. This table on actions taken to fulfil applicable thematic ex-ante conditionalities is pre-filled with data from the OP if this data is presented in structured form in the OP.

Programme	Ex-ante con	Criterion not fulfilled in PA	Action taken	Deadline	Bodies responsible	Action completed by the deadline	Commentary
2014EE16M3OP001	T 09.1	1	Käsitatud Partnerluslepe ptk 2.3.		Sotsiaalministeerium	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	2	Käsitatud Partnerluslepe ptk 2.3.		Sotsiaalministeerium	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	3	Käsitatud Partnerluslepe ptk 2.3.		Sotsiaalministeerium	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	4	Käsitatud Partnerluslepe ptk 2.3.		Sotsiaalministeerium	Yes	
2014EE16M3OP001	T 09.1	5	3. tegevus: Investeeringuvajaduste kaardistus psüühilise erivajadusega inimestele teenuste pakkumiseks. Koostatakse Erihoolekande arengukava 2014-2020 rakendusplaani osana.	15.12.2014	Sotsiaalministeerium	Yes	

4. IMPLEMENTATION OF MECHANISMS TO ENSURE COORDINATION BETWEEN THE ESI FUNDS AND OTHER UNION AND NATIONAL FUNDING INSTRUMENTS AND WITH THE EUROPEAN INVESTMENT BANK (EIB) (ARTICLE 52(2)(D) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

- a) An assessment of the implementation of the coordination mechanisms laid down in the Partnership Agreement and, if applicable, of any problems encountered in their implementation.
- (b) Where applicable, a description of adjusted and new coordination mechanisms.
- (c) Other elements, where relevant.

4a Partnerluslepingus kehtestatud koordineerimismehhanismide ja nende rakendamisel (kui see on asjakohane) tekkinud mis tahes probleemide hindamine

Hindame, et partnerluslepingus kehtestatud koordineerimismehhanismide (general coordination at national level, coordination at regional level, joint monitoring committees, coordination by project group and steering group) ja nende rakendamisel ei ole ilmnenud olulisi probleeme.

Küll on rahastamisvahendite puhul lisandunud uus koordineerimismehhanism koostöös Euroopa Investeerimispannaga (EIP) ning toimunud üks mehhanismi muudatus koos mehhanismi koordineerija muutmisega.

4 b Vastavalt vajadusele kohandatud ja uute koordineerimismehhanismide kirjeldus

Uue mehhanismina on Eesti koos EIPi Euroopa Investeerimisfondiga (EIF) loonud fondifondi EstFund, mille eesmärk on pakkuda peamiselt Eesti ettevõtjatele varajase faasi riskikapitali.

Eesti riik investeerib fondifondi läbi SA KredEx 48 mln eurot Euroopa Regionaalarengu fondi vahendeid, millele lisandub 12 mln euro suurune EIFi poolne investering Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi vahenditest. Kokku investeerib EstFund 60 mln eurot varajase faasi rahastust pakkuvatesse fondidesse, millele lisatakse fondihaldurite poolt ligikaudu 40 mln eurot erakapitali. Fondifondi tegevust koordineerib Investeerimiskomitee, kuhu kuuluvad esindajad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist, Rahandusministeeriumist ja KredExist. Komitee töös osalevad mitteliikmetena ka EIFi esindajad. Fondifondi elluviimist, sh allfondide fondivalitsejate otsimist, juhib EIF

4c Vajaduse korral muud asjaolud.

Euroopa territoriaalse koostöö ja Euroopa naabrusinstrumendi raames rahastatavate programmide kavandamise ja elluviimise koordineerimise eest vastutas kuni 2015. a teise pooleni Siseministeerium. 2015. a tehti valitsemisalade vahelised ümberkorraldused valitsuse otsusega ning ühe muudatusena hakkas nimetatud ülesandeid täitma riigihalduse minister Rahandusministeeriumi valitsemisala koosseisus. Seega korraldab alates 2015. a II poolest rahandusministeerium programmides osalevate riikide vahel kokku lepitud koordinatsioonimehhanismide toimimist ning vajaliku informatsiooni vahetust, sh topelfinantseerimise vältimiseks.

5. IMPLEMENTATION OF THE INTEGRATED APPROACH TO TERRITORIAL DEVELOPMENT, OR A SUMMARY OF THE IMPLEMENTATION OF THE INTEGRATED APPROACHES THAT ARE BASED ON THE PROGRAMMES, INCLUDING PROGRESS TOWARDS ACHIEVEMENT OF PRIORITY AREAS ESTABLISHED FOR COOPERATION (ARTICLE 52(2)(E) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

(a) General commentary and assessment.

Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 üheks põhieesmärgiks on senisest selgem territoriaalne sihistatus riigi regionaalarengu suunamisel. Lähtutakse funktsionaalsete toimepiirkondade ning nende seesmistest piirkonnatüüpide arenguvajaduste iseärasustest. Piirkondlikku arengut toetatakse läbivalt kõikide ESI fondide raames, kuid suurem osa sekkumisi on kavandatud üle Eesti ühetaoliselt. Territoriaalseid rõhuasetusi on järgitud kõige selgemalt nende tegevuste puhul, mis on hõlmanud eelkõige struktuurivahendite rakenduskava regionaalarengu toetusmeetmete, MAK 2014-2020 ja Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava meetmete vahendeid.

Regionaalvaldkonna meetmete elluviimisel omab olulist rolli tegevuste prioriteetsus lähtuvalt territoriaalsetest arengudokumentidest (maakonna arengukava, linnapiirkonna strateegia, kohaliku omavalitsuse arengukava, sh arvestatakse toodud olukorra kirjeldust ning esile tõstetud tegevussuundi). Piirkondade konkurentsivõime tugevdamiseks mõeldud meetmest toetuse aluseks on maakondlikul arengukaval tuginevad tegevuskavad, mis koostatakse maakonna tasandi organisatsioonide koostöös. Eraldi suund on kavandatud Eesti suuremate linnapiirkondade konkurentsivõime suurendamiseks ja säästva arengu toetamiseks. Nimetatud suund moodustab veidi üle 5% Euroopa Regionaalarengu fondi vahenditest ning tegevuste valik on delegeeritud linnapiirkondadele.

Kogukonna juhitud kohalik areng ehk programm LEADER kohalikuks arenguks on detsentraliseeritult rakendatav meede eesmärgiga tuua otsustustasand kohalikele elanikele lähemale ning seeläbi arvestada paremini piirkondlike eripäradega. LEADER-i lähenemise põhielementideks on avaliku ja erasektori partnerluses loodud kohalikud tegevusgrupid, kes koostavad piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad, mille väljatöötamine kui ka rakendamine toimub alt-üles põhimõttel. Strateegiad koosnevad omavahel seotud ja mitut valdkonda hõlmavatest toetusmeetmetest. Lisaks koostööle on LEADERis väga oluline võrgustikutöö ja uuenduslike lahenduste soodustamine.

Kohalikud tegevusgrupid on piirkonna arengule suunatud vabatahtlikkuse alusel moodustatud koostööorganisatsioonid, mis on kohalike piirkondade arengumootoriteks. Kohalikud tegevusgrupid on panustanud kõikide sektorite – nii avaliku, ettevõtluse kui ka kolmanda sektori – koostööle. Kohaliku algatuse edendamisel on sama oluline valdkondlike sektorite, nagu põllumajandus-, toidu-, metsandus- ning mittepõllumajandussektori, koostöö soodustamine. LEADER-meetme lisandväärtuseks on see, et LEADER on lähendanud erinevaid sektoreid ja huvirühmi ning pannud piirkonna arengu üle strateegiliselt mõtlema ja tegutsema. Kohaliku tegevusgrupi liikmeskond on uutele tulijatele avatud. LEADER-meede on hea instrument sotsiaalse kaasatuse suurendamisel. Lisaks omab kodanikeühenduste ja teiste sektorite aktiviseerumine positiivset mõju valitsemise võimekuse kasvule maapiirkonnas.

Iga kohalik tegevusgrupp viib ellu heakskiidetud kohaliku arengu strateegia raames väljatöötatud meetmed, milles on ära määratletud toetatavad tegevused, meetme sihtgrupp, maksimaalne toetuse summa ja toetuse määr, arvestades maaelu arengukavas ning ELi ja siseriiklikes õigusaktides sätestatud nõudeid ja riigiabi reegleid. Kohalik tegevusgrupp võib

ise taotlejaks olla projektidel, mis omavad ülepiirkonnalist mõju või mille järgi on piirkonnas vajadus, kuid puudub initsieerija. LEADER-meetme raames toetatavad tegevused võivad panustada kõikidesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteetide eesmärkidesse. LEADER-i lisandväärtust suurendavad muuhulgas järgmist tüüpi projektid: väikesemahulised, integreeritud, uuenduslikud, piirkonnapõhised, sh kohaliku toidu arendamise projektid või koostööprojektid. Projektide teostamine on hetkel pooleli, mistõttu tulemuslikkust ei ole võimalik hinnata.

Linnade jätkusuutliku arengu prioriteetses suunas rakendatakse Eestis viies suuremas linnapiirkonnas, mille elanike arv ületab 50 000 inimest. Prioriteetses suunas toetatavad integreeritud tegevused tuginevad linnapiirkonna jätkusuutliku arengu strateegiatel, mille linnapiirkonna omavalitsused aastatel 2014-2015 ühiseid arenguvajadusi ja -prioriteete kaardistades koostasid. Arengustrateegiad on kinnitatud, need tuginevad linnapiirkonna kuuluvate omavalitsuste arengukavadel ja sisaldavad majanduslike, keskkonnaalaste, kliimaalaste, demograafiliste ja sotsiaalsete valdkondade võtmeprobleeme ning võimalusi nende lahendamiseks. Projektiettepanekute valik viidi läbi linnapiirkonna keskuslinna eestvedamisel ekspertgrupi poolt, kuhu kuulusid linnapiirkonna omavalitsuste esindajad. Projektiettepanekuid hinnati rakendusametuse poolt kinnitatud hindamismetoodika järgi. Projektiettepanekutest koosnevad tegevuskavad kooskõlastas rakendusametuse ja kinnitasid omavalitsused 2016. aasta alguses, avatud on jooksev taotlemine tegevuste rahastamiseks. Tallinna, Tartu ja Pärnu linnapiirkonna tegevuskavade projektid keskenduvad säästliku transpordisüsteemide ja säästva linnaruumi arendamisele ning uute lasteaiakohtade loomisele. Säästva liikuvusega seonduvalt on prioriteetses suunas esmajoones käivitunud kergliiklustraristu projektid, et kõrvaldada peamised lüngad linnapiirkonna kergliiklusvõrgustikus. Meetme raames toetatavatest lasteaiadest valmivad enamused 2018. aasta lõpuks ning need leevendavad lasteaiakohtade puudust oluliselt. Kokku on tegevuskavade raames kavandatud üle 2000 uue lasteaiakoha loomine, neist üle kahe kolmandiku Tallinna linnapiirkonnas. Ida-Virumaa linnapiirkonna tegevuskavade projektid toetavad samuti säästliku transpordisüsteemide ja säästva linnaruumi arendamist aga ka alakasutatud alade elavdamist. Tegevuskavade linnapiirkondade alakasutatud alade arendused on sihitud eeskätt teenuste kättesaadavuse parandamiseks ja mitmekesistamiseks piirkonnas. Parema teeninduskeskkonna arendamine annab lootust edaspidiselt nii mitmeks erasektori kinnisasja arenduseks kui ka teenindussektori kasvuks laiemalt, mis Ida-Virumaal võrreldes teiste linnadega on seni pigem olnud tagasihoidlik.

(b) In relation to Article 15(2)(a)(i) of Regulation (EU) No 1303/2013 — Overview of implementation of Community-led local development.

Kogukonna juhitud kohaliku algatuse lähenemisest lähtutakse MAK 2014-2020 ning Euroopa merendus- ja kalandusfondi rakenduskava elluviimisel vastavalt LEADER-meetme ning kalanduspiirkondade arendamise meetme kaudu. LEADER tüüpi meetmed panustavad piirkondliku ja kohaliku tasandi ning vabaihenduste rolli tugevdamisele piirkondlikku arengut puudutavates otsustusprotsessides ning võimaldavad maapiirkondades kohalikul initsiatiivil uuenduslike transpordij- teenuste lahenduste kasutuselevõtu, kiire interneti võrguga ühenduste loomise ning kogukonnateenuste toetamiseks jms. Analoogset alt-üles kogukonna-põhist lähenemist rakendatakse struktuurivahendites regionaalsete konkurentsivõimet toetavate meetmete puhul. Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetme sekkumiste raames on LEADER kohalike tegevusgruppide esindajaid kaasatud tegevuste valikul.

Kogukonna juhitud kohaliku arengu rakendamise eest seisab MAK 2014–2020 meede „Toetus LEADER-i kohalikule arengule (CLLD – kogukonna juhitud kohalik areng)“. Meetme üldeesmärgiks on piirkondade tasakaalustatud arendamine LEADER-i põhielementide rakendamise kaudu. LEADER-meede on suunatud maapiirkonna arendamiseks läbi kohaliku tasandi, mille eesmärgiks on tegevuspiirkondade tasakaalustatud arendamine ning eelkõige on suunatud ettevõtjate konkurentsivõime tõstmisele ühistel tegevustel põhinevate tegevuste rakendamisega, sotsiaalse kaasatuse edendamisele, piirkondlike eripärade paremale kasutamisele, uuenduslike lahenduste leidmisele ja kasutuselevõtu soodustamisele (sh kogukonnateenuste arendamisele) ning kohaliku tasandi valitsemise parendamisele erinevate osapoolte kaasamisega.

Meetme tutvustamiseks toimusid ja toimuvad pidevalt ka edaspidi Maaeluministeeriumi, maaeluvõrgustiku ja PRIA-ga koostöös LEADER-meetme infopäevad, kus peamiseks sihtrühmaks on kohalike tegevusgruppide esindajad.

2014. aasta oktoobris käivitus allmeede „LEADERi kohaliku arengu strateegia ettevalmistamine“, mille raames alustasid kohalikud tegevusgrupid kohaliku arengu strateegia väljatöötamist perioodiks 2014–2020. 30. juuniks 2015 esitasid strateegia 26 mittetulundusühingut, kes vastasid kohaliku tegevusgrupi nõuetele. Välja töötatud kohaliku arengu strateegiad võtavad arvesse kohalikke vajadusi ja potentsiaali ning on kooskõlas asjaomaste valdkondlike ja piirkondlike arengukavadega.

Kohaliku arengu strateegiat koostades olid kaasatud tegevuspiirkondade erinevate eluvaldkondade esindajad, et kindlustada kindlustamiseks kogukonna kõrgetasemelist osalust. Kokku andsid oma panuse strateegiate koostamisse 9286 inimest, kellest suurim osakaal oli üle 40-aastastel naistel ja meestel ehk 64%. Koolitusi korraldati kokku 72 korda ja neil osales kokku 1 271 inimest, kellest 62% moodustasid üle 40-aastased naised. Erinevaid üritusi korraldati 381 korral ja neil osales 7246 inimest, kellest 66% olid üle 40-aastased mehed ja naised. Uuringuid teostati 28 korral, milles osales 769 inimest, kellest suurima osakaalu (46%) moodustasid üle 40-aastased naised ja mehed. Kaasatud elanikest 54% moodustasid naised.

Kohaliku arengu strateegiad kiideti heaks maaeluministri poolt 1. märtsil 2016 ja seejärel algas projektitoetuse taotluste vastuvõtt. Valdkonniti esitati enim projekte maaturismi, kohaliku toidu, põhi- ja vaba aja teenuste kättesaadavuse parandamiseks. Arvestades esitatud taotluste arvu ja ülesvõetud kohustuste summat, võib tõdeda, et LEADER-meetme rakendamine on käivitunud aktiivselt. Samuti võib eeldada, et edasine meetme rakendamine kulgeb eesmärgipäraselt ja meetme väljund- ja tulemusindikaatorite sihttasemed on saavutatavad.

(c) In relation to Article 15(2)(a)(i) of Regulation (EU) No 1303/2013 — Overview of implementation of integrated territorial investments, where appropriate.

N/A

(d) In relation to Article 15(2)(a)(ii) of Regulation (EU) No 1303/2013, where appropriate, overview of implementation of macro-regional strategies and sea basin strategies.

Rakenduskava raames integreeritud territoriaalsete investeeringute mehhanismi määruse (EL) nr 1303/2013 tähenduses ei rakendata, kuid kasutatakse integreeritud territoriaalset lähenemist linnapiirkondade arengu toetamisel ning analoogseid põhimõtteid toimepiirkondade arendamisel prioriteetse suuna 5 alaeesmärgi 2 raames.

Rakenduskava piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetme tegevuste eesmärgiks on väljaspool Tallinna ja Tartu linnapiirkonda toimepiirkondades elu- ja ettevõtluskeskkonna edendamine, et need piirkonnad suudaksid paremini tasakaalustada suuremate linnapiirkondade tõmbejõudu ja panustada rohkemal määral kogu riigi majanduskasvu. Meetme rakendamise eelselt uuendati maakondlikud arengukavad ning määratleti neis piirkondlikud prioriteedid. Sealhulgas sätestati arengudokumentides peamised arengusuunad, millised valdkonnad olid just nende maakonnas kõige perspektiivsemad töökohtade loomise ning töökohtade ja teenuste füüsilise kättesaadavuse seisukohalt. Investeeringute tegemiseks on piirkondlike tegevuskavade raames kokku lepitud maakonna kõige olulisemates arendustes, mis aitaksid jõuda nende eesmärkide saavutamiseni. Tegevuskavad on kinnitatud riigihalduse ministri poolt ja aluseks taotluste esitamiseks rakendusüksusele. Lisaks töötati piirkondade konkurentsivõime meetme tegevuse raames maakondades välja eraldi kavad, milles määratleti piirkondade tasandil tegevused tööhõive- ja ettevõtlusaktiivsuse suurendamiseks. Kavade väljatöötamise raames kaasati maakondades ettevõtjate, haridusasutuste jm huvigruppe ning kaardistati vajalikud tegevused koos olemasolevate toetusallikatega. Kavad on omakorda aluseks tegevuse raames toetatavate maakondlike tugiprogrammide elluviimisele. Tugiprogrammid täiendavad ESFst, siseriiklikest vahenditest ja LEADER lähenemisest toetatavaid sekkumisi.

Nii linnapiirkondadele suunatud tegevuste kui piirkondade konkurentsivõime tugevdamisele suunatud tegevuste elluviimine on veel algusetapis. Lõppenud on alles esimesed väiksemahulisemad projektid ning suur hulk kavandatud tegevusi on veel rahastuse ootel. Siiski on tegevuskavade koostamisega loodud oluline alus piirkondade seisukohast oluliste arenguvajaduste elluviimisele järgmiste aastate jooksul.

(e) In relation to Article 15(2)(a)(iii) of Regulation (EU) No 1303/2013, where appropriate, overview of the implementation of the integrated approach to address needs of geographical area most affected by poverty or of target groups at highest risk of discrimination or social exclusion.

- A description of the actions taken to address the specific needs of geographical areas most affected by poverty or of target groups at highest risk of discrimination or social exclusion.
- A description of the results achieved in addressing the needs of these geographical areas/target groups.

Tuginedes Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 lähteolukorra analüüsile, on kõrgem tööpuudus, suuremat sissetulekut pakkuvate töökohtade nappus ja vähem mitmekesised või kvaliteetsed teenused väljapool Tallinna ja Tartu linnapiirkondi põhjustanud nende piirkondade suhteliselt madalama elukvaliteedi ja rände suurematesse linnapiirkondadesse või välismaale. Lähtudes Statistikaameti viimastest kättesaadavatest andmetest on nii töötuse kui sissetulekute suuruse tõttu endiselt probleemsed piirkonnad Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti maakonnad (Põlva, Valga ja Võru maakonnad). Kõige suurem tööpuudus aastal 2016 valitses Ida-Virumaal, ulatudes aasta keskmisena ca 13,5%-ni. Elanike sissetulek 2015. aasta seisuga oli samuti kõige madalam Ida-Virumaal, Põlvamaal ja Valgamaal. Nende piirkondade arenguvajadused on eritähelepanu all ka Vabariigi Valitsuse kinnitatud Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti tegevuskavades.

Ida-Virumaa tegevuskava üldiseks eesmärgiks on Ida-Virumaa kujunemise hea mainega kaasaegse kõrgtootliku majanduse ja mitmekülgse elukeskkonnaga piirkonnaks, mis on ülejäänud Eestiga hästi sidustatud. ESI vahenditest panustavad otseselt ja mahuliselt enim Ida-Virumaa piirkonna arendamisele regionaalvaldkonna meetmed „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise“ ja „Ida-Virumaa linnapiirkondade jätkusuutlik areng“. Neist esimese puhul on tegevuste elluviimiseks ette nähtud lisatoetus võrreldes muude maakondadega. Seni on toetatud mitmete uute ettevõtlusalade rajamist piirkonda, piirkonna külastusobjektide edasiarendusi, aga ka põlevkivi väärimisega seotud kompetentsikeskust ning mitmeid algatusi ettevõtlikkuse ja tööhõive tõstmiseks. „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ raames toetatakse tegevusi, mis keskenduvad Ida-Virumaa linnapiirkondades säästva liikuvuse arendamisele ning alakesksete alade taaselavdamisele, et muuta linnakeskkond atraktiivsemaks ning stimuleerida ka ettevõtteid tegema omapoolseid investeeringuid töökohtade ja teenuste loomiseks. Koostatud on piirkondlikud tegevuskavad projektiideedega ning avatud jooksevat taotlemine. HTMi ning KuMi koordineerimisel on toetatud Ida-Virumaa inimeste keeleõppe ja Eesti ühiskonnaellu lõimumist edendavaid tegevusi. SoMi haldusalas kavandatakse mahukaid investeeringuid tervishoiuteenuste kvaliteedi tõstmiseks uute esmatasandi tervisekeskuste näol, esmased asukohavalikud on tehtud ning peatselt järgneb ehitusperiood. Olulist rolli mängivad Ida-Virumaa looduskeskkonna taastamisel Keskkonnaministeeriumi keskkonnaprojektid jääkreostuse kõrvaldamiseks, nt Purtse jõe ja selle lisajõgede puhastamine või Kukruse jäätmehooldla korrastamine ja ohutustamine.

Kagu-Eesti tegevuskava keskendub eelkõige ettevõtlikkusele, et hoida piirkonnas elanikke ja pakkuda neile tööd. Kagu-Eesti piirkonnale on majandusarengu hoogustamiseks eraldatud meetmest „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ lisatoetus võrreldes muude Eesti piirkondadega. Toetatud on mitmeid piirkonnaspetsiifiliste arengueeldustega valdkondade arendamisele suunatud projekte (puiduklaster ja puidu väärimise kompetentsikeskus ja traditsioonilise ehituse koolitus- ja tootarenduskeskused). Mainimist väärib veel, et perioodi 2014–2020 siiani kõige suuremahulisem veemajandustaristu projekt on „Põlva linna reoveepuhasti rekonstrueerimine“, mille rahastusotsus tehti 2016. aastal.

Tööhõive suurendamise ja maapiirkonna ettevõtluse mitmekesistamise eesmärgiga rakendatakse meetme põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng tegevust „Investeeringud

majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas“. Antud tegevuse liiki rakendatakse just Eesti maapiirkonna eripärasid ja probleeme arvestavalt ning lähtutakse primaarsektori tööhõive muutumisest ja teiste majanduslike tegevusalade arendamisest. Peamine eesmärk on ettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine, millega kaasneb töökohtade loomine ja samuti ettevõtjate vahelise koostöö soodustamine. Toetust antakse mikroettevõtjast põllumajandustootjale ja mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelevale mikroettevõtjale. Toetuse maksimaalne suurus ühe ettevõtja kohta on 150 000 eurot programmiperioodil 2014–2020 kokku ja see on suunatud ehitiste ehitamiseks ja hoonete parendamiseks, statsionaarse masina ja seadme ostmiseks ja paigaldamiseks ning rändkaupluse ja selle sisseseade ostmiseks. Seisuga 31.12.2016 on meede aktiivselt rakendunud.

Kuigi MAK 2014–2020 alusel on eesmärgiks seatud luua vähemalt 225 uut töökohta 2023. aastaks (sihtvaldkond 6A), siis korraldusasetuse hinnangu alusel võib loodud töökohtade arv programmi lõpuks olla tegevuse liigi 6.4 alusel ligikaudu 630 uut töökohta. Lisaks panustab sihtvaldkonda 6A meetme 4 tegevuse liik 4.2. Eelnevat arvamust kinnitab ka senine tegevuse liigi 6.4 abil tehtud investeeringute panus maapiirkonnas tööhõive parandamisse. Absoluutarvuna on väikese tegevuste arvu juures panus olnud pigem tagasihoidlik, kuid suhtarvuna on loodud olulises mahus töökohti keskmiselt ühe projekti kohta. Kokku on töökohti loodud sihtvaldkonda 6A panustavate meetmete abil 39,4. Sealjuures tekkis töökohti juurde pigem meestele, kuna peaaegu 2/3 loodud töökohtadest asusid tööle mehed. Mingil määral saab seda seletada loodud töökohtade iseloomuga, kuna loodud ametite hulgas oli mitu nt mehhaaniku ja tisleri ametikohta. Kuigi palju loodi töökohti tootmistööliste jaoks, olid ametid iseloomult pigem mitmekesised ja juurde tuli ka üsna palju kõrgemat kvalifikatsiooni ja kogemust nõudvaid töökohti.

LEADER-meetme projektitoetus on võrreldes eelmise programmiperioodiga suunatud rohkem ettevõtluse arendamisele, koostööle ja ühisprojektidele, mille tegevuste elluviimine võtab kauem aega, kuid samas on rohkem integreeriva iseloomuga. Esimese rakendamise aasta järgselt olid toetuse saajateks valdavalt MTÜd (54% toetuse saajatest) ja ettevõtjad (43%). Üks toetuse saajatest oli kohalik omavalitsus. Koostööprojekte oli kaks, mis olid piiriülese koostööprojekti ettevalmistavad projektid.

(f) In relation to Article 15(2)(a)(iv) of Regulation (EU) No 1303/2013, where appropriate, overview of implementation to address demographic challenges of areas which suffer from severe and permanent natural or demographic handicaps.

Ulatuslikumaid riigisiseseid piirkondi, mis kannataksid raskete ja püsivate ebasoodsate looduslike või demograafiliste puuduste all, Eestis ei eristu. Ebasoodsaid looduslike olusid võib märkida väikesaarte puhul, millele ligipääs on raskendatud. Mõjude leevendamiseks rakendatakse siseriiklikku programmi esmatähtsate teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi tõstmiseks rakendatakse siseriiklikku toetusprogrammi. Suuremaid investeeringuid on tehtud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi meetmete raames ühenduste parandamiseks väikesaartega, kui viimastel aastatel on rekonstrueeritud sadamaid ja soetatud uusi (parv)laevu ühenduste pidamiseks.

Demograafiliste eelduste piirkondlikud erinevused ilmnevad endiselt peamiselt Tallinna- ja Tartu linnapiirkonna ja ülejäänud Eesti toimepiirkondade vahel, mis puudutab ennekõike rahvastiku kiiremat vähenemist ja vananemist ning tööjõu kahanemist väljaspool Tallinna- ja Tartu linnapiirkondi. Perioodil 2012-2014 on rändesuundumuste arvelt jätkunud intensiivne suuremate linnapiirkondade suunaline siseränne, keskuste valglinnastumine ja Kesk-Eesti rahvastiku vähenemine. Rändesuundumuste tagajärjel on üha enam suurenemas ka rahvastiku vanuskoostise ja loomuliku iibe mõju piirkondade arengupotentsiaali erinevustele.

Erinevuste vähendamiseks on kavandatud meede „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ väljaspool Tallinna ja Tartu linnapiirkondi asuvate toimepiirkondade ja nende keskuslinnade tugevdamisele. Tegevuste eesmärgiks on nendes piirkondades elu- ja ettevõtluskeskkonna edendamine, tagades ühtlasi piisava töö-, teenuste ja vaba-aja tegevusvõimaluste olemasolu, et need piirkonnad suudaksid paremini tasakaalustada suuremate linnapiirkondade tõmbejõudu ja panustada jõulisemalt kogu riigi majanduskasvu. Lisaks eelmistes osades viidatud regionaalarengu meetmetele annavad piirkondade elukeskkonna parandamise panuse ka kõik need ESI meetmed, mille tegevused edendavad piirkondade ühtlast ja kestlikku arengut, sh aitavad kaasa kõigi toimepiirkondade/maakondade SKT kasvule ja erinevuste vähenemisele või loovad töökohtade ja vaba-aja tegevusvõimaluste kättesaadavust ühtlaselt kõigis toimepiirkondades.

6. WHERE APPROPRIATE, ACTIONS TAKEN TO REINFORCE THE CAPACITY OF THE MEMBER STATE AUTHORITIES AND BENEFICIARIES TO ADMINISTER AND USE THE ESI FUNDS (ARTICLE 52(2)(F) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

New/better use of IT platforms

Alates 2015.aasta lõpust on toetuse taotlejatele loodud võimalus esitada taotlusi elektroonselt ning tagatud on ka kogu projekti edasine andmevahetus e-keskkonna kaudu. E-toetuse (<https://etoetus.struktuurifondid.ee/>) keskkonna arendused on jätkunud jõudsalt ning 2016.aasta lõpuks on tagatud täiselektroniline taotluste ja väljamaksetaotluste esitamise võimalus, võimalus saata muud projektiga seotud informatsiooni RÜdesse e-keskkonna kaudu, näha oma projektiga seonduvat andmeid, saada süsteemist teavitusi. Ühtne infosüsteem on oluliselt lihtsustanud taotlejate ja toetuse saajate tööd. Samuti on E-toetuse kaudu taotluste ja materjalide esitamine vähendanud RÜ töötajate halduskoormust, sest ära on jäänud nende poolne andmete sisestamine infosüsteemi. Ühtne infosüsteem on ligipääsetav kõikidele osapooltele - toetuse taotleja ja saaja, RÜ, rakendusasutus (RA), korraldusasutus (KA), makseasutus (MA), auditeeriv asutus (AA). See tagab kõikidele osapooltele vajalike andmete olemasolu ja kättesaadavuse, ära jääb andmete küsimine e-kirja teel, mis hoiab kokku menetlusaega. Samuti hoiab see ära mitmekordse andmete küsimise toetuse saajalt. Süsteemi kogutud andmete kasutamiseks on loodud aruannete moodul ja eelseadistatud aruanded. Nii on tagatud võimalikult vähene tehniline töö aruannete koostamisel. Informatsioon toetuse saajate ja rahastatud taotluste kohta jookseb automaatselt ka kodulehele www.struktuurifondid.ee ja on seeläbi kättesaadav kogu avalikkusele.

Simplification

Siseriikliku seadusandlusega on loodud võimalused lihtsustatud kuluhüvitusviiside kasutamiseks piiramata EL tasandi õigusaktides toodud võimalusi. Administratiivse koormuse vähendamiseks hüvitatakse projektide kaudsed kulud ainult ühtse määra alusel. Jätkatud on eelmise perioodi jaoks väljatöötatud ühikuhindade rakendamist, võetud kasutusele uusi ühikuhindu, kokku makstakse toetust välja kuue erineva ühikuhinna alusel kaheksas erinevas meetme tegevuses. Samuti kasutatakse siseriiklikke rahastusskeeme sarnaste tegevuste ja sihtgrupi tegevuste rahastamisel. Võimaldatakse ettemakseid toetuse saajatele toetavate tegevuste kiiremaks käivitamiseks.

Provision of trainings, seminars, guidance

Tagamaks struktuuritoetuste parem rakendamine ja halduskoormuse vähendamine vaatas Korraldusasutus üle kõik enda poolt varasemalt kehtestatud juhendid: Korraldusasutuse miinimumnõuded taotluste menetlemise, toetuse väljamaksmise ja elluviimise kontrollimisele“ (KAMIN); Miinimumnõuded rakendusüksusele ja –asutusele tööprotseduuride kirjelduse koostamiseks (TPK juhend); Juhendmaterjal juhtimis – ja kontrollisüsteemide ning projektiauditite järeltegevuste elluviimiseks. Uued juhendid kinnitati 10.05.2016.a. Juhiste muutmine taganeb rohkem riskipõhist lähenemist kontrollidele, mis aitab suurendada rakendusüksuste töö efektiivsust ja vähendab rakendusüsteemi halduskoormust. Selleks kaotati nõue viia alla 10 000 eurose toetuse osaga projektides läbi kahetasandilist kontrolli, lihtsustati valimipõhise kontrolli põhimõtteid, kaotati riigihangete topeltkontroll ning leevendati nõudeid paikvaatluse kavandamisele ja korraldamisele. Samuti lisati võimalus, et juhul kui finantskorrektsiooni otsuse alusel tagasimakstav summa ei ületa 250 eurot, võib loobuda selle tagasinõudmisest toetuse saajalt.

Lisaks reguleeriti rakendamispõhimõtteid valdkondades, mis olid varem kas puudulikult või üldse reguleerimata (nt rahastamisvahendi rakendamise korraldamine, hindamise korraldamine ja nõuded eksperthinnangutele, projekti eesmärkide ja tulemuste saavutamise kontroll jm).

TPK juhendi muudatustega viidi sisse põhimõtte, et kui RÜ teeb oma TPKs tehnilisi muudatusi, siis neid ei pea enam kooskõlastama Korraldusametusega. RA TPK muutmisel tuleb muudatused saata enne kinnitamist kooskõlastamiseks KAlle üksnes juhul kui RA täidab RÜ funktsioone rakendamisprotsessis ja kui rakendatakse rahastamisvahendeid. Olukordades, kus TPKde kooskõlastus pole enam nõutav, tuleb RA/RÜl esitada kinnitatud versioon muudetud dokumendist teadmiseks KAlle. Korraldusametuse sisulise järelevalve korraldamisel muudeti põhimõtteid kontrollide kavandamisel ja teostamisel. Kontrollide kavandamisel hakati rakendama riskipõhist lähenemist ja selleks võeti kasutusse valdkonna analüüsi dokument. Analüüsi raames teostatakse valdkonna riskide süsteemne analüüs ning analüüsi tulemusena otsustatakse kontrollitavad teemavaldkonnad. Kontrollide sisulisel teostamisel mindi üle poolaasta kontrolliplaanilt 1 aasta kontrolliplaanile (01.07. – 30.06), kusjuures tagamaks rakendajatega parem koostöö viidi sisse koheselt vastava kontrolli juurde kontrollitavad asutused ja kontrolli läbiviimise orienteeruv aeg.

Use of Technical Assistance to reinforce administrative capacity

2016. aastal said Korraldusametuse, Rakendusametuste ja Rakendusüksuste töötajad osaleda 57. koolitusüritusel. Koolituse iseloomuga ürituste kogumaht oli 51,5 koolituspäeva. 2016 aasta lõpuni kasutati koolituste läbiviimiseks veel eelmise finantsperioodi rahasid. 2017. aastast hakati kasutama uue perioodi tehnilise abi rahasid

Administratsiooni koolitusplaan koostatakse kaks korda aastas ja seal on koolitusi riigihangete ja riigiabi valdkonnast, infosüsteemide toimimisest, uute juhendite tutvustamisest ning pettuste ennetamise-, finantsanalüüsi-, eetika-, teavituse-, seire-, hindamis- ja õiguslastel teemadel.

Näiteks korraldatakse igal poolaastal struktuurivahendite administratsiooni asutuste töötajatele mahukam seminar, mille eesmärgiks on võimaldada omandada teadmised hetkeseisust, käimasolevast perioodist, toetuse andmise tingimustest, seirest, teavitamisest ning teistest aktuaalsetest ja läbivatest teemadest.

Lisaks koolitustele ja seminaridele toimib ka administratsiooni töötajate personaalne nõustamine.

Korraldusametuse poolt korraldatavad koolitused ning seminarid aitavad tõsta rakendusametuste ning rakendusüksuste võimekust, et juhendada ja nõustada toetuse saajaid.

7. ACTIONS TAKEN AND PROGRESS ACHIEVED TOWARDS A REDUCTION IN THE ADMINISTRATIVE BURDEN FOR BENEFICIARIES (ARTICLE 52(2)(G) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

IT systems

Toetusesaajate halduskoormuse vähendamisel on oluline roll erinevatel e-teenustel. Nii on kasutusele võetud e-keskkonnad (EASil e-teenindus, Prial e-PRIA ja teistel RÜdel E-toetus keskkond), mille kaudu saab nii taotlusi esitada, projektidega seotud andmeid esitada (sh maksetaotlused, aruanded, hangete ja lepingute info jne) ning näha ka oma projektiga seonduvat infot ning saata ja saada süsteemi vahendusel teavitusi enda projektiga seonduva kohta. E-keskkondade kaudu on viidud miinimumini paberandjäl esitatavate dokumentide arv, kõik dokumendid säilitatakse ühes kohas ja on kättesaadavad kõikidele osapooltele. E-keskkondadesse on sisse kirjutatud palju automaatseid kontrolle ja lahtrite eeltäitmist, mis aitab kokku hoida nii toetuse taotlejate/saajate kui ka RÜ menetlusaega. E-toetus keskkond ning SFOS on liidestatud erinevate riiklike registritega (E-riigihangete keskkond, riigiabi register, riigikassa, dokumendivahetuskeskus (DVK), e-äriregister, aadressiregister, EASi menetluskeskkond Navision), mis võimaldavad vältida riigile teadaoleva info uuesti küsimist taotlejalt/toetuse saajalt ning seeläbi toetusesaajate halduskoormust. Sarnased liidesed on ka teistel e-keskkondadel.

(Staff) trainings

Läbivalt on RA-de ja RÜ-e poolt mainitud korraldatud erinevaid teavitusüritusi ja infopäevi, mille kaudu saavad potentsiaalsed kliendid infot, milleks ja kuidas toetusi taotleda, samuti on osadel RÜ-l loodud võimalus liituda meililistiga, et saada oma ettevõtte suunitlusele vajalikku infot erinevate avatavate/avatud voorude kohta.

Erinevaid nõustamis-, koolitus ja konsultatsiooniteenuseid pakutakse taotlejatele kõikide RAde ja RÜde poolt. Näiteks sotsiaalse kaasatuse meetme puhul tõstavad KuM ja SiM esile toetusesaajatele pakutava igakülgse nõustamise olulisuse, lisaks koostatakse infomaterjale, korraldatakse regulaarselt info- ja projektikoosolekuid ning probleemide ilmnemisel korraldatakse vastavalt vajadusele probleemkoosolekuid. RM on korraldanud toetuse saajate nõustamisi riigiabi/riigihangete teemadel (teema on keeruline nt meetme „Piirkondade konkurentsivõime suurendamine“ puhul, kus ühe projekti elluviimiseks võib olla vajalik nii mitteriigiabi kui mitme erineva grupierandi liigi kombineerimine ja selle haldamine on keerukas).

Mitmete toetusmeetmete puhul pakutakse eelnõustamist, tagamaks taotluste paremat kvaliteeti ning vähendamaks nii taotlejate kui taotluse menetlejate koormust, nt meetme „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ raames, kui taotlejatel kohustus on läbida pärast linnapiirkondade tegevuskavade kinnitamist eelnõustamine, et taotluse esitamisel ei ilmneks enam olulisi puudusi. Korterelemute renoveerimistoetuse raames on võimalus korteriühistute koosolekutele kaasata SA KredExi poolt määratud eksperte, kes selgitavad toetuse tingimusi ja maja kordategemise vajadust. Teenus on KÜdele tasuta ning selline eeltöö taotluste kvaliteeti ja kiirendab ka taotlemise protsessi.

Use of simplified cost options

ESF tegevuste puhul kasutavad nii HTM, SiM kui SoM lubatud lihtsustamisi. Kaudsed kulud hüvitatakse läbivalt kõikides meetmetes ainult ühtse määra alusel. HTM rahastab paljudel juhtudel tegevusi ühikuhindade alusel. Ettemakseid võimaldatakse mitteriigiasutustest toetuse saajatele.

SoM kasutab lapsehoiu kohtade loomisele suunatud meetmes lihtsustust, mille alusel hüvitatakse otsestest personalikuludest 40% kõigi teiste kulude katteks. Puuetega inimeste eluruumide kohandamise meetme tegevustes kavandatakse avatud voorudeks välja töötada ühikuhinnad. Tööturu

meetme puhul kasutatakse lisaks lihtsustatud kulude hüvitamisvõimalusi rahastamaks sõidu- ja majutustoetusi ning stipendiume.

Võrreldes programmiperioodiga 2007–2013 on MAK 2014–2020 toetusmeetmete rakendamisel rohkem kasutatud lihtsustatud kulumeetodeid. Maaelu arengukava eelarvest üle poole (51,6%) makstakse toetuse saajatele välja lihtsustatud kulumeetodeid kasutades. Toetusmeetmed, millele vastavaid toetusmeetmeid eelmisel programmiperioodil rakendati üksnes tegelikult tehtud ja välja makstud abikõlblike kulude hüvitamise teel, ent mida käesoleval perioodil rakendatakse osaliselt ka lihtsustatud kulumeetodeid kasutades, on:

- meede 1 „Teadmussiire ja teavitatus“;
- meede 3 „Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad“;
- meede 8 „Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse“;
- meede 16 „Koostöö“;
- meede 19 „Toetus LEADER-i kohalikule arengule (CLLD – kogukonna juhitud kohalik areng)“;
- tehniline abi.

8. THE ROLE OF THE PARTNERS REFERRED TO IN ARTICLE 5 OF REGULATION (EU) NO 1303/2013 IN THE IMPLEMENTATION OF THE PARTNERSHIP AGREEMENT (ARTICLE 52(2)(H) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

(a) A description and assessment of the role of the selected partners in the preparation of the progress report, with reference to the Partnership Agreement.

(b) A description and assessment of the involvement of the selected partners in the implementation of programmes, including participation in the monitoring committees of the programmes.

(c) Other elements, where relevant.

Discussion of progress report with partners in the monitoring committee

Eduaruande koostamisse panustavad lisaks KALE kõik rakendusasutused ja Riigikantselei, kellega koostöös aruanne valmib. Iga ministeerium esitab informatsiooni enda juhitava prioriteetse suuna kohta, samuti kommenteerib näitajate, mh tulemusraamistiku saavutustasemeid ning edenemist.

Oluline sisend eduaruandesse tuleb Riigikantselei poolt uuendatud konkurentsivõime kavast „Eesti 2020“, kus uuendamise käigus on võetud arvesse eesmärkide täitmisega seotud indikaatorite statistikat, Euroopa semestri raames saadud riigipõhiseid soovitusi, ministeeriumite-vahelisi arutelusid, Euroopa Liidu eelarveperioodi 2014-2020 toetuste kasutamise/investeeringu strateegiadokumente, samuti uue valitsuskogumise tegevuskava prioriteete ning peaministri ja ministrite kohtumistel täpsustunud väljakutseid.

Eduaruanne ja samuti seirearuanne esitatakse tutvumiseks ja täiendamiseks kõikide valdkondlikele komisjonidele, et tagada erinevate osapoolte kaasamine ning valdkondade ajakohastatud ülevaade. Eduaruannet tutvustati seirekomisjoni koosolekul 20.-21.06.2017.

Eduaruande koostamisel on kasutatud regionaalvaldkonna valdkondlikku komisjoni kuuluvate partnerite sisendit regionaalarengu strateegia 2014-2020, Ida-Virumaa tegevuskava 2015-2020 ja Kagu-Eesti tegevuskava 2015-2020 rakendusplaani täitmise kohta.

8b. Valitud partnerite poolt rakenduskavade.-akendamisel osalemise, sealhulgas rakenduskavade järelevalvekomiteedes osalemise kirjeldus ja hindamine

Participation in consultations, focus and advisory groups

ÜKP rakenduskava puhul kaasavad kõik rakendusasutused rakendamisel erinevaid partnereid, kelle panuseks on valdkondlikku edenemist sisuliselt toetada. Kindlasti suureneb erinevate partnerite roll meetmete edenedes, kuna tekib võimalus anda tegevuste saavutuste kohta juba hinnanguid.

Kõik rakendusüksused jätkavad koostööd oma valdkondile partneritega. Küll on välja toodud, et alles avatavate/avanevate meetmete puhul ei kutsuta alati kokku ümarlaudu/koosolekuid, vaid suhtlemiseks kasutatakse pigem elektroonseid kanaleid.

HTM teeb nii planeerimisel kui rakendamisel koostööd erinevate haridusvaldkonna partneritega, samuti KOVidega. Meetmete väljatöötamisel ja nende rakendamise seirel saab sõna sekka öelda hariduse valdkondlik komisjon (partneritest ja seotud ministeeriumide esindajatest koosnev kogu), mis katab kõiki prioriteetse suuna meetmeid ning samuti sotsiaalse kaasatuse suurendamise prioriteedi alla

kuuluvaid noorsootöö meetmeid.

SoMi vastutusalas olevate suundade osas konsulteeritakse meetmete väljatöötamisel ja rakendamise protsessist ülevaate andmisel Heaolu arengukava juhtkomiteega ning Rahvastiku tervise arengukava juhtkomiteega. Juhtkomiteedele on edastatud arvamuse avaldamiseks nii väljatöötatavad õigusaktid, antud ülevaade elluviidavatest tegevustest kui ka eesmärkide saavutamise progressist.

SiM vastutusel olevate ESF-meetmetegevuste elluviimisesse on kaasatud mitmed partnerid nii vabakonnast kui era- ja riigisektorist: MTÜ SPIN on partneriks noortele arenguvõimaluste pakkumise programmi SPIN elluviimisel, eraalgatuslik SA Omanäolise Kooli Arenduskeskus on partneriks õigusrikkumise taustaga noorte tööturule kaasamise programmi STEP elluviimisel ja riiklikud SAD Archimedes ja Eesti Teadusagentuur ning erasektorist Expat Relocation Estonia OÜ on partneriteks uussisserändajate kohanemisprogrammi elluviimisel. Riigiasutustest on Sotsiaalkindlustusamet partneriks lähisuhtevägivalla juhtumikorralduse mudeli elluviimisel, Tervise Arengu Instituut Käitumisoskuste Mängu elluviimisel ning Politsei- ja Piirivalveamet uussisserändajate kohanemisprogrammi suunamisel ja tugiteenuste elluviimisel. Koostöö riskis olevatele noortele mõeldud tõenduspõhiste ennetusprogrammide elluviimisesse kaasatud partneritega on hästi toimiv ja aitab saavutada püstitatud eesmärgi.

KuM on lõimumismeetme valdkondliku komisjoni töösse kaasanud kohalike omavalitsuste, kolmanda sektori, teadusasutuste ja sihtrühma esindajad.

MKM on loonud koostöös **HTMiga** roteeruva juhtimisega ettevõtlusega seotud suundade 4 ja 5 majanduse valdkondliku komisjoni, kelle ülesandeks on oma valdkonnas jälgida rakenduskava progressi, avaldada arvamust toetuse andmise tingimustes nimetatud toetuse andmise eesmärgi kohta toetuse taotlejate ja lõppsaajate sihtgruppide, toetatavate tegevuste ning projektide valikukriteeriumide ja -metoodika kohta ning täita muid ettenähtud ülesandeid. Komisjon käib regulaarselt koos ja vastavalt vajadusele vaatab läbi meetme tegevuste eelnõusid või nende muutmise otsuseid. Suundade meetme tegevuste väljatöötamisel on MKM alati olnud avatud ja kaasanud koostööpartnereid, nt teisi ministeeriume, erinevaid katuseorganisatsioone ja erialaliite. 2016. a oli valdkondliku komisjoni sekretariaadiks MKM, aruandeperioodi jooksul toimus 2 koosolekut, kus vaadati läbi Nõudluspoole poliitika, ressursitõhususe investeeringud, energia- ja ressursitõhususe auditi ja rahvusvaheliselt huvipakkuvate turismiatraktsioonide ja toetava taristu väljaarendamine – pereturismiatraktsioonide meetme tegevuste eelnõusid. 2017. a komisjoni sekretariaadiks on HTM.

Energiatõhususe suunas on partneriteks erinevad Eesti soojusettevõtjad ja kohalikud omavalitsused. Partnereid kaasati aktiivselt meetme väljatöötamise raames ning igapäevane suhtlemine toimub ka täna, kui meede on avatud, kuna just soojusettevõtjad on need kes investeerivad ja kohalikud omavalitsused peavad olema algatanud soojusmajanduse arengukava koostamise.

Jätkusuutliku transpordi eesmärkide saavutamise seiresse ning planeeritavatesse muudatustes eesmärkide osas on kaastatud Transpordi valdkondlik komisjon, kuhu kuuluvad esindajad MKMist, Riigikantseleist, Sotsiaalministeeriumist, Rahandusministeeriumist, Haridus-ja Teadusministeeriumist, Kaitseministeeriumist, Välisministeeriumist, Põllumajandusministeeriumist, Keskkonnaministeeriumist, Tallinna Tehnikaülikoolist, Eesti Linnade Liidust, Eesti Puuetega Inimeste Kojast, Eesti Maaomavalitsuste Liidust, Säätva Eesti Instituudist ning Autoettevõtjate Liidust.

Meetme tegevuse „Ühendusvõimaluste parandamine ühistranspordipeatustes“ avatud taotlusvooru taotluste hindamisse olid kaasatud Puuetega Inimeste Koja esindajad, kes andsid oma hinnangu planeeritavate projektide ligipääsetavusele.

Rakenduskava prioriteetse suuna „IKT teenuste taristu“ meetmete ja meetme tegevuste tulemuslikumaks juhtimiseks on MKMi poolt ellu kutsutud „Infoühiskonna valdkondliku komisjon“. Komisjoni kuuluvad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Riigi Infosüsteemi Ameti,

Riigikantselei strateegiabüroo, Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu, Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu, e-Riigi Akadeemia Sihtasutuse esindajad. Lisaks kaardistab 2014–2020 programmiperioodi vahendite planeerimise ja investeringute kavade sisustamise jaoks MKM iga-aastaselt investeringuvajadusi, kuhu on kaasatud põhiseaduslikud institutsioonid, valitsusasutused ja nende hallatavad asutused, kohalikud omavalitsused ja nende hallatavad asutused, kohalike omavalitsuste liidud, mittetulundusühingud ja sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, et korraldada üleriigilise või piirkondliku tähtsusega projektide finantseerimine. Lairiba baasvõrgu arendamise eesmärkide seadmisel ja ettepanekute tegemiseks projektide kohta on regulaarselt kaasatud Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit.

KKM kaasab partnereid valdkonnapõhiselt, kaasates partnereid programmide ja meetmete väljatöötamisse. Ettevõtete ressursitõhususe meetme puhul on kasutatud töörühma kontakte nii teavitamisel kui ka sisulisel aruteludel. Samuti hoitakse töörühma kursis toimuvaga (nt määruste jõustumine, teavitusüritused jms), kuna tegemist on olulise kontaktiga RA ja taotleja vahel. Lisaks on avalike konsultatsioonivoorude käigus võimalik oma ettepanekuid ja seisukohti esitada ka organisatsioonidel ja isikutel, kes partnerite nimekirja ei kuulu. Prioriteetsete suundade ja meetmete eesmärkide saavutamise jälgimiseks on moodustatud valdkondlik komisjon, mille ülesandeks on ka anda soovitusi meetmete tõhusamaks rakendamiseks ja jälgida nende arvestamist.

RM toob välja, et regionaalvaldkonna meetmete ettevalmistamisel on olulist rolli mänginud regionaalse tasandi partnerid (maavalitsused, MAKid, omavalitsusliidud) ning toetatavate valdkondade asjaomased ministeeriumid. Arvestatud on nõ alt-üles põhimõttega, mille järgi kohalikud organisatsioonid kaardistavad piirkondlikud arenguvajadused ja vajalikud tegevussuunad ning viivad seejärel valituks osutunud tegevused ka ellu. Meetmete toetuse andmise tingimused ja meetmete seire kooskõlastatakse valdkondliku komisjoniga, mille ülesandeid täidab regionaalarengu strateegia elluviimist koordineeriv töörühm. Regionaalvaldkonna struktuurivahendite meetmete elluviimisel on mh küsitud hinnanguid rakendusüksuselt.

Riigikantselei ja RM arvestavad haldusvõimekus tegevuste elluviimisel nii sotsiaalpartnerite, nende esindusorganisatsioonide (Eesti Ametiühingute Keskliit, Eesti Töandjate Keskliit) kui ka muude valdkonnaga seotud osapooltega, kaasates neid nii valdkondliku komisjoni töösse kui ka reaalsesse tegevustesse (nt koolitusprogrammide läbiviimisele).

MAK 2014–2020 elluviimise üle seire teostamiseks ning rakendamise tulemuslikkuse ja tõhususe hindamiseks moodustas Maaeluministeerium seirekomisjoni 2014. aasta detsembris.

Seirekomisjoni ülesanneteks on:

- vaadata läbi maaelu arengukava elluviimise tulemused ja edusammud selle eesmärkide saavutamisel;
- pidada nõu ja esitada arvamusi rahastatavate tegevuste valikukriteeriumide kohta, v.a kohalike tegevusgruppide projektide valikukriteeriumide osas;
- vastutada, et MAK 2014–2020 on tulemuslik ning et seda rakendatakse tõhusalt;
- uurida asjaolusid, mis mõjutavad maaelu arengukava täitmist, sh tulemuslikkuse analüüsi järeldusi;
- kontrollida MAK 2014–2020 meetmeid, mis on seotud eeltingimuste täitmisega ning hoida end kursis muude eeltingimuste täitmisega seotud meetmetega;
- esitada Maaeluministeeriumile tähelepanekuid maaelu arengukava täitmise ja selle hindamise

kohta, kaasa arvatud meetmed toetuse saajate halduskulude vähendamiseks;

- seirata tähelepanekute põhjal võetud meetmete tulemuslikkust;
- vaadata läbi ja kiita heaks MAK 2014–2020 iga-aastased seirearuanded ja nendes sisalduvad seire koondtabelid;
- kiita heaks toetatavad tegevused või tegevustüübid, mida teostatakse väljaspool Eestit;
- esitada maaelu arengukava muudatuste kohta oma arvamus, kui peab seda asjakohaseks;
- osaleda riikliku maaeluvõrgustiku tegevuses, et vahetada teavet maaelu arengukava rakendamise kohta.

Seirekomisjoni moodustamisel on lähtutud partnerlus- ning võrdõiguslikkuse printsiibist, kaasates eri huvigruppide esindajad. Seirekomisjon koosneb 24 liikmest. Seirekomisjoni töös osalevad järgmised asutused ja organisatsioonid: MTÜ Eesti Aiandusliit, MTÜ Eesti Erametsaliit, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant, MTÜ Eesti Maaturism, Eesti Maaülikool, MTÜ Eesti Noortalunikud, MTÜ Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, MTÜ Eesti Põllumeeste Keskliit, MTÜ Eesti Toiduainetööstuse Liit, MTÜ Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, MTÜ Eestimaa Talupidajate Keskliit, Keskkonnaministeerium, Eesti Leader Liit, MTÜ Eesti Lihaveisekasvatavate Selts, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium ning Maaeluministeerium. Kliimamuutustega seotud ekspertorganisatsioonid on Keskkonnaministeerium ning oma liikmete kaudu ka Eesti Keskkonnaühenduste Koda.

Seirekomisjoni istungid toimuvad vähemalt üks kord aastas MAK 2014–2020 iga-aastase seirearuande kinnitamiseks. 31.12.2016 seisuga toimus 10 seirekomisjoni istungit, mille käigus konsulteeriti seirekomisjoni liikmetega maaelu arengukava kõigi meetmete valikukriteeriumite ja tingimuste ning samuti MAK 2014–2020 muudatusettepanekute üle lisaks iga-aastase seirearuande ülevaatamisele.

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi seirekomisjoni kuuluvad asjaomaste ministeeriumide ja teiste avalike institutsioonide esindajad, sektori esindajad, teadlased jne. Seirekomisjoni kuulub hetkel 24 põhiliiget. Sünergia teiste ühenduse fondidega tagatakse erinevate Euroopa Liidu rahaliste vahendite rakendamise seotud institutsioonide kaasamisega. Seirekomisjoni moodustamisel võeti arvesse ka uue kalanduspoliitika elementide integreerimist, kaasates kontrolli, järelevalve, integreeritud merenduspoliitika ja andmete kogumisega seotud institutsioonide esindajaid (nt Keskkonnainspeksioon, Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium). Euroopa Komisjoni esindajad osalevad seirekomisjoni töös vaatlajatena. Seirekomisjoni eesistuja on Maaeluministeerium, kes valmistab ette istungiga seotud töödokumendid. Seirekomisjoni koosolekud toimuvad reeglina üks kord aastas. Seirekomisjoni liikmetel on võimalus jälgida nii meetmete väljatöötamist ja elluviimist kui vajadusel teha ettepanekuid meetmete rakendamise tulemuslikkuse suurendamiseks. Samuti on kõigil soovijatel võimalus seirekomisjoni istungitel astuda dialoogi Euroopa Komisjoni esindajatega (kes küll hääletamisprotsessis ei saa osaleda, vaid on nõuandvas rollis).

9. A SUMMARY OF THE ACTIONS TAKEN IN RELATION TO THE APPLICATION OF HORIZONTAL PRINCIPLES AND POLICY OBJECTIVES FOR THE IMPLEMENTATION OF THE ESI FUNDS (ARTICLE 52(2)(I) OF REGULATION (EU) NO 1303/2013)

(a) A summary of the actions taken in relation to the application of horizontal principles to ensure the promotion and monitoring of these principles in the different types of programme, with reference to the content of the Partnership Agreement:

- (1) gender equality, non-discrimination, accessibility for persons with disabilities;
- (2) sustainable development (environmental protection, resources efficiency, climate change mitigation and adaptation, biodiversity and risk prevention).

(b) A summary of arrangements implemented to ensure mainstreaming of horizontal policy objectives, with reference to the content of the Partnership Agreement.

(c) Other elements, where relevant.

9a Kokkuvõtte läbivate teemade rakendamiseks võetud meetmetest, mille eesmärk on tagada nende põhimõtete edendamine ja järelevalve eri rakenduskavade raames, lähtudes partnerluslepingu sisust

Sooline võrdõiguslikkus, diskrimineerimiskeeld, puudega inimeste juurdepääsuvõimalused on üks 5 läbivast teemast, mis on koondatud üldnimetuse alla „võrdsed võimalused“.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste edendamiseks kaardistati toetusmeetmed, millel on puutumus läbiva teemaga „võrdsed võimalused“. Kaardistuse tulemusena leiti, et 94% kavandatavatest meetmete tegevustest omavad eeldatavat mõju võrdsete võimaluste edendamisele. Toetuse andmise tingimuste kooskõlastusprotsessis analüüsiti kavandatavate toetusmeetmete mõju võrdsete võimaluste edendamisele ning vajadusel esitati ettepanekud meetme tegevuste täiendamiseks suurendamiseks mõju võrdsete võimaluste edendamisele.

OP-s ei ole kavandatud sihipäraseid meetmeid soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ja diskrimineerimise vältimiseks, sh puudega inimeste juurdepääsuvõimaluste tagamiseks. Naiste ja meeste vahelist võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi edendatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 7 osutatud süvalaiendamisega OP ettevalmistamise ja rakendamise kõikides etappides, sh nii seires, aruandluses kui ka hindamisel.

Toetusmeetmetes toetatakse soolise võrdõiguslikkuse edendamist järgmiste tegevustega: soolise segregatsiooni vähendamise hariduses ja tööturul; tegevustega, mis aitavad vähendada soostereotüüpide ja eelarvamuste negatiivset mõju haridus- ja karjäärivalikutes. Selleks koolitatakse karjäärinõustajaid; tõstetakse põhikoolide ja gümnaasiumide lõpetajate ning täiskasvanute, sh lapsevanemate teadlikkust mittetraditsioonilistest erialavalikutest; õppimisvõimaluste tutvustamisel välditakse soostereotüüpe; julgustatakse alaesindatud rühmade osalemist, sh toetatakse tütarlaste huvi kasvu ettevõtluse ja IT valdkonna vastu.

Hoolduskohustuste võrdsemasse jagamisse meeste ja naiste vahel ning naiste püsiva osaluse ja edu

tagamise tööhõives, panustatakse tegevustega, mis aitavad vähendada naiste hoolduskoormust: luuakse lapsehoiukohti, arendatakse teenuseid laste, eakate ja erivajadustega pereliikmete hooldamisel jms. Naiste osakaalu suurendamiseks LTT erialadel, panustatakse tegevustega, mis suurendavad naiste teadlikkust IT- sektoris töötamisest ja vajalike IT oskuste omandamisest; toetatakse neidude huvi kasvu LTT valdkonna ja erialade vastu. Soolise tasakaalu suurendamiseks otsustus- ja juhtimistasandil panustatakse tegevustega, mis toetavad tütarlastes ja naistes ettevõtliku hoiaku kujundamist ja huvi kasvu ettevõtlusega tegelemise vastu; hinnatakse tegevuste mõju ettevõtlusega tegelevatele naistele.

Meeste riskikäitumise ning soolise lõhe vähendamiseks naiste ja meeste eeldatavas elueas tegeletakse alkoholi liigtarvitamise varase avastamise arendamisega ning kaasajastatakse alkoholisõltuvuse raviteenuse pakkumist.

Puuetega inimestele teistega võrdsel alusel juurdepääsu tagamiseks füüsilisele keskkonnale, transpordile, teabele ja suhtlusele (sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatele ja süsteemidele) panustatakse meetme tegevustes kaasava hariduse põhimõtete rakendamisele ja erivajadusega õpilastele tingimuste loomisele juurdepääsuks tavakoolidele ja õppevarale. Rajatavates ja rekonstrueeritavates hoonetes ja infrastruktuurides tagatakse liikumisvõimalused kõikidele arvestades nende erivajadusi. Teostatakse puuetega inimeste eluaseme füüsilist kohandamist. Tegeletakse turismiinfo ja –teenuste kättesaadavuse ning looduskaitsealade infrastruktuuri ligipääsetavuse parandamisega erivajadustega inimestele.

Regionaalvaldkonna meetme tegevuste toetuse andmise tingimustesse on läbivalt sisse kirjutatud nõue, mille järgi investeringu tulemusena valmiv objekt peab vastama universaalse disaini põhimõtetele ehk olema ümberkohandusteta kasutatav kõikidele kasutajarühmadele.

Sotsiaalse kaasatuse edendamiseks ja vaesuse vastu võitlemiseks pakutakse täiendavaid tööturuteenuseid ning toetatakse töövõimereformi elluviimist tööturu riskirühmadega (pikaajalised töötud, noored, vanemaealised, mitte-eestlased, puudega inimesed) tööhõivega seotud probleemidega tegelemiseks. Nt piloteeritakse ESF kaasabil uusi tööturumeetmeid ja laiendatakse olemasolevaid tööturuteenuseid uutele sihtrühmadele (madala kvalifikatsiooniga inimesed, noored, vanemaealised, puudega inimesed). Vanemaealiste teadmiste ja oskuste rakendamiseks pakutakse neile sobivamat ning paindlikumat töökeskkonda ning ülesandeid ja tõstetakse tööandjate teadlikkust vanemaealiste töölevõtmise võimalustest ja nende elukestvas õppes osalemise toetamisest. Noorte kaasamiseks ja tööhõivelisuse tõstmiseks rakendatakse nii tõrjutust ennetavaid tegevusi 7-26 aastastele noortele kui ka reageerivaid tegevusi juba raskustesse sattunud noortele, sh tõrjutusriskis noorte ülesleidmine ja motiveerimine, teadlikkuse tõstmine tööturualasest abist, töökogemuse andmine.

Uussisserändajate ühiskonnas toimimiseks vajalike teadmiste ja kontaktide omandamiseks ning vähelõimunud püsielanike teadmiste suurendamiseks ja ühiskondliku aktiivsuse suurendamiseks tagatakse nõustamisteenused ning selle raames luuakse kohanemis- ja lõimumisteenustest informeeriv portaal ning kohanemis- ja lõimumisprogrammid. Lõimumiskoolitustel kasutatakse keelelis-kultuurilise kümbeluse meetodikat, mis aitab vähendada eri rahvuste kultuurilisi barjääre ja stereotüüpe. Samuti korraldatakse lõimumist toetavaid sotsiaalkampaaniaid.

MAK 2014–2020 programmis puuduvad otsesed soolise võrdõiguslikkuse ja puudega inimeste juurdepääsuvõimaluste edendamise tegevused, kuid administratiivselt jälgib korraldusasutus (Maaeluministerium) avalikustamise ja programmi juhtimise käigus läbivaid teemasid. Korraldusasutus, sh riiklik maaelu võrgustik, teavitab võimalikke toetuse saajaid, kutseorganisatsioone, majandus- ja sotsiaalpartnereid, meeste ja naiste vahelise võrdõiguslikkuse edendamise seotud organeid ning asjaomaseid valitsusväliseid organisatsioone, sh keskkonnaorganisatsioone, maaelu arengukavaga pakutavatest võimalustest. Hindamiseks soolist võrdõiguslikkust, jälgitakse, kas planeeritavad poliitika ja meetmed omavad seost soolise võrdsuse põhisuunaga. Hinnatakse 2 põhilist aspekti:

1. kas planeeritu mõjutab naiste ja meeste elu;
2. kas naiste ja meeste olukorras on selles valdkonnas erinevusi.

EMKF rakenduskava meetmete väljatöötamisel ning rakendamisel on arvestatud antud horisontaalsete teemade põhimõtetega ning lähtunud Eesti põhiseaduses sätestatust.

Säästva arengu põhimõtete rakendamisse panustavad prioriteetsed suunad „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“, „Energiatõhusus“, „Veekaitse“, „Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine“, „Jätkusuutlik transport“, „IKT teenuste taristu“, „Parem riigivalitsemine“ ning „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“.

Pr. suunas „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ ergutatakse ettevõtteid rakendama meetmeid keskkonnamõju vähendamiseks. Toetatakse tegevusi, mis kasvatavad ressursi- ja energiasäästu (nt jäätmete kui ressursi kasutust) ja panustavad nii keskkonnakoormuse vähenemisse, sealhulgas jäätmetekke ja õhusaaste vähendamisele. Ettevõtetele on võimalik struktuurivahendite abil võtta kasutusele parimaid võimalikke tehnikaid ja moodsaid lõpp-puhastustehnoloogiaid ning edendada jäätmete ringlussevõttu. Investeeringud ettevõtete ressursi- ja energiatõhusamaks muutmiseks on koosõlas ka säästva arengu põhimõtetega, kuna majanduskasvu ettevõtete konkurentsivõime tõusu kaudu edendatakse käsikäes keskkonnakaitsega. Ettevõtete ressursitõhususe meetme kõik tegevused panustavad olulisel määral säästva arengu eesmärkidesse, kuna tõstavad ettevõtete ressursitõhusust säästlikku tootmise ning innovatsiooni rakendamisele. Meetme tegevused on tehtud nii, et nad arvestaksid nii keskkonna, majanduse kui ka sotsiaalselt aspekti.

Pr. suunas „Veekaitse“ toetatakse veemajanduse taristu kaasajastamist, saastunud alade ja mahajäetud turbatootmisalade korrastamist, millega kaitstakse põhja- ja pinnavett, tagatakse elujõulisemad ökosüsteemid ning vähendatakse õhuheitmeid. Saastunud alade korrastamisel lähtutakse ka "saastaja maksab" põhimõttest, mille järgi rahastatakse ainult nende objektide korrastamist, kus saastajat ei ole võimalik kindlaks teha või vastutusele võtta.

Pr. suunas „Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine“ panustatakse keskkonnakaitsele ning ökosüsteemiteenuste säilitamisele või taastamisele. Meetmeid viiakse ellu koosõlas säästva arengu põhimõtetega ning need panustavad oluliselt bioloogilise mitmekesisuse säilimisele ja aitavad leevendada kliimamuutusi jms. Toetatakse tegevusi, mis panustavad liikide ja elupaikade soodsa seisundi ja maastike mitmekesisuse saavutamisele, tagamaks elupaikade toimimise ühtse ökoloogilise võrgustikuna. Oluliselt tõhustatakse meteoroloogilist ja hüdrooloogilist seiret.

Pr. suund „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ sisaldab tegevusi säästva liikuvuse arendamiseks, mille otsene eesmärk on vähendada linnapiirkondades autokasutust ja suurendada jalgsi, jalgratta ja ühistranspordiga liiklejate osakaalu. Kodulähedaste lapsehoiukohtade loomisega panustatakse liigsete liikumiste vähenemisele linnapiirkonnas. Selle tulemusena pidurdatakse linnakeskkonna saastatuse kasvu ning vähendatakse CO₂-emissiooni välisõhku.

MAK 2014–2020 rakendamisel on järgitud kliimamuutustega seotud aspekte ja keskkonnameetmed on edukalt rakendunud. Maaelu arengukava põhiline panus kliimamuutuste põhjuste vähendamisele tuleb läbi maakasutuse. MAK 2014–2020 rakendamisel on otsene mõju elurikkuse kaitsele. Mõju tuleneb nii keskkonnameetmete, NATURA 2000 metsameetme kui ka mahepõllumajanduse edendamise meetmest. Mõju elurikkusele on positiivne, kui paraneb liikide ja elupaikade seisund ja maastike mitmekesisus ning elupaikade toimimine ühtse ökoloogilise võrgustikuna. Hindamise käigus on leitud, et puisribad, hekid ja niitmata rohuribad põldude vahel põllumajandussektoris soodustavad elurikkuse säilimist.

Säästva arengu põhimõtete rakendamisse panustab EMKF rakenduskava ellu viimisel läbi keskkonnasõbralike tehnoloogiate ja taastuvenergia kasutuselevõtu ning keskkonna ja elupaikade taastamise toetamise. Keskkonnakaitse nõuetega peavad kooskõlas olema kõik rahastatavad projektid. Merekeskkonna, eelkõige selle bioloogilise mitmekesisuse kaitse edendamisele, keskendub integreeritud merenduspoliitika meetme rakendamine. Ressursitõhususe edendamisse panustatakse kalandussektoris näiteks kalandus- ja vesiviljelustoodete töötlemise meetme, aga ka innovatsiooni elementi sisaldavate meetmete kaudu. Energiatõhusus ja kliimamuutuste leevendamine kalapüügil ning vesiviljeluses on näited meetmetest, mille abil täidetakse kliimamuutuste mõju leevendamise eesmärgi. Keskkonna parendamise ja negatiivse keskkonnamõju vähendamise seisukohast on olulise tähtsusega keskkonnateadlikkus, mistõttu pööratakse sellele eraldi tähelepanu teadlaste ja kalurite partnerluse toetamise meetmes ning turustamisemeetmes läbi teavitus- ja reklaamikampaaniate ellu viimise.

9b Läbivate poliitikaeesmärkide süvalaiendamise tagamiseks rakendatud meetmete kokkuvõte, osutades PL sisule

Alates 1.04.2015 on soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku juurde loodud ühtekuuluvuspoliitika võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus, mis on analüüsinud ja teinud ettepanekuid võrdsete võimaluste edendamiseks 62 meetme tegevuse kohta. RA-de e ja RÜ-de töötajate teadlikkuse tõstmiseks soolisest võrdõiguslikkusest ja diskrimineerimisest vältimisest, sh puuetega inimeste ligipääsetavusest, koolitatakse töötajaid. Loodud on veebileht <http://www.volinik.ee/kompetentsikeskus/> kust leiab teavet võrdsete võimaluste läbiva teema kohta; õigusakte; RA-le, RÜ-le ja taotlejatele mõeldud juhendeid ning koolitus- ja infomaterjale.

Koostatud on juhendmaterjalid soolise võrdõiguslikkuse, võrdse kohtlemise ja puuetega inimeste juurdepääsu põhimõtete läbivaks arvestamiseks toetuse andmise tingimuste (TAT) koostamisel; taotlusvormi täitmisel tegevuste seoste ning mõju kajastamiseks võrdsete võimaluste teemale; soolise võrdõiguslikkuse ja diskrimineerimisest vältimise põhimõtete järgimiseks EL toetusest rahastatud projektides; puudega inimeste juurdepääsetavuse tagamisest projektides, sh kuidas teha ettekanded kättesaadavaks erivajadustega inimestele ja kuidas korraldada erinevaid sündmusi ja üritusi, nii, et need oleks ligipääsetavad ka erivajadustega inimestele; soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete arvestamisest teabematerjalide koostamisel. Kõik juhend- ja infomaterjalid on kättesaadavad soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kodulehel.

Meetmete infopäevade raames tutvustatakse toetuse taotlejatele projektides soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise edendamise põhimõtteid. Aastatel 2015.-2016. osaleti 91 infopäeval ja ühes suvekoolis.

Kitsaskohad: kuigi toetuse andmise tingimustes on hinnatud ja kirjeldatud tegevuste võimalikku mõju võrdsete võimaluste edendamisele võrdlemisi hästi, esineb rakendamise protsessis veel vajakajäämisi. Esineb juhtumeid, kus meetme tegevuse puhul, mille seost võrdsete võimalustega on hinnatud positiivseks ei hinnata projektide valikul nende mõju võrdsete võimaluste läbivale teemale. Meetme tegevuse tasandil ei ole seatud indikaatoreid, mis võimaldaksid mõõta tegevuse panust soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise tagamisse ja edendamisse. Projekti taotluse esitamisel ei nõuta tegevuste mõju hinnangu kohta võrdsete võimaluste edendamisele selgitust, milles nimetatud mõju seisneb. Nõutakse vaid „jah/ei“ vormis vastust mõju olemasolu kohta. Projektide panust soolise võrdõiguslikkuse edendamisse ja võrdse kohtlemise tagamisse hinnatakse enamasti alles lõpparuande esitamise protsessis ja seega puudub vajadusel võimalus nõuda projektides tegevuste korrigeerimist.

PART II

Information and assessment on the Youth Employment Initiative (for the purposes of Article 19(5) of Regulation (EU) No 1304/2013 of the European Parliament and of the Council

10. IMPLEMENTATION OF THE YOUTH EMPLOYMENT INITIATIVE (YEI) (ARTICLE 19(5) OF REGULATION (EU) NO 1304/2013)

(a) A general description of the implementation of the YEI, including how the YEI has contributed to the implementation of the Youth Guarantee and also including concrete examples of interventions supported in the framework of YEI.

(b) A description of any problems encountered in the implementation of the YEI and measures taken to overcome these problems.

(c) An assessment of the implementation of the YEI with regard to the objectives and targets set and to the contribution to implement the Youth Guarantee.

N/A

PART III

Information and assessment to be provided for cohesion policy if use is made of the option provided by Article 111(4) of Regulation (EU) No 1303/2013 to include certain elements of the annual implementation reports in the progress report — to be provided in 2017 and 2019

11. ADDITIONAL INFORMATION AND ASSESSMENT WHICH MAY BE ADDED DEPENDING ON THE CONTENT AND OBJECTIVES OF THE OPERATIONAL PROGRAMME (ARTICLE 111(4) OF REGULATION (EU) No 1303/2013, INCLUDED WHERE NECESSARY TO COMPLEMENT THE OTHER SECTIONS OF THE PROGRESS REPORT)

11.1 Progress in implementation of the integrated approach to territorial development, including development of regions facing demographic challenges and permanent or natural handicaps, sustainable urban development, and community led local development under the operational programme.

Ulatuslikumaid piirkondi, mis kannataksid raskete ja püsivate ebasoodsate looduslike või demograafiliste puuduste all, Eestis ei eristu. Ebasoodsaid looduslike olusid võib märkida väikesaarte puhul, millele ligipääs on raskendatud. Mõjude leevendamiseks rakendatakse siseriiklikku programmi esmatähtsate teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi tõstmiseks. Demograafiliste eelduste piirkondlikud erinevused ilmnevad endiselt peamiselt Tallinna- ja Tartu linnapiirkonna ja ülejäänud Eesti toimepiirkondade vahel, mis puudutab ennekõike rahvastiku kiiremat vähenemist ja vananemist ning tööjõu kahanemist väljaspool Tallinna- ja Tartu linnapiirkondi. Erinevuste vähendamiseks on kavandatud meetmed väljaspool Tallinna ja Tartu linnapiirkondi asuvate toimepiirkondade ja nende keskuslinnade tugevdamisele.

Linnade jätkusuutliku arengu suunda rakendatakse 5 suuremas linnapiirkonnas, mille elanike arv ületab 50 000 inimest. Tallinna, Tartu ja Pärnu linnapiirkonna tegevuskavade projektid keskenduvad säästliku transpordisüsteemide ja säästva linnaruumi arendamisele ning uute lasteaiakohtade loomisele. Ida-Virumaa linnapiirkonna tegevuskavade projektid toetavad säästliku transpordisüsteemide ja säästva linnaruumi arendamist aga ka alakasutatud alade elavdamist.

Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetme eesmärgiks on väljaspool Tallinna ja Tartu linnapiirkonda toimepiirkondades elu- ja ettevõtluskeskkonna edendamine ning piirkondlike tegevuskavade raames lepiti maakonna tasandil kokku kõige olulisemates arendustes, mis aitaksid jõuda nende eesmärkide saavutamiseni. Lisaks töötati ühe tegevuse raames maakondades välja eraldi kavad, milles määratleti tegevused tööhõive- ja ettevõtlusaktiivsuse suurendamiseks.

Ettevõtlusega seotud meetme tegevused on avatud kõikidele taotlejatele üle Eesti, samuti „Arenguvajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused“ meetme tegevuses on toetuse taotlemine avatud kõigile ettevõtjatele olenemata nende regionaalsest paiknemisest. Eraldi võib välja tuua „Tugiteenus- ja arenduskeskuse investeringu toetuse“, kus toetuse piirmäärade seadmisel on lähtutud vajadusest suunata loodavat tugiteenus- ja arenduskeskust Tallinnast välja ning seetõttu on kehtestatud erinevad toetuse piirmäärad Tallinna linnapiirkonnas asuvale ning väljaspool nimetatud piirkonda asuvale tugiteenus- ja arenduskeskusele.

Energiatõhususe suuna „Soojusmajanduse arengukava koostamise“ meetme tegevuse raames käsitletakse soojusmajanduse analüüsi koostamisel piirkonna regionaalset omapära, tarbijate maksevõimet ja valla üldist võimekust. „Tänavavalgustuse taristu renoveerimise toetamise tingimused“ kohaselt toetatakse enam madalama põhitegevuse tuluga KOV-e.

Üle-Euroopaliste heade transpordiühenduste tagamiseks on kehtestatud TEN-T võrgustiku kahetasandiline struktuur, mis hõlmab endas nii põhi- kui ka tugivõrgustikku. TEN-T võrgustik

koosneb 9 põhikoridorist, millest 4 asuvad Balti regioonis. **Jätkusuutliku transpordi** suuna sihiks on seatud TEN-T põhi-ning tugivõrgustikku kuuluvate ühenduste parandamine ning kõik maanteedel ja raudteedel tehtavad projektid panustavad Kesk-Euroopaga ühenduse parandamisse.

Kogukonna juhitud kohaliku algatuse lähenemisest lähtutakse MAK ning EMKF-i OP elluviimisel vastavalt Leader-meetme ning kalanduspiirkondade arendamise meetme kaudu. OP tasandil on Leader-grupid osalenud mh piirkondliku ja kohaliku tasandi tugevdamisele piirkondlikku arengut puudutavates otsustusprotsessides, sh arengudokumentide ettevalmistamisel.

11.2 Progress in implementation of actions to reinforce the capacity of Member State authorities and beneficiaries to administer and use the Funds.

1. prioriteetses suunas kasutatakse lihtsustamisi: ühtne määr, paljudel juhtudel ühikuhinnad ja kindlasummalsed maksed. Ettemaksete võimalusi saab kasutada kõigi TS puhul, kes ei ole riigiasutused. Jätkatakse toetuse taotlejate/saajate nõustamise ja koolitamisega. SoM hüvitab läbivalt kaudseid kulusid ühtse määra alusel otsestest kuludest.
- 2.suund: kasutatakse lapsehoiu kohtade loomise meetmes lihtsustust, mille alusel hüvitatakse otsestest personalikuludes 40 % kõigi teiste kulude katteks.
KuM ja SiM pakuvad TS-le igakülgset nõustamist, infomaterjale, korraldatakse koosolekuid.
- 3.suund: hüvitatakse läbivalt kõigis meetmetes kaudseid kulusid ühtse määra alusel otsestest kuludest. Kasutatakse lihtsustatud kulude hüvitamisvõimalus sõidu- ja majutustoetuse ning stipendiumide puhul.
- 4.suund: EAS-il on klientidega suhtlemiseks e-keskkond, mis on SFOSiga liidestatud, infovahetus toimub operatiivsemalt. Lisaks on planeeritud teavitussüritused ja infopäevad. Võimalus on liituda meililistiga, et saada vajalikku infot voorude kohta. Üheks viimaseks uuenduseks oli e-keskkonna maksetaotluste kulude esitamise lehte paindlikumaks muutmine.
- 5.suund: on EAS-i rakendatavate meetmete puhul sama lihtsustamisskeem, mis on kirjeldatud suunas 4. Samuti toimub meetme „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ taotluste ja aruannete esitamine läbi EASi e-keskkonna. Taotluste ettevalmistamisel pakub RÜ eelnõustamist. Korraldatakse infopäevi riigiabi/riigihangete teemadel. Tegevustes, mille raames on abikõlblikud haldus- ja personalikulud, kasutatakse kulude hüvitamist ühtse määra alusel. Loomemajanduse TS-le pakutakse nõustamist, infomaterjale, korraldatakse koosolekuid
- 6.suunas toimub taotluste esitamine läbi E-toetuse infosüsteemi. Korterelamute renoveerimistoetuse raames on võimalus KÜ koosolekutele kaasata SA KredExi poolt määratud eksperte, kes selgitavad toetuse tingimusi ning korteriomaniikud ja KÜ juhataste liikmed saavad detailse info rekonstrueerimisest ja taotluse esitamisest, mis omakorda parandab taotluste kvaliteeti ja kiirendab taotlemist.
- 7.suuna taotlejad esitavad taotlusi ning suhtlevad RÜ-ga läbi E-toetuse infosüsteemi. Samuti esitatakse läbi E-toetuse väljamaksetaotlusi, lähitulevikus ka projekti aruandeid ning infot hangete ja sõlmitud lepingute kohta. E-toetus ning SFOS on liidestatud erinevate riiklike registritega (RHR, RAR, riigikassa, DVK, e-äriregister jne), mis võimaldavad vältida riigile teadaoleva info korduvat küsimist taotlejalt. Jätkuvalt on tähelepanu all teavitus.
- 8.suuna taotlejad esitavad taotlusi ning suhtlevad RÜ-ga läbi E-toetuse infosüsteemi. TS-le pakutakse igakülgset nõustamist, infomaterjale, korraldatakse regulaarselt info- ja projektikoosolekuid.
- 9.suuna taotluste ja aruannete esitamine toimub läbi EASi e-keskkonna. Lisaks on kõigil taotlejatel kohustus läbida pärast linnapiirkondade tegevuskavade kinnitamist eelnõustamine, et taotluse esitamisel ei ilmneks enam olulisi puudusi.
10. suuna TJA'le esitavad toetuse saajad toetuse taotlused läbi E-toetuse portaali. Sama portaali kaudu esitatakse ka väljamaksetaotlusi ning lähitulevikus ka projekti aruandeid ning infot hangete ja sõlmitud lepingute kohta.
- 11.suuna arendamise toetamise kohta on RIA kodulehel <https://www.ria.ee/ee/struktuuritoetused.html> tehtud toetuse taotlejatele ja saajatele kättesaadavaks informatsioon taotlemisvõimaluste ja projektide elluviimisele kehtestatud nõuete (sh avalikustamise) kohta. Jätkatakse nõustamise ja koolitamisega.

Sama info kehtib ka **12.suunas**.

11.3 Progress in implementation of any interregional and transnational actions.

Selliseid meetmeid Eestil ei ole.

11.4 Progress in the implementation of measures to address the specific needs of geographical areas most affected by poverty or of target groups at highest risk of poverty discrimination or social exclusion, with special regard to marginalised communities and persons with disabilities, long term unemployment and young people not in employment including, where appropriate, the financial resources used.

Vähenenud töövõimega inimestele suunatud tööturuteenused abistavad sihtrühma tööturule jõudmisel ning seeläbi panustavad vaesuse vähendamisse. Esmase statistika baasilt on näha positiivseid trende sihtrühma liikumisel hõivesse. Samuti on tööturumeetmetes tegevused suunatud just pikaajalistele töötutele, madala kvalifikatsiooniga inimestele ning noortele.

Kõige suurem tööpuudus valitseb Eestis endiselt Ida-Virumaal. Elanike sissetulek on 2015. aasta seisuga kõige madalam Ida-Virumaal ja Kagu-Eesti maakondades (Põlva, Valga ja Võru mk). Need piirkonnad on eritählepanu ka VV kinnitatud **Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti suunatud tegevuskavades**.

Prioriteetse suuna „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ raames toetatakse tegevusi, mis keskenduvad **Ida-Virumaa linnapiirkondades säästva liikuvuse arendamisele ning alakasutatud alade taaselavdamisele**, et muuta linnakeskkond atraktiivsemaks ning stimuleerida ka ettevõtteid tegema omapoolseid investeeringuid töökohtade ja teenuste loomiseks. Koostatud on piirkondlikud tegevuskavad, milles maakondlikest eripäradest lähtuvalt on kavandatud investeeringud ettevõtete konkurentsivõime ja tööhõive edendamiseks. Samuti on koostatud piirkondade eri osapoolte koostöös koostatud maakondlikud tugiprogrammid piirkonna elanike ettevõtlikkuse ning hõive suurendamiseks. Kõik kavad on koostatud ning nende alusel on avatud taotlemine. Projektide rakendamine on siiski veel algusjärgus.

Vähelõimunud isikute sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks pakutakse lõimumismeetmes eelkõige nõustamist ja tasuta keele õpet. Vastavalt tegevuste elluviija uuringutele 53% eesti keele õppes osalenutest pole viimase 10 aasta jooksul eesti keelt õppinud. Enesehinnanguliselt paraneb praktiline keele oskus 70% osalejatest ning 98% ütleb, et kursustel omandatud keeleoskus paranes võrreldes esialgse keeleoskusega, st enne meetme raames pakutud kursust. Inimesed pöörduvad aktiivselt nõustamiskeskustesse, kus lisaks tavalisele nõustamisele pakutakse ka eesti keele praktiseerimisega seotud nõustamist, mis on oluline eestikeelse keskkonna puudumise tingimustes. Tehnilised vahendid, mida etendusasutused ja muuseumid soetavad lõimumismeetme raames, et pakkuda muukeelseid programme, suurendavad sihtrühma osalemist Eesti kultuurielus.

Uussisserändajate kohanemist toetavad tegevused (näiteks kohanemisprogrammi koolitused) soodustavad uussisserändajatel Eesti ühiskonnas võrdsemate võimaluste teket vajalike oskuste omandamise kaudu. Tõrjutusriskis noortele suunatud tegevustest on tegevus „Riskis olevate noortele arenguvõimaluste pakkumine programm SPIN abil“ suunatud kõrgema kuritegevusega piirkondade noorte arengu toetamisele ja riskikäitumise vähendamisele, mistõttu on sellel tegevusel oluline mõju nende piirkondade heaolule. Siseturvalisuse arengukava aastateks 2015–2020 järgi on vaja keskenduda kogukonnakeskse turvalisuse lähenemisviisile, mis toimib koostööl ja võrgustiku põhimõttel. Piirkondlike erinevuste vähendamiseks ning turvalise elukeskkonna loomiseks on äärmiselt oluline elanike, kohalike omavalitsuste ning era- ja mittetulundussektori kaasamine, koostöö ja vabatahtliku partnerluse arendamine. Sellest lähtutakse tegevuse „**Riskikäitumise ennetamine, riskis olevate perede toetamine ning turvalise elukeskkonna arendamine**“ elluviimisel. Tegevuse „**Õigusrikkumise taustaga noorte tööturule kaasamine**“ rakendamisel kasvab ka piirkonna sotsiaalne heaolu, sest noortel on töötamisest tulenevad sotsiaalsed garantiid ja väheneb vajadus kasutada sotsiaalteenuseid.

PART IV

Information and assessment on the implementation of the YEI in case use is made of the option provided by Article 111(4) of Regulation (EU) of No 1303/2013 — to be provided in 2019

This section is enabled only for 2019 versions.

PART V

Information and assessment to be provided for cohesion policy if use is made of the option provided by Article 111(4) of Regulation (EU) No 1303/2013 (included where necessary to complement the other sections of the progress report) — to be provided in 2019

This section is enabled only for 2019 versions.

Dokumendid

Dokumendi pealkiri	Dokumendi liik	Dokumendi kuupäev	Kohalik viide	Komisjoni viide	Failid	Saatmiskuupäev	Saatja
--------------------	----------------	-------------------	---------------	-----------------	--------	----------------	--------

Latest validation results

Severity	Code	Message
Teave		Progress report version has been validated
Hoiatus	2.8	The Total of Column A "Support used for climate change objectives in the PA" in Table 1 () should be equal to the equivalent amount in the Partnership Agreement in Section 1.4.5 (815 010 532,40).